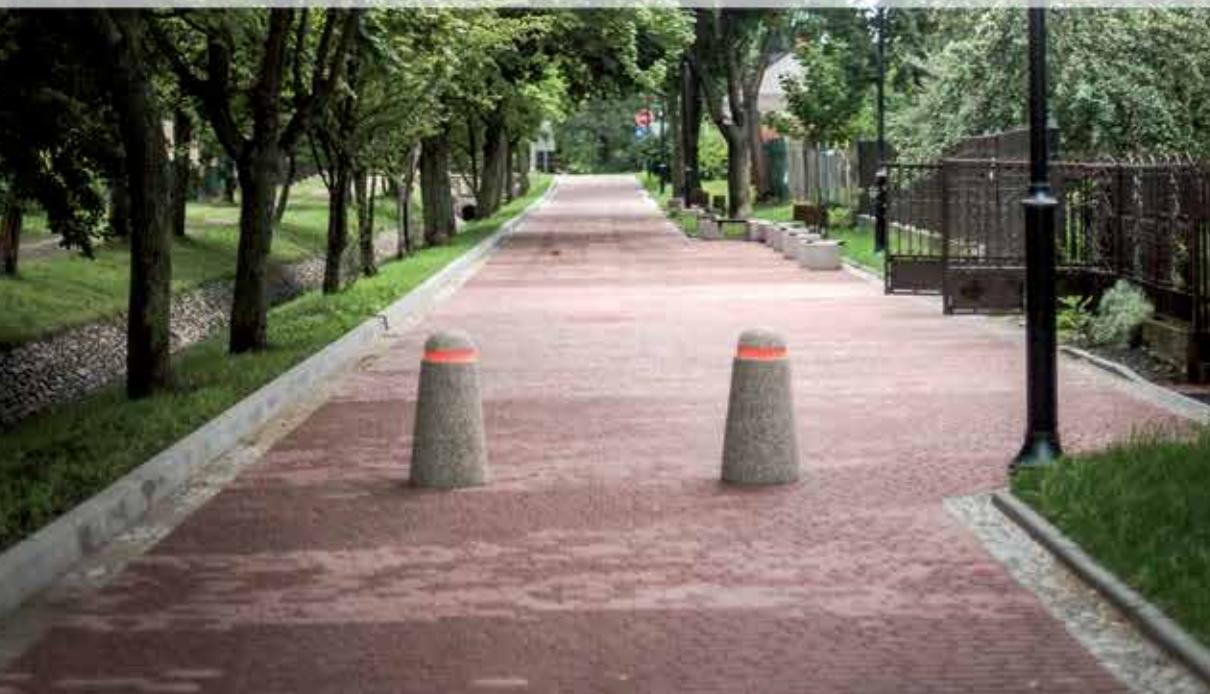

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY PO MIEŚCIE SOKOŁÓW PODLASKI

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY PO MIEŚCIE SOKOŁÓW PODLASKI

SOKOŁÓW PODLASKI
2014

Drodzy Państwo,

Przewodnik po mieście Sokołów Podlaski i okolicach został wydany w celu poprawy atrakcyjności miasta oraz zaprezentowania jego walorów w formie nowych ofert turystycznych zachęcających turystów. Samorząd miejski kładzie nacisk na rozwój turystyki weekendowej poprzez powstanie Punktu Informacji Turystycznej, tegoż przewodnika, platformy informacyjnej oraz Lokalnej Organizacji Turystycznej, która promuje historyczny szlak - Wielki Gościniec Litewski.

Miasto Sokołów Podlaski położone jest w dogodnej lokalizacji, w niedalekiej odległości od atrakcji turystycznych Mazowsza i Podlasia. W samym mieście znajduje się wiele ciekawych miejsc wartych odwiedzenia. Naszym bogactwem jest także dобра i interesująca historia, którą chcemy zainteresować mieszkańców i turystów. Posiadamy również pełną infrastrukturę okołoturystyczną w postaci rozwiniętej bazy noclegowej i gastronomicznej.

Przewodnik powstał dzięki środkom z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – Priorytet VI Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji – Działanie 6.2 Turystyka Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 w ramach projektu: „Bulwar nad rzeką Cetynią”.

Serdecznie zapraszam i życzę niezapomnianych wrażeń

Burmistrz Miasta Sokołów Podlaski

Bogusław Karakula

Ladies and Gentlemen,

The city guidebook of Sokolow Podlaski and its area was issued in order to improve the attractiveness of the city, presenting its advantages in the form of new tourist offers to encourage tourists. The municipal government insists on developing tourism weekend by creating the Tourist Information Point, of the same guidebook, the information platform and the Local Tourist Organization, which promotes historical trail the Grand Lithuanian Tavern.

The city of Sokolow Podlaski is situated in a convenient location, a short distance from the tourist attractions of the Mazowsze and Podlasie Viovodeships. In the city there are many interesting places to visit. Our wealth involves a long and interesting story, with which we want to interest the residents and tourists. In addition, we have a complete infrastructure concerning tourism, in the form of interest and developed accommodation and catering.

The guidebook was created thanks to the funds from the European Regional Development Fund - Priority VI The use of natural and cultural resources for the development of tourism and recreation - Measure 6.2 The Tourism Regional Operational Programme of the Mazowieckie Viovodeship 2007-2013 within the project: „The Bulwar at the Cetynia River”.

You are welcome! We wish you an unforgettable experience

The Mayor of Sokolow Podlaski

Boguslaw Karakula

Дамы и господа,

Путеводитель по городу Соколув-Подляскому и его окрестностям был издан для улучшения привлекательности города, представления его достоинств, благодаря новым туристическим предложениям, способствующим привлечению туристов. Городское муниципальное управление оказывает огромную помощь в развитии туризма выходного дня, благодаря образованию Информационного туристического пункта, изданного путеводителя, информационной платформы, а также Местной Туристической Организации, которая протяжирует туристический маршрут „Великий Гостинец Литовский”.

Город Соколув-Подляский расположен в благоприятной местности, недалеко от туристических достопримечательностей Мазовиша и Подлясья. В самом городе находится множество интересных, заслуживающих посещения мест. Нашим богатством также является длинная и интересная история, которой мы хотим заинтересовать жителей и туристов. Мы располагаем полной туристической инфраструктурой в виде достопримечательностей, а также хорошо развитыми гостиничной и гастрономической базами.

Путеводитель был издан благодаря средствам, полученным из Европейского Фонда Регионального Развития – Приоритет VI Использование естественных и культурных ценностей для развития туризма и отдыха – Действие 6.2 Туризм Региональной Оперативной Программы Мазовецкого воеводства 2007 – 2013 в пределах проекта: „Бульвар над рекой Цетиной”.

О всего сердца приглашаем и желаем незабываемых впечатлений

*Бургомистр Города Соколув-Подляский
Богуслав Каракуля*

Spis treści:

1. LEGENDA POWSTANIA MIASTA SOKOŁÓW PODLASKI	9
The legend about the establishment of Sokolow Podlaski.....	10
Легенда образования города Соколув-Подляский.....	11
2. POŁOŻENIE	13
Placement.....	14
Месторасположение.....	14
3. RYS HISTORYCZNY	15
Historical background.....	17
Исторический очерк.....	18
4. PRZYRODA	21
Nature.....	21
Природа.....	21
4.1. Pomniki przyrody	21
Monuments of nature.....	22
Природные памятники.....	22
4.2. Parki i skwery	23
Parks and squares.....	24
Парки и скверы.....	24
5. SOKOŁOWSKI SZLAK HISTORYCZNY	25
The historical trail of Sokolow.....	25
Соколувский Исторический маршрут.....	25
5.1. Sokołów Podlaski – najstarsze miasto na Podlasiu	25
Sokołów Podlaski - the oldest city in the Podlasie.....	26
Соколув-Подляский - старейший город Подлясья.....	27
5.2. Sokołów wielokulturowy	28
Multicultural Sokolow.....	29
Соколув – город различных культур	29
5.3. Cerkiew w Sokołowie	30
The orthodox church in Sokolow.....	31
Церковь в г. Соколув.....	32
5.4. Cmentarz katolicki	33
The catholic cemetery.....	33
Католическое кладбище.....	34
5.5. Cmentarz unicko – prawosławny	35
The uniate-orthodox cemetery.....	35
Униатско-православное (грекокатолическое) кладбище.....	36
5.6. Cukrownia „Elżbietów”	37
The „Elzbietow” sugar plant.....	38
Сахарный завод „Эльжбетув”.....	39
5.7. Pałac w Przeździatce	40
The palace in Przezdziatka.....	41
Дворец в гмине Пшезьдзятка.....	41
5.8. Park w Przeździatce	42
The park in Przezdziatka.....	42
Парк в гмине Пшезьдзятка.....	43
5.9. Zespół dworca kolejowego – obecnie Miejska Biblioteka Publiczna	43
The train station complex - currently the Public Library.....	44
Железнодорожный вокзальный комплекс – в настоящее время Городская Публичная Библиотека.....	44
5.10. Kościół pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Sokołowie Podlaskim	45
The church of the Immaculate Heart of the Blessed Virgin Mary in Sokolow Podlaski.....	46
Костёл Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии в Соколув-Подляском.....	47
5.11. Kościół pw. św. Rocha	48
The church of St. Roch.....	50
Костёл Святого Рока.....	52
5.12. Pomnik ku czci ks. Stanisława Brzóski i Franciszka Wilczyńskiego	54
The monument in honour of Fr. Stanislaw Brzoska and Franciszek Wilczynski.....	55
Памятник ксендзу Станиславу Бжускому и Франтишку Вильчинскому.....	56
5.13. Kościół pw. św. Jana Bosko w Sokołowie Podlaskim	58
The church of St. Jan Bosko in Sokolow Podlaski.....	59
Костёл Святого Иоанна Боско в Соколув-Подляском.....	60
5.14. Sanktuarium Miłosierdzia Bożego	61
The sanctuary of God's Mercy.....	61
Санктуарий Божьего Милосердия.....	62
5.15. Sokołowscy Żydzi	62
The Jews in Sokolow.....	63
Соколувские евреи.....	64
6. WIELKI GOŚCINIEC LITEWSKI	65
The Grand Lithuanian Highway.....	65
Туристический маршрут „Великий Гостинец Литовский”.....	66

7. ALEJA DĘBÓW KATYŃSKICH	67	8.3.1. Głaz z tablicą pamięci żydowskich mieszkańców Sokołowa Podlaskiego	74
The Katyn Oak Alley.....	67	The boulder with a memorial plaque to the Jewish residents of Sokolow Podlaski	74
Аллея Катынских Дубов.....	68	Балун с мемориальной доской, посвященной памяти еврейским жителям г. Соколув	75
8. POMNIKI, MIEJSKA PAMIĘCI NARODOWEJ I TABLICE OKOLICZNOŚCIOWE	69	8.3.2. Tablica na kamieniu upamiętniająca akcję żołnierzy Armii Krajowej na Arbeitsamt	75
The monuments, national memorials and commemorative plaques.....	69	The plaque on the stone commemorating an the soldiers of the National Army on the Arbeitsamt	75
Памятники, Места народной памяти и мемориальные доски.....	69	Мемориальная доска, посвященная военным действиям воинов Армии Крайовой под Арбайтсам	75
8.1. POWSTANIE STYCZNIOWE	69	8.3.3. Pomnik upamiętniający egzekucję ludności polskiej w październiku 1943 r.	76
The January Uprising	69	The monument commemorating the execution of the Polish population in October 1943	76
Январское восстание.....	69	Памятник, посвященный расстрелу польского населения в октябре 1943 г.	76
8.1.1. Tablica pamiątkowa poświęcona 140. rocznicy stracenia ks. Stanisława Brzóski	69	8.3.4. Ściana straceń upamiętniająca egzekucję ludności polskiej w listopadzie 1943 r.	76
The plaque dedicated to the 140th anniversary of killing of Fr. Stanisław Brzoska	70	The execution wall commemorating the execution of the Polish population in November 1943	77
Мемориальная доска, посвященная 140-ой годовщине казни ксендза Станислава Бжуски	70	Стена смерти, посвященная расстрелу польского населения в ноябре 1943 г.	77
8.1.2. Witraż w kościele pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny	70	8.3.5. Płyta pomnikowa upamiętniająca egzekucję ludności polskiej w marcu 1944 r.	77
The stained glass window in the church of the Immaculate Heart of the Blessed Virgin Mary	70	The memorial plaque commemorating the execution of the Polish population in March 1944	77
Витраж в костёле Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии.....	71	Памятная таблица, посвященная расстрелу польского населения в марте 1944 г.	77
8.1.3. Miejsca Pamięci Narodowej na terenie Szkoły Podstawowej nr 4	71	8.3.6. Tablice w kościele Niepokalanego Serca NMP	78
The Places of National Remembrance in the Primary School No. 4	71	The plaque in the church of the Immaculate Heart of the BVM	78
Места народной памяти на территории начальной школы №4.....	71	Мемориальные доски в костёле Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии	78
8.1.4. Groby powstańców styczniowych na cmentarzu przy ul. Szopena	72	8.3.7. Groby wojenne na sokołowskich cmentarzach	78
The graves the January Uprising participants at Szopen Street	72	The war graves at cemeteries in Sokolow	79
Могилы повстанцев Январского восстания, расположенные на кладбище на ул. Шопена	72	Военные могилы, расположенные на Соколовских кладбищах	79
8.2. WOJNA POLSKO - BOLSZEWICKA W LATACH 1919 - 1921	73	8.4. REPRESJE I OPÓR PRZECIWKO WŁADZY KOMUNISTYCZNEJ	79
The Polish - Bolshevik war in the years 1919 – 1921	73	Repression and resistance against the communist regime	79
Польско-большевистская война 1919-1921 гг.	73	Репрессии и сопротивление коммунистической власти	79
8.2.1. Obelisk na cmentarzu przy ul. Bartoszowej	73	8.4.1. Pomnik Żołnierzy AK i struktur poakowskich obwodu „Jeziorno” oraz mieszkańców powiatu sokołowskiego poległych i pomordowanych w latach 1944 - 1953	79
The obelisk in the cemetery at Bartoszowa Street	73		
Обелиск на кладбище, расположенному на ул. Барташовой.....	73		
8.3. II WOJNA ŚWIATOWA	74		
The World War II	74		
Вторая мировая война	74		

The monument of the Soldiers of the National Army and post-national army structures of the „Lake” district and the residents of Sokolow county killed and murdered in the years 1944–1953.....	80	9. STARE I ZABYTKOWE NAGROBKI	87
Памятник воинам Армии Крайовой и военным структурам Полаковским, отряду „Езёро”, также жителям Соколовского повята, убитым и расстрелянным в 1944 – 1953 гг.	80	The old and historic tombstones.....	87
		Старинные и исторические надгробные памятники	88
8.4.2. Tablice poświęcone ofiarom represji i zbrodni dokonanym przez Urząd Bezpieczeństwa przy ul. Kilińskiego.	80	10. OLTARZ PAPIESKI	89
The plaques devoted to the victims of repression and crimes made by the Security Office at Kilinskiego Street ..	81	The Papal Altar.....	90
Мемориальные доски, посвященные жертвам репрессий и преступлениям, совершенным Управлением государственной безопасности, расположенные на ул. Килинского.	81	Папский алтарь.....	90
8.4.3. Głaz z tablicą, poświęcony pamięci wywiezionych na Sybir.	81	11. PRZYDROŻNE KAPLICZKI	91
The boulder with a plaque dedicated to the memory of the people deported to Siberia	81	The roadside chapels.....	91
Балун с мемориальной доской, посвященной памяти вывезенных в Сибирь.	82	Придорожные часовни.....	91
8.4.4. Tablica poświęcona pamięci wywiezionych na Sybir i skazanych w procesach pokazowych.	82	11.1. Kapliczka św. Jana Nepomucena.	91
The plaque dedicated to the memory of the people deported to Siberia and convicted in show trials.....	82	The chapel of St. Jan Nepomucen.....	92
Мемориальная доска, посвященная памяти вывезенных на Сибирь и убитых во время показательных процессов	82	Часовня Святого Иоанна Непомуцкого.....	92
8.5. POMNIK NIEPODLEGŁOŚCI	83	11.2. Kapliczka z figurą Matki Bożej Niepokalanej	92
The Independence Monument	84	The chapel with a statue of Our Lady of the Immaculate	93
Памятник Независимости.....	84	Часовня со скульптурой Непорочной Божьей Матери	93
8.6. INNE UPAMIĘTNIENIA	85	11.3. Kapliczka z figurą Najświętszej Marii Panny Niepokalanie Poczętej.	93
Other commemorates	85	The chapel with a statue of the Virgin Mary of the Immaculate Conception	93
Другие памятники.....	85	Часовня со скульптурой Непорочного Зачатия Пресвятой Девы Марии	93
8.6.1. Skwer im. ks. Stanisława Pielały.	85	12. MOŻLIWOŚCI ATRAKCYJNEGO SPĘDZENIA WOLNEGO CZASU	95
The square named after Fr. Stanislaw Pielała	85	The possibilities to spend free time attractively	95
Сквер им. Станислава Пелясы.....	85	Где интересно провести свободное время	95
8.6.2. Głaz poświęcony historii Ochotniczej Straży Pożarnej.	85	12.1. Kultura.	95
The boulder dedicated to the history of the Volunteer Fire Brigade.....	86	Culture	95
Балун, посвященный истории Добровольной пожарной службы.....	86	Культура	95
8.6.3. Tablica pamiątkowa poświęcona pamięci Jana Pędzicha.	86	12.2. Obiekty rekreacyjno-sportowe.	96
The commemorative plaque dedicated to the memory of Jan Pedich.....	86	Sports and recreation facilities	97
Мемориальная доска, посвященная памяти Иоанна Пендиха.....	86	Объекты спорта и рекреации	97
13. BAZA NOCLEGOWA W SOKOŁOWIE PODLASKIM.	99	12.3. Miejsca zabaw tanecznych.	98
Accommodation base in Sokolow Podlaski	99	Places to dance	98
Ночлеги в Соколов-Подляском	99	Места танцевальных развлечений	98
14. BAZA NOCLEGOWA W OKOLICY MIASTA.	100	13. BAZA GASTRONOMICZNA W SOKOŁOWIE PODLASKIM.	101
Accommodation base around the city	100	Catering service	103
Ночлеги в окрестностях города	100	Гастрономическая база	103

1. Legenda powstania miasta Sokołów Podlaski

Było to w czasach, kiedy Podlasie porastały gęste bory. Ktokolwiek zszedł z przecinającego puszczy szlaku długo błądził, nim udało mu się dotrzeć do ludzkiej osady. Wielu śmiałków przyplaciło takie wyprawy życiem.

Pewnej zimy władcą Litwy – Kiejstut, w towarzystwie oddziału znakomitych rycerzy, wybrał się na wyprawę po swoich ziemiach. Zabrał ze sobą, liczącego dziesięć wiosen, syna Witolda. Po wielu tygodniach wędrówki Kiejstut postanowił rozbić obóz nad skutą lodem, niewielką rzeką Cetynią. To miał być ostatni dłuższy postój przed powrotem do Wilna. Zwierzyń w lasach było pod dostatkiem. Można więc było przygotować zapasy na dalszą drogę.

Młody Witold chętnie uczestniczył w polowaniach. Miał już swój łuk i nawet któregoś razu udało mu się trafić dzika. Dumny z pierwszej okazałej zdobyczki poczuł się na tyle dorosły, że następnego dnia sam wybrał się w głąb puszczy. Zanim słońce rzuciło pierwsze promienie na zanurzone w śniegu obozowisko Witold, ukryty pomiędzy drzewami, czekał już na swoją ofiarę. Stał nieruchomo, trzymając napięty, gotowy do strzału łuk. Mroźne powietrze próbowało przedrzeć się przez grube warstwy ubrania. Zaśniezione drzewa stały bez ruchu, jakby wiatr postanowił tego dnia w ogóle nie oddychać. Ptaki milczały - pewnie siedziały w swoich dziuplach. Najwyraźniej one też nie miały zamiaru wyfrunąć i głodne wołały czekać na nieco cieplejszy dzień. W miejscowościach, gdzie słonecznym promieniom udało się przedrzeć przez gęstwinę, skrzył się śnieg. Cisza. Jedynym znakiem życia był obłok pary, wydobywający się z ust Witolda.

Kiedy słońce było w zenicie, Witold poczuł głód. Zaczęły mu drżeć ręce. Chwilę później drżały nogi, głowa i cała reszta. Chłopiec odłożył łuk i zaczął dreptać. Nie był jednak w stanie opanować rozdygotanego ciała. Nogi stawały się coraz cięższe, a ręce coraz bardziej wiotkie. Tracił siły.

Rozejrzał się dookoła i postanowił wrócić do obozu. Szedł po śladach, które zostawił o świcie. Jednak z każdym krokiem musiał mocniej podpierać się na łuku, by nie upaść. Wkrótce nie był w stanie iść prosto. Początkowo zatacał się to w jedną, to w drugą stronę, aż wreszcie zaczął zbaczać z tras. Coraz głębiej zanurzał się w puszczy.

Kiedy krwawa tarcza słońca zbliżała się do horyzontu, Witold upadł. Wyczerpany patrzył w niebo. Po zmarzniętych policzkach wolniutko płynęły łzy. Zabłdził. Ze wszech stron otaczał go nieprzebytey bór. Powoli tracił nadzieję na szczęśliwy powrót.

Nagle jak przez mgłę, dostrzegł krążącego nad nim sokoła. W pierwszej chwili nie był pewien, czy nie jest to przywidzenie. Kiedy jednak sokół obniżył lot, Witold podniósł się i ostatkiem sił sięgnął po łuk. Ku jego zdumieniu, ptak wcale się nie spłoszył. Zupełnie spokojnie wyładował o jakieś dziesięć lokci od niego. Głód kazał chłopcu sięgnąć po broń i upolować drapieżnika. Ciało jednak wciaż dygotało z zimna i mimo usiłnych starań nie był w stanie napiąć cięciwy.

Nie spuszczając wzroku z sokoła, odłożył łuk i ruszył w jego kierunku. Zbliżył się niemal na wyciągnięcie ręki, a wtedy czujny ptak, poderwał się ze śniegu. Zatoczył koło i wyładował w bezpiecznej odległości. Witold ponownie spróbował do niego podejść. Ruszył. Tak, jak za pierwszym razem, tak i teraz sokół odskoczył w ostatnim momencie. Znów usiadł nieco dalej, ale na tyle blisko, by chłopiec nie stracił nadziei, że uda mu się go upolować.

Ta zabawa „w kotka i myszkę”, czy raczej „w chłopca i sokoła” trwała do momentu, aż Witold ścigając uciekiniera, dotarł do zamarzniętej rzeki. Wtedy sokół wzbił się wysoko do góry i zniknął na tle szarzejącego już nieba.

Witold zakrył twarz rękoma i naraz dotarło do niego, gdzie jest! Stał na tafli lodu, pod którą płynęła rzeka! „Nad rzeką – pomyślał – ludzie budują osady, grody... możliwe, że idąc po tym lodzie, dotrę do kogoś, kto pomoże mi wrócić do ojca....”

Ożywiony tą myślą ruszył przed siebie. Wkrótce zrobiło się zupełnie ciemno, więc Witold, by nie wyjść z koryta rzeki,sunął nogami po lodzie. Za wszelką cenę chciał wyrwać się z otchłani puszczy.

Po długim czasie zauważał kilka chat. Resztką sił i woli dotarł na skraj niewielkiego grodu i zapukał do pierwszych drzwi. Gospodarze przyjęli go. Pozwolili mu się ogrzać i solidnie nakarmili.

Następnego dnia, kiedy Witold wrócił do pełni sił, opowiedział kim jest i co mu się przydarzyło. Gospodarz słyszał, że w pobliżu, po drugiej stronie rzeki, rozbił obóz Litewski książę Kiejstut. Zaprowadził tam chłopca, a w nagrodę za szlachetny uczynek otrzymał od Kiejstuta wypełnioną złotem sakiewkę.

Minęły lata. Witold został Wielkim Księciem Litwy. Nigdy nie zapomniał o tym, co przeżył na Podlasiu. Nie zapomniał o sokole, o zamarzniętej Cetyni i o ludziach, którzy pomogli mu wrócić do sił. W podzięce za wszelkie dobro, jakiego doświadczył, z jego łaski gród otrzymał prawa miejskie. A godłem tego zacnego miasta została wspanialy, gotowy do lotu sokół.

The legend about the establishment of Sokolow Podlaski

This was at a time when Podlasie was overgrown with dense forests. Anyone descended from crossing the wilderness trail; he/she wandered long before he/she could reach the human settlement. Many adventurers died in such expedition.

One winter the ruler of Lithuania - Kiejstut, in the company of the troop of excellent knights, went on a journey through his lands. He took his 10-year-old son Witold with him. After many weeks of wandering, Kiejstut decided to set up a camp on the icy, small Cetynia River. It was supposed to be the last long stay before returning to Vilnius. There were a large number of animals in the forest. So it was possible to prepare stocks for further way.

Young Witold willingly participated in hunting. He had his bow and one even once he managed to hit the boar. Proud of the first achievement, he felt to be old enough to go into the forest the next day. Before the first rays of the sun were thrown on snow in the camp, Witold hid among the trees and was waiting for his victim. He stood motionless, holding his bow tightly, ready to shoot. The cold air was trying to break through the thick layers of his clothes. The snowy trees stood motionless, as if the wind decided not to breathe that day. The birds were silent - probably sitting in their hollows. Apparently they also did not intend to leave home and being hungry, they preferred to wait for slightly warmer day. In places, where the rays of the sun managed to break through, the snow was sparkling. Silence. The only sign of life was a cloud of steam coming from the mouth of Witold.

When the sun was at its zenith, Witold felt hungry. His hands began to tremble. A moment later, his legs, head and all the rest were shaking. The boy put down his bow and began to toddle. But he was not able to master his shaking body. The legs were getting heavier, and his hands were more and more flaccid. Witold was losing his strength.

He looked around and decided to go back to the camp. He followed in the footsteps left at dawn. But with each step he had to strongly be supported with the bow not to fall. Soon, he was unable to

walk straight. Initially he was staggering only in one way, and then in the other, until finally he began to deviate from the route. He was going deeper and deeper into the wilderness.

When a bloody shield the sun neared the horizon, Witold fell. He was exhausted and looked at the sky. Tears went on his frozen cheeks. He got lost. He was surrounded by the impenetrable forest from all sides. Witold was slowly losing his hope for return.

Suddenly, as if through a fog, he saw a hawk circling above him. At first he was not sure if it is not a delusion. But when the hawk flew, Witold stood up and reached for his bow. To his astonishment, the bird did not spook. It quite calmly landed about ten yards from the boy. Hunger told the boy to take the arm and hunt the predators. The body, however, still shivered from cold and despite the best efforts, he was unable to stretch the chord.

Not taking his eyes off the hawk, the boy put away the bow and headed in its direction. He approached almost on the doorstep, and then the watchful bird, jumped out of the snow. It circled and landed at a safe distance. Witold again tried to approach him. He started. Just like the first time, so now the hawk jumped at the last moment. Again it sat a bit further, but close enough that the boy did not lose his hope to hunt it.

This play called „a boy and a hawk” lasted until Witold, chasing the bird, reached the frozen river. Then the hawk soared high into the mountains and disappeared on background of already greying sky.

Witold covered his face with his hands, and suddenly it occurred to him, where he is! He was standing on the surface of the ice, under which the river flowed! „Over the river - he thought - people build settlements, castles ... it is possible that when going on the ice, I will get to someone to help me get back to my father ...”

Lived by this thought, he moved ahead. Soon it became quite dark, so Witold slid his feet on the ice not to get out of the river bed. He wanted to get out of the depths of the forest.

After a long time he noticed a few cottages. Last ounce of strength and will, he reached the edge of a small castle and knocked on the first door. The hosts took him. They let him keep warm and fed reliably.

The next day, when Witold back to full strength, he told who he was and what had happened to him. The host heard that Kiejstut, the Lithuanian Prince, camped near, on the other side of the river. He took the boy there, and as a reward for a noble deed he received a purse filled with gold from Kiejstut.

The years passed. Witold became the Grand Prince of Lithuania. He never forgot about what he lived in Podlasie. He did not forget about the hawk, the frozen Cetynia River and the people who helped him to recover. In gratitude for all the good he experienced, the city received municipal rights. The noble emblem of the city was a hawk - great and ready to fly.

Легенда образования города Соколов-Подляский

Было это во времена, когда Подлясье обрастило густым бором. Если кому-то удавалось выйти из тенистой пущи, то он долго блуждал, прежде чем ему удалось добраться к поселению. Множество храбрецов расплатилось за такой поход жизнью.

Однажды зимой владыка (великий князь) Литвы – Кейстут, в сопровождении дружины отличных рыцарей, собрался в поход по своим землям. Взял он с собой десятилетнего сына Витовта (Витольда). После нескольких недель похода, Кейстут решил, на скованной льдом небольшой реке Цетина, разбить лагерь. Это должен был быть последний длительный привал перед возвращением в Великое Княжество Литовское. Зверья в лесах водилось в достатке. Поэтому можно было приготовить запасы на дальнюю дорогу.

Молодой Витовт с удовольствием принимал участие в охоте. У него уже был свой лук и однажды ему даже удалось попасть в кабана. Гордясь своей первой добычей, почувствовал себя настолько взрослым, что на следующий день решил сам пойти в глубь пущи. Пока солнце озаряло своими первыми лучами покрытый снегом лагерь, Витовт, спрятавшись за деревьями, поджидал

свою добычу. Он стоял неподвижно, держа в руках натянутый, готовый выстрелить лук. Морозный воздух старался проникнуть через толстые слои одежды. Покрытые снегом деревья стояли неподвижно, как будто бы в этот день ветер решил вообще не дышать. Птицы молчали – наверное сидели в своих гнездах. Видимо, они тоже не намеревались вылетать, и голодными решили ждать более теплой погоды. Там, где солнечным лучам удалось прорваться сквозь чащу, спрятался снег. Тишина. Единственным признаком жизни было облако пара, которое вылетало из уст Витовта.

Когда солнце было уже в зените, Витовт почувствовал голод. У него начали дрожать руки. А немного позже уже дрожали ноги, голова и все тело. Мальчик отложил лук и начал топтаться на месте. Однако он был не в состоянии овладеть дрожащим телом. Ноги становились все тяжелее, а руки все слабее. Он терял силы.

Он посмотрел по сторонам и решил вернуться в лагерь. Шел по оставленным утром, следам. Однако, с каждым шагом ему приходилось все более опираться на лук, чтобы не упасть. Вскоре он был уже не в состоянии идти прямо. Сначала он сворачивал то в одну, то в другую сторону, и, в конце концов, начал сворачивать с пути. Он все более углублялся в пущу.

Когда багряный солнечный круг приблизился к горизонту, Витовт упал. Истощеный, он смотрел в небо. По замерзшим щекам потихоньку лились слезы. Сбился с пути. Со всех сторон его окружал непроходимый бор. С каждой минутой он терял надежду на счастливое возвращение.

Вдруг, как в тумане, заметил кружащегося над ним сокола. В первые минуты он не был уверен - не привидение ли это. Однако, когда сокол спустился ниже, Витовт поднялся и, из последних сил, потянулся к луку. К его удивлению, птица совсем не испугалась. Совершенно спокойно села на расстоянии десяти локтей от него. Голод заставил мальчика потянуться за оружием и застрелить хищника. Однако, тело все еще дрожало от холода и, несмотря на усилия старания, Витовт не мог натянуть тетивы.

Не отводя взгляда от сокола, он отложил лук и двинулся в его направлении. Приблизился к нему на расстояние вытянутой руки, и тогда бдительная птица взлетела со снега. Сделала круг и села на безопасном расстоянии. Витовт опять попробовал к ней приблизиться. Двинулся к ней. Так же как и в первый раз, сокол в последний момент отскочил. Опять сел немного дальше, но не настолько близко, чтобы мальчик не потерял надежды, что ему удастся его поймать.

Это игра „в кота и мышь”, или иначе „в мальчика и сокола” продолжалась до момента, когда Витовт, догоняя беглеца, добрался к замерзшей реке. Тогда сокол взлетел высоко вверх и пропал на фоне уже смеркающегося неба.

Витовт закрыл лицо руками и тут же понял, где он находится! Он стоял на льдине, плывшей по реке! „Над рекой – подумал – люди строят поселения, грады (города)... возможно, если пойду по этому льду, то я встречу кого-то, кто поможет мне вернуться к отцу ...”

Оживленный этой мыслью, он двинулся вперед. Вскоре стало совсем темно, поэтому Витовт, чтобы не выйти из русла реки, скользил ногами по льду. Любой ценой хотел вырваться из лесной пучины.

После долгого времени он заметил несколько хаток. Из последних сил он добрался на окраину города и постучал в первые попавшиеся двери. Хозяева приняли его. Разрешили ему согреться и хорошо накормили.

На следующий день, когда Витовт набрался сил, рассказал кто он и что с ним случилось. Хозяин слышал, что недалеко, на другом берегу реки, разбил свой лагерь Литовский князь Кейстут. Он проводил мальчика туда, а в награду за достойный поступок получил от Кейстута наполненный золотом кошелёк.

Прошли годы. Витовт стал Великим князем Литовским. Он никогда не забыл того, что пережил на Подлясье. Не забыл о соколе, о замёрзшей Цетине и о людях, которые помогли ему набраться сил. В благодарность за доброту, которую получил, по его милости град получил грамоту о присвоении ему городских прав. А гербом этого знаменитого места стал замечательный, готовый к полету, сокол.

2. POŁOŻENIE

Sokołów Podlaski to miasto i gmina na Nizinie Mazowiecko - Podlaskiej, siedziba powiatu sokołowskiego. Miasto znajduje się we wschodniej części województwa mazowieckiego, 30 kilometrów na północ od Siedlec i 100 kilometrów na wschód od Warszawy. Zajmuje obszar 17,5 km² i mieszka w nim 19,257 mieszkańców.

Siedziby ościennych powiatów to Łosice, Siedlce, Węgrów, Ostrów Mazowiecka, Wysokie Mazowieckie i Siemiatycze (dwa ostatnie na terenie województwa podlaskiego). W skład powiatu sokołowskiego wchodzą miasto Sokołów Podlaski, miasto i g

Lacki oraz gminy: Bielany, Cerańów, Jabłonna Lacka, Repki, Sabnie, Sokołów Podlaski i Sterdyń.

Od północy i wschodu Sokołów Podlaski otaczają duże kompleksy lasów mieszanych. Zarówno miasto, jak i cała rozległa okolica, położone są na malowniczych terenach Zielonych Płuc Polski oraz Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, utworzonego w dolinie rzeki Bug. Ze względu na walory środowiska naturalnego oraz występujące unikalne gatunki fauny i flory, w bliskim sąsiedztwie Sokołowa Podlaskiego znajdują się rezerwaty przyrody oraz 795 pojedynczych drzew, objętych ochroną. Tak korzystne pod względem ekologicznym położenie naszego miasta sprzyja rozwojowi turystyki.

Władze miasta, gmin i powiatu sokołowskiego upatrują w turystyce możliwości rozwoju lokalnego. Dlatego też na terenie sąsiedniej gminy Sabnie, około 5 km od Sokołowa Podlaskiego, pomiędzy miejscowościami Kupientyn i Nieciecz, zbudowany został zalew o powierzchni około 50 hektarów i głębokości przed tamą około 7 m.

W celu zachowania walorów środowiska naturalnego oraz poprawy estetyki miasta samorząd lokalny corocznie rozbudowuje infrastrukturę techniczną; powstają nowe sieci wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe i energetyczne, zmodernizowane nawierzchnie ulic i chodników oraz ekologiczne kotłownie.

Placement

Sokolow is a city and municipality in the Mazowsze-Podlasie Lowland, the seat of Sokolow county. The city is located in the eastern part of the Mazowsze Viovodeship, 30 km north from Siedlce and 100 km east from Warsaw. It covers an area of 17.5 km² and is 19257 inhabitants live there.

The locations of the neighbouring counties are: Losice, Siedlce, Wegrow, Ostrow Mazowiecka, Wysokie Mazowieckie and Siemiatycze (the last two in the Podlasie Viovodeship). The Sokolow county includes the city of Sokolow Podlaski, the city and municipality of Kosow Lacki and the municipalities: Bielany, Cieranow, Jablonna Lacka, Repki, Sabnie, Sokolow and Sterdyn.

From the north and east Sokolow is surrounded by large complexes of mixed forests. Both the city and the whole vast area are located in the scenic countryside of the Green Lungs of Poland and the Bug Landscape Park, created in the valley of the Bug River. Due to the qualities of the environment, and unique species of fauna and flora, the nature reserves and 795 individual trees to be protected are in the vicinity of Sokolow Podlaski. Such ecology advantageous location of our city is conducive to the development of tourism.

The authorities of the city, the municipalities and the Sokolow county Sokolow perceive tourism opportunities for local development. Therefore, in Sabnie, the neighbouring municipality, about 5 km from Sokolow Podlaski, between Kupientyn and Nieciecz the lagoon of an area of about 50 hectares and depth before the dam about 7 m was built.

In order to preserve the environmental values and improve the aesthetics of the city, the local government annually develops the technical infrastructure; new water supply, sewerage, gas and energy are created, upgraded pavement of the streets and sidewalks, and ecological boiler rooms are made.

Месторасположение

Соколув-Подляский – это город и гмина, расположенные на Мазовецко-Подляской низменности, местонахождение Соколувского повята. Город находится в восточной части Мазовецкого воеводства, 30 км на север от Седльц и 100 км на восток от Варшавы. Занимает территорию 17,5 км², в нем проживает 19.257 жителей.

Границящими повятами являются: Лосице, Седльце, Венгрув, Острув-Мазовецка, Высоке-Мазовецке и Семятичи (два последние находятся на территории Подляского воеводства). В состав повята входят город Соколув-Подляский, город и гмина Косув-Ляцки, а также гмины: Беляны, Церанув, Яблонна-Ляцка, Репки, Сабне, Соколув-Подляский и Стердынь.

С севера на восток Соколув-Подляский окружен огромным смешанным лесом. Не только город, но вся его обширная окрестность, расположены на живописной территории Зеленых легких Польши, а также Надбужанского парка, созданного в долине реки Буг. В связи с особенностями окружающей естественной среды, а также уникальными разновидностями флоры и фауны, в близком соседстве с Соколув-Подляским находятся природные заповедники, а также 795 единичных деревьев, взятых под охрану. Так, благоприятно расположенный в экологическом отношении, город способствует развитию туризма.

Власти города, гмин и Соколувского повята в туризме видят возможности развития. Поэтому, также на территории соседней гмины Сабне, находящейся около 5 км от Соколув-Подляского, расположенной между местностями Купентин и Нецеч, был выкопан пролив общей площадью 50 гектаров и глубиной до плотины около 7 м.

Для сохранения ценностей окружающей естественной среды, а также улучшения эстетического облика города, местное самоуправление ежегодно расширяет техническую инфраструктуру: проводятся новые водопроводные, канализационные, газовые и энергетические сети, совершенствуется покрытие улиц и тротуаров, а также строятся экологические котельные.

3. RYS HISTORYCZNY

Sokołów Podlaski to najstarsze miasto na historycznym Podlasiu z długą i ciekawą historią. Prawa miejskie na prawie niemieckim średzkim miasto Sokołów Podlaski otrzymało 20 kwietnia 1424 r. z rąk Witalda - Wielkiego Księcia Litewskiego. O ich przyznanie wystarał się Mikołaj Sepieński, zaufany sekretarz, dyplomata i doradca księcia. Wcześniej, bo w 1415 r., ufundował jako pierwszy sokołowską świątynię katolicką. Na początku XVI w. miasto przeszło w ręce możnego rodu Kiszków, w XVII w. było w posiadaniu Radziwiłłów, a od 1664 r. we władaniu rodu Krasińskich. Zmieniło się jego oblicze gospodarcze, społeczne i wyznaniowe. Zamieszkiwali je Polacy, Rusini i Żydzi. Funkcjonował kościół, cerkiew (prawosławna, następnie unicka) i synagoga. W 1569 r. miasto wraz z województwem podlaskim przeszło z Litwy do Korony w ramach Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Fragment dokumentu lokacyjnego

Michał Kleofas Ogiński

W XVIII w. wśród kolejnych właścicieli odnajdujemy Tadeusza Lipskiego oraz ród Ogińskich – Ignacego, Andrzeja i Michała Kleofasa. Przez Sokołów przebiegał wtedy jeden z ważniejszych ówczesnych traktów komunikacyjnych z Warszawy do Wilna, zwany Wielkim Gościńcem Litewskim. Od 1767 r. funkcjonowała tu jedna ze stacji pocztowych obsługującej ten szlak. Ignacy Ogiński uzyskał w 1761 r. przywilej królewski wyznaczający dni targowe i jarmarki. Z kolei Michał Kleofas, m.in. słynny kompozytor (twórca poloneza Pożegnanie ojczyszny), podjął próbę rozwoju miasta poprzez założenie manufaktury tkackiej, osadzając w nim robotników z francuskiego miasta Montbeillard. Gościł też w swoim dworze na Przeździałce króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, wracającego z sejmu w Grodnie w 1793 r. Warto przy tym dodać, że innym władcą, który wcześniej przebywał w Sokołowie w 1581 r., był Stefan Batory.

W wyniku utraty niepodległości miasto zmieniało przynależność terytorialną. Wchodziło w skład Austrii (1795 - 1809), Księstwa

Warszawskiego (1809 - 1815), następnie zostało włączone do terytorium Królestwa Polskiego podległego Rosji. W zaborze rosyjskim funkcjonowało do początków I wojny światowej. Zmieniało w tym czasie kolejnych właścicieli i przechodziło następne przekształcenia. Sokołów stał się własnością rodziny Kobylińskich (Karola, następnie Seweryna). Z kolei Seweryn Kobyliński sprzedał go w listopadzie 1843 r. Elżbiecie Hirschman. Z jej osobą wiąże się powstanie cukrowni, będącej czynnikiem rozwoju i początkiem uprzemysłowienia.

Podczas zrywów narodowowyzwoleńczych mieszkańcy miasta brali udział w walkach o niepodległość. Szczególnym okresem dziejowym było powstanie styczniowe oraz egzekucja wykonana przez rosyjskich zaborców na ks. Stanisławie Brzósce i jego adiutancie Franciszku Wilczyńskim na sokołowskim rynku 23 maja 1865 r. Od tego tragicznego momentu ks. Brzóska i tradycje powstańczego szczególnie trwale wrosły w świadomość i historię Sokołowa.

Bardzo ważną datą dla miasta jest rok 1867. Z jego początkiem Sokołów przeszedł na własność państwa oraz stał się siedzibą nowo utworzonego powiatu sokołowskiego. Istotnym momentem z gospodarczego punktu widzenia było doprowadzenie linii kolejowej w 1887 r. i połączenie z siecią dróg żelaznych reszty kraju.

Podczas I wojny światowej miasto ucierpiało na skutek rabunkowej polityki władz rosyjskich (1914 - 1915) i niemieckich (1915 - 1918). W sierpniu 1920 r. zajęte zostało przez bolszewików, po czym odzyskane 19 sierpnia tego roku przez oddziały polskie.

W okresie II Rzeczypospolitej znaczącym wydarzeniem stało się przybycie księży salezjanów w 1925 r., przejęcie przez nich miejscowego gimnazjum i budowa kościoła. Sokołów znany był szeroko w kręgach ludności żydowskiej z racji działalności jednego z najwybitniejszych cadyków - Izaka Zeliga Morgensterna.

Tragiczne lata II wojny światowej przyniosły największe cierpienia ludności i zniszczenia wojenne. We wrześniu 1939 r. do Sokołowa wkrańczały Niemcy, potem wojska sowieckie, następnie 8 października ponownie wojska niemieckie. Pod ich okupacją miasto znajdowało się do sierpnia 1944 r. Walkę z okupantem podjęły konspiracyjne organizacje niepodległościowe na czele ze Związkami Walki Zbrojnej – Armią Krajową. W ramach jej struktur sokołowskich działał obwód o kryptonimach „Sęp-Proso”. Jednym z najbardziej znanych konspiratorów stał się Henryk Oleksiak „Wichura”, poległy w 1943 r. pod Paulinowem. Okupant niemiecki dokonał także jesienią 1942 r. ludobójstwa ludności żydowskiej.

9 sierpnia 1944 r. do miasta wkroczyły wojska sowieckie, wcześniej (w nocy z 26 na 27 lipca) bombardowanego przez lotnictwo. Na skutek sowieckiego nalotu spłonął m.in. kościół pw. św. Michała Archanioła. Z narzuconą przez obce wojska władzą komunistyczną walkę podjęli Żołnierze Niezłomni. Na Ziemi Sokołowskiej walczyła aż do początku lat 50-ych słynna 6 Wileńska Brygada AK.

W trudnym okresie powojennym nastąpiła odbudowa ze zniszczeń wojennych. W 1951 r. ponownie została uruchomiona cukrownia, odbudowano kościół, a w latach 70-ych powstały nowoczesne zakłady mięsne. Po przemianach w 1989 r. Sokołów Podlaski, podobnie jak inne miasta

wolnej Polski, wkroczył na drogę samorządności. Decentralizacja państwa oddała wiele spraw w ręce lokalnych samorządów. Miasto zmieniło się pod względem gospodarczym i społecznym. Zmieniały się także jego mieszkańców, ich troski, problemy i radości. Sokołowianie pamiętają o historii swojego miasta oraz starają się wkładać wysiłek w jego rozwój.

Historical background

Sokolow is the oldest city in the historical region of Podlasie with long and interesting history. The municipal rights under German Sroda law were provided to Sokolow on 20th April, 1424 from Witold - the Grand Prince of Lithuania. Mikołaj Sepienski, the trusted secretary, diplomat and advisor of the prince, managed to provide the rights to the city. Earlier, in 1415, he founded the first catholic Sokolow temple. At the beginning of the sixteenth century, the city came into the hands of the mighty Kiszka family, in the seventeenth century the city was in possession of the Radziwiłł family, and since 1664, in the possession of the Krasinsky family. The economic, social and religious face of the city changed Poles, Russians and Jews inhabited the city. The church, the orthodox church (then the uniate) and the synagogue functioned. In 1569, the city along with the Podlasie Voivodeship went from Lithuania to the Crown under the Polish-Lithuanian Commonwealth.

In the eighteenth century among the successive owners we can find Tadeusz Lipski and the Ogiński family - Ignacy, Andrzej and Michał Kleofas. One of the most important contemporary communication routes from Warsaw to Vilnius, called the Great Lithuania Highway, ran through Sokolow. Since 1767, one of the postal stations serving this route functioned here. In 1761 Ignacy Ogiński obtained a royal privilege of defining market days and fairs. In turn, Michał Kleofas, including famous composer (creator of the polonaise Farewell to the motherland) attempted to develop the city by setting up a weaving manufactory, involving the workers from the French city of Montbeillard. In addition, he hosted in his court in Przedziatka King Stanisław August Poniatowski, returning from the parliament in Grodno in 1793. It is worth noting that another ruler, who previously lived in Sokolow in 1581, was Stefan Batory.

As a result of the loss of independence, the city changed the territorial affiliation. It was a part of Austria (1795 - 1809), the Duchy of Warsaw (1809 - 1815), and then it was incorporated into the Kingdom of Poland subordinate to Russia. In the Russian partition it functioned until the beginning of the World War I. In that time, it changed its successive owners and was transformed. Sokolow became the property of the Kobylinsky family (Charles, and then Seweryn). In turn, Seweryn Kobylinski sold it in November 1843 to Elizabeth Hirschman. The person was involved in the sugar plant establishment, which was a factor of development and the beginning of industrialization.

During the subsequent national uprisings, the residents of the city took part in the battles for independence. A particular period of history was the January uprising and the execution of Fr. Stanisław Brzoska and his aides Franciszek Wilczyński on Sokolow square on 23rd May, 1865 by the Russian invaders. From this tragic moment, Fr. Brzoska and uprising traditions firmly rooted to the insurgent and awareness of Sokolow history.

A very important date for the city is the year 1867. From its beginning, Sokolow became the property of the state and became the seat of the newly created Sokolow county. An important moment from an economic point of view was to bring the railway line in 1887 and connection to the network of railways of the rest of the country.

During the World War I, the city suffered from predatory policy of the Russian government (1914 - 1915) and the German government (1915 - 1918). In August 1920, it was occupied by the Soviets, on 19th August it was recovered the Polish troops.

During the Second Republic a significant event was coming of Salesians in 1925 and acquisition of the local grammar school and the construction of the church by them. Sokolow was widely known in the circles of the Jewish population because of the activities of one of the greatest tzaddikim - Isaac Zelig Morgenstern.

The tragic years of the World War II brought the greatest suffering of the people and the war's destruction. In September 1939, Germans, then the Soviet army, and then again on 8th October the German army entered Sokolow. The city was under their occupation until August 1944. The fight against the occupying forces was taken by conspiratorial organizations for independence led by the Union of Armed Struggle - the National Army. As part of its Sokolow structures, the circuit named „Sep-Proso” worked. One of the most famous conspirators became Henryk Oleksiak, named „Wichura”, killed in 1943 in Paulinow. The German occupier killed the Jewish population in 1942.

On 9th August 1944 the Soviet troops entered the city, before (at night of 26th/27th July), bombed by the air force. As a result of a Soviet air raid, inter alia, church of St. Michael the Archangel burned down. The stalwart soldiers took fighting with the communist authorities imposed by foreign troops. On Sokolow Earth famous 6th Vilnius Brigade Army fought until the early 50s of the twentieth century.

In the difficult post-war period there was reconstruction from the devastation of war. In 1951 the sugary plant was return, the church was rebuilt, and in the 70s of the twentieth century the modern meat plants were established. After the changes in 1989, Sokolow Podlaski, like other cities of free Poland, stepped on the path of self-government. Decentralization of State gave a lot of things in the hands of the local governments. The city changed economically and socially. Its inhabitants, their concerns, problems and joys changed as well. Sokolow residents remember the history of their city and try to put the effort in its development.

Исторический очерк

Соколув-Подляский – это старейший город исторического Подлясья с длинной и интересной историей. Грамоту о присвоении городских прав вместо немецких средзких прав, город Соколув-Подляский получил 20 апреля 1424 г. из рук Витовта - Великого князя Литовского. Об их присвоении хлопотал Николай Сепенский, доверенный секретарь, дипломат и советник князя. Ранее, в 1415 г., он одним из первых основал Соколувскую католическую святыню. В начале XVI в. город перешел в руки состоятельного рода Кишкув, в XVII в. – город принадлежал Радзивиллам, а с 1664 г. – находился во владении рода Красинских. Изменялся его экономический, общественный и религиозный облик. В городе проживали поляки, русины и евреи. Действовал костёл, церковь (православная, а затем униатская (грекокатолическая)) и синагога. В 1569 г. Город вместе с Подляским воеводством перешел из Литвы под власть Польской Короны в пределах Речи Посполитой Обоих Народов.

В XVIII в. среди очередных владельцев можно найти Тадеуша Липицкого, а также род Огинских – Игната, Анджея и Михиала Клеофаса. В то время через Соколув-Подляский проходил один из важнейших торговых маршрутов из Варшавы в Литву, называемый Великий Гостище Литовский. С 1767 г. тут действовала одна из почтовых станций, которая занималась обслуживанием этого маршрута. Игнатий Огинский в 1767 г. получил королевские грамоты, которые устанавливали проведение торговых дней и ярмарок. В свою очередь, Михаил Клеофас, в частности, известный композитор (создатель полонеза Прощание с Родиной (Полонез Огинского)), пробовал открыть в городе текстильную мануфактуру, принимая на работу рабочих из французского города Монбэйллярд. Принимал также в своей усадьбе в Пшезьдзятке короля Станислава Августа Понятовского, который возвращался из Сейма, проходившего в Гродно в 1793 г. Необходимо также добавить, что другим правителем, который ранее пребывал в г. Соколув в 1581 г., был Стефан Баторий.

В результате утраты независимости город менял территориальную принадлежность. Входил в состав Австрии (1795 - 1809), Варшавского княжества (1809 - 1815), позднее был присоединен к территории Королевства Польского, подлежащего России. В составе Российской территории находился до начала первой мировой войны. За это время

поменял очередных правителей и проходил через очередные преобразования. Соколув стал собственностью семьи Кобылинских (Кароля, а затем Северина). В свою очередь Северин Кобылинский в ноябре 1843 г. продал его Елизавете Хиршман. С ее именем связано создание сахарного завода, что считалось толчком к развитию и началу индустриализации.

Во время очередных национально-освободительных восстаний, жители города принимали участие в битвах за независимость. Особым историческим периодом было январское восстание, а также казнь ксендза Станислава Бжуски и его адъютанта Франтишка Вильчинского, совершенная российскими захватчиками на соколовском рынке 23 мая 1865 г. С того трагического времени ксендз Бжуска и повстанческие традиции прочно вросли в сознание и историю г. Соколув.

Очень важной для города датой является год 1867. В начале этого года г. Соколув стал государственной собственностью, а также стал центром новосозданного Соколувского повята. Важным моментом, с экономической точки зрения, было проведение в 1887 г. железнодорожной линии и соединение железнодорожных путей с железнодорожной сетью всей страны.

Во время первой мировой войны, в результате хищнической политики российских (1914 - 1915) и немецких (1915 - 1918) властей, город очень пострадал. В августе 1920 г. город был захвачен большевиками, после чего 19 августа был освобожден польскими отрядами.

В период II Речи Посполитой значительным событием стало прибытие в 1925 г. католических священников, принятие ими местной гимназии и возведение костёла. Благодаря деятельности одного из святых (цадиков) – Исаака Зелига Моргенстerna, г. Соколув хорошо знаком также среди еврейского населения.

Трагические годы второй мировой войны принесли огромные мучения населению и военные уничтожения. В сентябре 1939 г. в Соколув вступили немецкие войска, потом советские войска, а затем 8 октября опять немецкие войска. Под их оккупацией город находился до августа 1944 г. Борьбу с оккупантами вели конспиративные национально-освободительные организации во главе с Союзом вооруженной борьбы – Армией Крайовой. В Соколувских военных структурах, находящихся под его началом, действовал отряд под названием „Семпр-Просо“. Одним из известнейших конспираторов был Генрих Олексяк „Вихура“, убитый в 1943 г. в Паулинове. Осенью 1943 г. немецкие оккупанты совершили геноцид на еврейском населении.

9 августа 1944 г. в город, ранее бомбардированный военной авиацией, вступили советские войска (ночью с 26 на 27 июля). В результате налета советских войск сгорел, в частности, костёл Святого Михаила Архангела. Отряд „Жолнеже Незломни“ вели борьбу с диктаторской коммунистической властью, навязанной обоими войсками. Хорошо известная всем 6 Виленская Бригада Армии Крайовой вела борьбу на Соколувской земле до начала 50-х годов.

В трудный, послевоенный период наступило восстановление города после военных разрушений. В 1951 г. вновь была введен в эксплуатацию сахарный завод, костёл, а в 70-ые годы мясные фабрики. После перемен в 1989 г. Соколув-Подляский, похоже как и другие города свободной Польши, вступил на путь самоуправления. Децентрализация государства передала множество дел в руки муниципальных городских организаций. Город изменился с экономической и общественной точки зрения. Изменились также жители, их заботы, проблемы и радости. Жители города Соколув помнят историю своего города, а также стараются прикладывать всяческие старания для его развития.

4. PRZYRODA

Nature / Природа

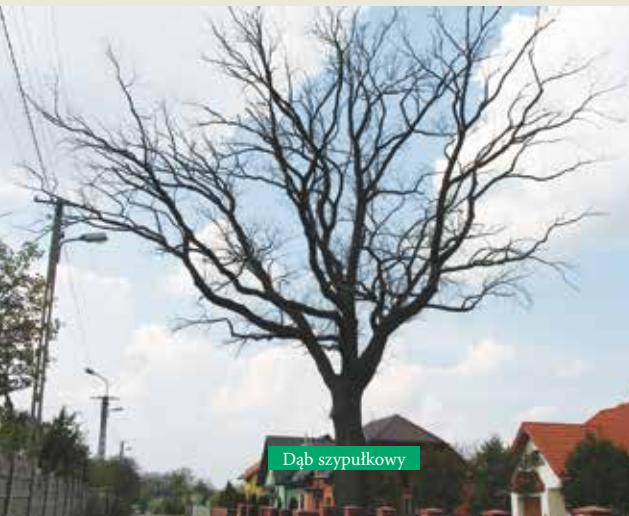
4.1. Pomniki przyrody

- 1) głaz narzutowy, granit o obwodzie 570 cm, wys. 145 cm, przy głównym wjeździe do Szpitala Powiatowego, ul. Piłsudskiego;
- 2) dąb szypułkowy, obwód – 282 cm, wys. 23 m, rosnący przy ul. Ks. Bosco 6;
- 3) wiąz szypułkowy, obwód – 350 cm, rosnący przy ul. Bulwar obok istniejącego stawu Mazura, za pomnikiem pamięci narodowej, teren Związku Harcerstwa Polskiego w Sokołowie Podlaskim;
- 4) 27 pomników przyrody w parku Zespołu Pałacowo – Parkowego „Przeździatka” ze znaczną ilością starodrzewu.

Szatę roślinną na terenie miasta zdobią również cenne zadrzewienia, nie będące pomnikami przyrody:

- 1) klon cukrowy – *Acer saccharinum* oraz brzoza brodawkowata – *Betula verrucosa*, rosnące wzdłuż ul. Wolności na odcinku od rzeki Kościółek do Komendy Powiatowej Policji;
- 2) drzewa w Zespole Pałacowo – Parkowym „Przeździatka”;
- 3) zbiorowiska drzew i zarośli, fitosocjologiczne zbliżone do olsu, rosnące wzdłuż rzeki Kościółek od źródeł aż do ul. Olszowej, a następnie od ul. Kosowskiej do granic miasta.

Można uznać, że są to ostatnie naturalne zbiorowiska roślinne na terenie miasta.

Dąb szypułkowy

Wiąz szypułkowy

Monuments of nature

- 1) Erratic granite of circumference of 570 cm, height 145 cm, at the main entrance to the District Hospital, Pilsudski Street;
- 2) Oak, circumference - 282 cm, height 23 m, growing at Fr. Bosco 6 Street;
- 3) Elm, circumference - 350 cm, growing at Bulwar Street, adjacent to the existing Mazur pond, behind the monument of the national memorial, the area of the Polish Scouting Association in Sokolow Podlaski;
- 4) 27 natural monuments in the complex of the Palace - Park „Przeździatka” with a significant number of old trees.

Zespół Pałacowo - Parkowy „Przeździatka”

Vegetation within the city involves valuable plantings, which are not natural monuments:

- 1) Sugar Maple - Acer saccharinum and birch - Betula verrucosa, growing along Wolnosci Street, on the section from the Kosciolek River to the District Police Headquarters;
 - 2) Trees in the complex of the Palace - Park „Przezdziatka”;
 - 3) Communities of trees and bushes, phytosociological similar to alder, growing along the Kosciolek River, from the spring up to Olszowa Street, and then from Kosowska Street to the city limits.
- It can be assumed that these are the last natural plants on in the city.

Природные памятники

- 1) Эрратический валун, гранит окружностью 570 см, выс. 145 см, расположенный при главном въезде в Повятовую Больницу, находящуюся на ул. Пилсудского;
- 2) Дуб черешчатый (дуб обыкновенный), окружность – 282 см, выс. 23 м, растущий на ул. Ксендза Боско 6;
- 3) Вяз гладкий, окружность – 350 см, растущий на ул. Бульвар, возле существующего пруда Мазура, за памятником народной памяти, территории Союза польских харцеров в Соколув-Подляском;
- 4) 27 природных памятников, расположенных в парке Дворцово-Паркового комплекса „Пшезьдзятка” со значительным количеством старых лесонасаждений.

Растительный покров на территории города украшает также ценное озеленение, не являющееся природными памятниками:

- 1) Сахарный клён – Acer saccharinu, а также береза бородавчатая – Betula verrucosa, растущие вдоль ул. Вольности на отрезке от реки Костюлек до Повятового Управления Полиции;
- 2) Деревья, расположенных в Дворцово-Парковом комплексе „Пшезьдзятка”;
- 3) Разновидности деревьев и зарослей, приближенные к ольшанникам, растущие вдоль реки Костюлек от родника до ул. Ольшовой, а далее от ул. Косовской до границы города.

Можно сказать, что это последняя естественная растительная среда на территории города.

4.2. Parki i skwery

- 1) Skwer im. Adama Mickiewicza, między ul. Wolności, Armii Krajowej i ks. Bosco;
- 2) Zespół Pałacowo-Parkowy im. Ks. M. K. Ogińskiego, przy ul. Lipowej;
- 3) Skwer im. ks. S. Brzóski, pl. Ks. Brzóski;
- 4) Skwer im. Najświętszej Maryi Panny, przy ul. Kilińskiego;
- 5) Skwer im. PCK, przy ul. Magistrackiej;
- 6) Skwer im. Unitów Podlaskich, na rogu ul. Repkowskiej, Długiej i Siedleckiej;
- 7) Skwer ks. Pielasy, ul. Wolności - róg ul. Długiej;
- 8) Skwer przy Urzędzie Miasta i Sokołowskim Ośrodku Kultury, przy ul. Wolności;
- 9) Bulwar wzdłuż rzeki Cetynii, na odcinku od ul. Siedleckiej do ul. Kosowskiej;
- 10) Skwer przy ul. Kolejowej, przy dawnym dworcu PKP.

Skwer im. ks. S. Brzóski

Bulwar wzdłuż rzeki Cetynii

Skwer im. Najświętszej Maryi Panny

Zespół Pałacowo-Parkowy im. Ks. M. K. Ogińskiego

Skwer im. PCK

Skwer ks. Pielasy

Skwer przy dawnym dworcem PKP

Skwer przy Sokolowskim Ośrodku Kultury

Skwer Unitów Podlaskich

Skwer im. Adama Mickiewicza

Parks and squares

- 1) The square named after Fr. Adam Mickiewicz, between Wolnosci Street, Armii Krajowej Street and Fr. Bosco Street;
- 2) The complex of Palace and Park named after Fr. M.K. Oginski, at Lipowa Street;
- 3) The square named after Fr. S. Brzoska, the square of Fr. Brzoska;
- 4) The square named after Blessed Virgin Mary, at Kilinskiego Street;
- 5) The square named after the Red Cross, at Magistracka Street;
- 6) The square named after Podlasie Uniates, on the corner of Repkowska, Dluga and Siedlecka Streets;
- 7) The square named after Fr. Pielasa, Wolnosci Street - the corner of Dluga Street;
- 8) The square at the City Hall and the Sokolow Cultural Centre, at Wolnosci Street;
- 9) The Bulwar along the Cetynia River, on the section from Siedlecka Street to Kosowska Street;
- 10) The square at Kolejowa Street, at the former railway station.

Парки и скверы

- 1) Сквер им. Адама Мицкевича, расположенный между ул. Вольности, Армии Крайовой и Кс. Боско;
- 2) Дворцово-Парковый комплекс им. Кс. М.К.Огинского, расположенный на ул. Липовой;
- 3) Сквер им. Кс. С. Бжуски, расположенный на пл. Кс.Бжуски;
- 4) Сквер им. Пресвятой Девы Марии, расположенный на ул. Килинского;
- 5) Сквер им. Польского Красного Креста, расположенный на ул. Магистрацкой;
- 6) Сквер им. Подляских Униатов, расположенный на углу ул. Репковской, Длугой и Седлецкой;
- 7) Сквер Кс. Пеласы, расположенный на ул. Вольности – угол Длугой;
- 8) Сквер, расположенный возле Городского Управления и Соколовского Центра Культуры, ул. Вольности;
- 9) Бульвар вдоль реки Цетыни на отрезке от ул. Седлецкой до ул. Косовской;
- 10) Сквер, расположенный на ул. Колейовой, возле старого железнодорожного вокзала.

5. SOKOŁOWSKI SZLAK HISTORYCZNY

Sokołowski Szlak Historyczny wytyczony został autentycznie najważniejszymi wydarzeniami na przestrzeni blisko sześciu stuleci istnienia grodu nad Cetynią.

Upamiętniony jest 15 tablicami obrazującymi bogatą i piękną przeszłość oraz dramatyczne okresy w historii miasta i mieszkańców.

Rozpoczyna się tablicą poświęconą miejscowości Sokołowa, która znajduje się przy ul. Wolności 21 (przy Urzędzie Miasta). Szlak kończy tablica o cmentarzu katolickim przy ul. Szopena.

Mapa szlaku str. 104

The historical trail of Sokolow

The historical trail of Sokolow was specified with the authentic most important events over nearly six centuries of the city on the Cetynia River.

It is commemorated with the 15 plaques illustrating the rich and beautiful history and dramatic periods in the history of the city and its residents.

It begins with the plaque dedicated the urbanity of Sokolow, which is located at Wolnosci Street 21 (at the City Hall). The trail ends with the plaque of the Catholic cemetery at Szopen Street.

Соколовский Исторический Маршрут

Соколовский Исторический Маршрут образован на основании самых важных событий, произошедших в течение около шести столетий существования града (города) над Цетиной.

Увековечен 15 мемориальными досками, представляющими богатое и красивое прошлое, а также драматические периоды в истории города и ее жителей.

Начинается мемориальной доской, посвященной присвоению городу Соколов гражданских прав, которая находится на ул. Вольности 21, (возле Городского Управления). Маршрут заканчивается мемориальной доской, посвященной католическому кладбищу, расположенному на ул. Шопена.

5.1. Sokołów Podlaski – najstarsze miasto na Podlasiu

Sokołów Podlaski jest najstarszym miastem na historycznym Podlasiu. Wielki książę Witold, zwrząc się Aleksander w przywileju po łacinie pisany w Grodnie dnia 20 kwietnia 1424 r., stwierdza: *biorąc pod uwagę i oceniając wierne i ciągle usługi, wielce nam miłego Mikołaja Sepieńskiego, sekretarza naszego, nadajemy mu i prawym jego potomkom, miasto nasze ze wsiami: Kupientyn i Rogów w ziemi drohickiej ze wszelkimi dochodami i użytkami na wieczne czasy. Uwalniamy oraz mieszkańców miasta i wsi do niego należących od wszelkich roboczn, od budowy i naprawy zamków naszych, od danin, opłat, podatków, oprócz 2 groszy, które włościanie wzmiarkowanych wsi z łanu, po upływie lat wolnych im nadanych płacić nam mają na św. Marcin. Z powodu takowej darowizny, tenże Sepieński i jego potomkowie, stawić się obowiązani będą na każdą wyprawę wojskową.*

Mieszczan i włościan rodu polskiego lub niemieckiego, przenosimy z prawa polskiego lub ruskiego na niemieckie zwane średzkim; Rusinów zaś przy ich prawach zostawiamy.

Właścicielem Sokołowa był Mikołaj Sepieński (dawniej błędnie odczytywany jako Depieński) z Sepna. Mikołaj Sepieński herbu Nowina wywodził się ze średniozamożnej szlachty wielkopolskiej, osiadłej w powiecie kościańskim, której rodową dziedziną było Sepno nad rzeką Obrą. W źródłach historycznych pojawił się po raz pierwszy w 1404 r. jako świadek w dokumencie starosty generalnego Wielkopolski, Tomka z Pakości. Później jeszcze kilkakrotnie świadkował z tego terenu. W 1408 r. wymieniony był wśród sześciu członków sądu kościańskiego. Mikołaj – postać wybitna - był zaufanym doradcą, sekretarzem i dyplomatą Witolda. Brał udział w przygotowaniach do unii horodelskiej zawartej między Polską a Litwą 2 października 1413 r. Posłował do Krzyżaków, Rzymu, elektorów niemieckich, brał udział w poselstwie Witolda i Jagieły na sobór w Konstancji, prowadził liczne negocjacje i układy w imieniu Witolda. W 1419 r. jeździł z jego polecenia do Moskwy, w tym samym roku brał udział, obok posłów polskich, w wyprawie do Zygmunta Luksemburskiego. Starał się o koronę dla swojego mocodawcy. Zmarł ok. 1432 r.

Mikołaj Sepieński otrzymał Sokołów około 1415 r., bowiem już 12 maja tego roku ufundował tu kościół katolicki i wtedy po raz pierwszy Sokołów został nazwany miastem: oppidum. Miasto zostało lokowane na prawie średzkim, które było rzadko stosowaną odmianą prawa na Podlasiu (przeważnie stosowano prawo magdeburskie lub chełmińskie). Wybór prawa średzkiego dla Sokołowa wiązał się najpewniej z doświadczeniem i wiedzą na jego temat, wyniesionymi przez Mikołaja Sepieńskiego z rodzinnej Wielkopolski, gdzie ta odmiana prawa niemieckiego stosowana była powszechnie. Dużą znajomość różnych rodzajów prawa niemieckiego i formularzy dokumentów lokacyjnych Mikołaj Sepieński zdobył zapewne w czasie pełnienia obowiązków starosty łukowskiego. Niewykluczone, że o typie prawa zadecydowała konsultacja właściciela miasta z wójtem i nowo przybyłymi osadnikami, pragnącymi regulacji wewnętrznego życia miasta według znanych już sobie wcześniej przepisów prawnych.

Pierwszym znanym wójtem Sokołowa był Stanisław z Przywózka. Wyposażenie wójtowskie składało się z placu domowego, ogrodu i 7 włók gruntu (wolnego od czynszu). Obejmowało też położony w pobliżu miasta staw wraz z możliwością budowy nad nim młyna. Duże dochody przynosił wójtowi sokołowskiemu udział w świadczeniach mieszkańców na rzecz właściciela miasta. Za swoją działalność sądowno - administracyjną otrzymywał on 1/3 nałożonych kar, szóstą część podatku targowego i kamień loju z każdej jatki. Prócz tego miał prawo do warzenia piwa na własny użytek oraz do polowania na drobną zwierzynę i ptactwo w dobrach pańskich przy użyciu ptaków drapieżnych i psów myśliwskich.

Sokolow Podlaski - the oldest city in the Podlasie

Sokolow is the oldest city in the historical region of Podlasie. The Grand Prince Witold calling himself Alexander, in the privilege written in Latin in Grodno on 20th April, 1424, states: *Considering and assessing the faithful and continuous service of Mikolaj Sepiensi, our secretary, we provide him and his descendants with the right to our town and the villages: Kupientyn and Rogow in Drohiczyn ground with all income and usages forever. We provide freedom for the inhabitants of the town and villages belonging to it from any all labour, from building and repairing of our locks, from levies, fees, taxes, in addition to 2 cents, which the peasants of village after years were to pay on St. Martin feast. Because any such donations, the same Sepiensi and his descendants, will be obliged to appear on any military expedition. The inhabitants and peasants of the Polish or German lineage, are moved from the Polish or the Russian right to the German called Sroda; the Ruthenians are left with their rights.*

The owner of Sokolow was Mikolaj Sepiensi (formerly erroneously read as Depienski) from Sepno. Mikolaj Sepiensi, of Nowin herb, originated from middle-class noble family from Wielkopolska region, settled in the Kościan county, whose ancestral domain was Sepno at the Obra River. The historical sources appeared for the first time in 1404 as a witness in a document of the

general governor of the Wielkopolska region, Tomasz from Pakosc. Later, he was the witness from this region several times. In 1408, he was listed among the six members of the Koscian court. Mikolaj - an outstanding figure - was a trusted advisor, secretary and diplomat of Witold. Mikolaj took part in preparations for Horodlo Union concluded between Poland and Lithuania on 2th October, 1413. He was messenger to Teutonic Knights, Rome, German electors, and took part in Witold's and Jagiello's messenger on Council in Constance had numerous negotiations and agreements on behalf of Witold. In 1419, at his order Mikolaj travelled to Moscow, in the same year, he also participated with Polish deputies in the expedition to Zygmunt of Luxembourg. In addition, he tried to gain a crown to his superior. Mikolaj Sapienski died approximately in 1432.

Mikolaj Sepieński received Sokołów approximately in 1415, because on 12th May that year, he funded Catholic Church and Sokolow was named the city for the first time: oppidum. As stated above the city was located based on Sredzkie law, which was rarely used variety of Podlasie law (Magdeburgskie law or Chelminskie law were usually applied). Choice of Sredzkie law for Sokolow was most probably from experience and knowledge of it, spending by Mikolaj Sepienski's family, where this variety of German law was used widely. Mikolaj Sapienski gained knowledge about different types of German law and forms of documents in caring out his duties as Lukow starost. It is also possible that the type of law was decided by consultation of the owner of the city with mayor and the newly-arrived settlers, wishing to regulate internal life of the city by well-known legislation.

The first known mayor of Sokolow was Stanislaw from Przywozki. Mayor equipment involved home square, garden and 7 villages (free of rent). In addition, it included pond situated near the city, with possibility of construction of mill. Large income was provided to Sokolow mayor by participating in benefits of inhabitants of the city for him. For his court-administrated work he received 1/3 of imposed penalties, 1/6 of trade tax and tallow stone from each gore. In addition, he had the right to brew beer for own use and for hunting small game and birds in the Lord's properties with birds of prey and hunting dogs.

Соколув-Подляский – старейший город Подлясья

Соколув-Подляский является старейшим городом исторического Подлясья. Великий князь Витовт, называемый Александром в граматах писаных по-латине в Гродне 20 апреля 1424 г., подтверждает: принимая во внимание и оценивая верные и постоянные заслуги, глубокоуважаемого нами Николая Сепенского, секретаря нашего. Жалуем ему и правовитым потомкам его, город наши вместе с деревнями: Купентин и Рогув на земле Дрохицкой со всеми доходами и угодьями на вечность. Освобождаем жителей города и деревень, к нему прилегающих, от дани, сборов, налогов, кроме 2 грошей, которые крестьяне упомянутых деревень от лана (мера пахотной земли) по истечению лет пожалованых им вольных платить нам должны в день святого Мартина. По поводу такового дара, тот же Сепенский и потомки его, явиться должны на каждый военный поход. Мещане и крестьяне рода польского или немецкого, с права польского или русского переносим на немецкое именованное средзким; русинов однако при их правах оставляем.

Владельцем г. Соколув был Николай Сепенский (в давнее время ошибочно называемый Депенский) из Сепна. Николай Сепенский из герба Новина, происходил из небогатой велькопольской шляхты, проживающей в Костянском повете, семейная усадьба которой находилась в местности Сепно над рекой Оброй. В исторических источниках впервые появляется в 1404 г. в качестве свидетеля в документе генерального старосты Велькопольски, Томка из Пакости. Позднее еще многократно выступал в качестве свидетеля в этом районе. В 1408 г. был упомянут среди одного из шести членов Костянского суда. Николай – выдающаяся личность – был доверенным советником, секретарём и дипломатом Витовта. Принимал участие в приготовлениях к Хородельскому союзу, заключенному между

Польшей и Литвой 2 октября 1413 г. Ездил послом к Крестоносцам, в Рим, к немецким электорам (избирателям, курфюрстам) участвовал в миссии Витовта и Ягайлы в Констанцском соборе, вел многочисленные переговоры и заключал договоры от имени Витовта. В 1419 г. по его поручению ездил в Москву, в том же году участвовал вместе с послами польскими в походе к Сигизмунду Люксембургскому. Хлоптал при получении короны для своего хозяина. Умер ок. 1432 г.

Николай Сепенский получил г. Соколув ок. 1415 г., а уже 12 мая этого года построил здесь католический костёл и тогда впервые г. Соколув был назван городом: oppidum. Город действовал на средзком праве, которое было редко использованным правом на Подлясье (в основном использовалось магдебургское или хелмское право). Выбор средзкого права в г. Соколув был связан скорее всего с опытом и знаниями по этой теме, полученными Николаем Сепенским в семейной Велькопольске, где это право использовалось повсеместно. Хорошее знание разного вида немецкого права и бланки документов Николай Сепенский получил скорее всего во время своей службы в должности старости Лукова. Не исключено, что о выборе права было решено на совете владельца города с войтом и новоприбывшими поселенцами, которые хотели урегулирования внутренней жизни города согласно уже известным им правовым положениям.

Первым войтом г. Соколув был Станислав из Пшивузок. Его имущество состояло из придомовой площади, сада и 7 влук земли (свободной от сбора). Включало в себя также пруд, находящийся недалеко от города вместе с возможностью построить над ним мельницу. Большие доходы соколовский войт получал от участия при оказании услуг жителям города в пользу владельца города. За свою судебно-административную деятельность он получал 1/3 присужденных взысканий, шестую часть торгового налога и камень жира от каждой мясной палатки. Кроме этого мог варить для своего удовольствия пиво, а также охотится на мелкого зверя и дичь в хозяйственных владениях при помощи хищных птиц и охотничих собак.

5.2. Sokołów wielokulturowy

Z najstarszych źródeł historycznych dowiadujemy się o istnieniu w Sokołowie dwóch struktur osadniczych, zwanych miastem ruskim i miastem lackim. Związane to było z mieszanym osadnictwem etnicznym na tych terenach. Miasto lackie, zamieszkane głównie przez Polaków – katolików, zorganizowane było wokół katolickiej świątyni parafialnej na północ od dzisiejszego rynku, a plac przykościelny pełnił rolę targowiska tego miasta.

Analogicznie centrum miasta ruskiego była cerkiew wraz z placem przycerkiewnym, usytuowana na południe od obecnego rynku. Gdy lokowano w 1424 r. miasto Sokołów na prawie średzkim, wytyczono wówczas rynek położony pośrodku, między miastem ruskim i miastem lackim, który to

rynek niejako społ (związał) dwa organizmy osadnicze. Już w wieku XVI zaczęły pojawiać się w Sokołowie Żydzi, którzy osiedlali się głównie wokół rynku lokacyjnego oraz na południowy - zachód od niego, tworząc kolejną strukturę osadniczą. Tutaj też wybudowano synagogę, domy modlitwy, laźnie oraz założono cmentarz – kirkut po zachodniej stronie rzeki Cetyni. Później, gdy z czasem ludności żydowskiej przybywało, zajmowała ona kolejne obszary miasta. W wieku XIX pojawiły się przysływy ewangelickiego, związani z fabryką w Przedziatce. Tam też funkcjonowała szkoła ewangelicka i cmentarz, dziś nieistniejący.

Multicultural Sokolow

The oldest historical sources show existence of two settlement structures in Sokolow, called Russian city and Lackie city. This was associated with mixed ethnic settlement in these areas. Lackie city was inhabited mainly by Poles - Catholics, it was organised around Catholic parish temple in the north from today's market square and place by church was the market of the city. Similarly, the centre of the Russian city was Orthodox Church with the square located in the south from the current square. When in 1424 Sokolow was located on Sredzkie law, the square was situated in the centre, between Russian city and Lackie city; the market combined (united) two settlements. Already in the 16th century, Jews started to appear in Sokolow, who were mainly around the market-tracking and south-west of it creating another settlement structure. Here synagogue, prayer houses, baths were constructed, and cemetery was established - kirkut on the west side of the Cetynia River. Later, when more Jewish people were coming, they occupied other areas of the city. In the nineteenth century, newcomers of evangelical religion connected with plant in Przedziatka came. There evangelical school and cemetery, which does not exist today, functioned.

Соколув – город различных культур

Из самых старых источников нам становится известно о существовании в г. Соколув двух поселенческих структур, называемых русским и лацким городом. Это было связано со смешанным этническим заселением на этих территориях. Ляцкий город, в котором в основном проживали поляки – католики, располагался вокруг католического прихода в северной части сегодняшнего рынка, а прикостельная площадь выполняла функцию городского рынка. Аналогичным центром русского города была церковь вместе с прицерковной площадью, которая размещалась в южной части сегодняшнего рынка. В месте, где находился в 1424 г. город Соколув, действующий на средзком праве, в то время был расположен посередине рынок, между русским и лацким городом, который как-бы соединял (связывал) два поселения. Уже в XVI веке в г. Соколув начали появляться евреи, которые поселялись в основном возле рынка, а также на его юго-западной части, создавая таким образом очередную поселенческую структуру. Здесь же также была возведена синагога, молитвенные дома, лазни, а также размещено кладбище – еврейское кладбище на западном берегу реки Цетини. Позже, когда еврейское население начало увеличиваться, оно стало занимать очередную городскую территорию. В XIX веке появились поселенцы евангельского вероисповедания, которые были связаны с фабрикой в Пшездзятке. Там же действовала евангельская школа и размещено кладбище, в настоящее время уже несуществующее.

5.3. Cerkiew w Sokołowie

Trudno jednoznacznie stwierdzić od kiedy w Sokołowie Podlaskim zaczęła funkcjonować cerkiew wschodnia. Z historycznego podziału miasta na część russką i lacką wynika, że każda ze społeczności zapewne posiadała swoją świątynię już w wieku XV. O parafii greckiej wiemy, że funkcjonowała na pewno w XVI w., kiedy właścicielami dóbr była od 1508 r. (po Sepieńskim i Sokołowskich) moźna rodzina Kiszków. Według tradycji przekazanej przez źródła prawosławne w wieku XVI posługę przy cerkwi sokołowskiej pełnili mnisi prawosławni z Brześcia i Drohiczyna. Równie mało wiadomo o czasie i okolicznościach przyjęcia unii brzeskiej przez cerkiew sokołowską. Podobno unię przyjął w 1614 r. ówczesny świeszczeńnik Jan Zalewski (który wcześniej był wikarym w Siemiatyczach), zaś w 1621 r. znowu powrócił do prawosławia. Jako prawosławna wzmiankowana jest parafia sokołowska w połowie XVII w. Cerkiew funkcjonowała na tzw. russkim mieście, na wzgórzu między dzisiejszymi ulicami Długą, Siedlecką oraz Repkowską i nosiła wezwanie Protekcji Najświętszej Maryi Panny. W tej części miasta posesję swoją miał też popruski.

Od Radziwiłłów w drugiej połowie XVII w. dobra sokołowskie przeszły w ręce rodzinny Krasińskich. Wtedy też zapewne wprowadzono tu unię. W 1716 r. Jan Bonawentura Krasiński, wojewoda płocki, nadał beneficjum sokołowskiej parochii sokołowskiemu, ojcu Józefowi Ilkiewiczowi. To właśnie z czasów duszpasterzowania w Sokołowie Józefa Ilkiewicza pochodzią wzmianki o najstarszej wizytacji cerkwi sokołowskiej, dokonanej w 1726 r., kiedy właścicielem dóbr był Błażej Krasiński, kasztelan płocki, wnuk Jana Bonawentury (zm. w 1717 r.), a syn Stanisława Bonifacego (zm. w 1717 r.): *Cerkiew kiedyś była drewnianą strukturą, lecz teraz do szczytu zgnila, przecież pod dachem aczkolwiek trzymającym się, gontowym. Kopuła sama opadnie, jeszcze jednak z krzyżem wielkim żelaznym. Dzwonnica osobno stojąca z bramą i dwoma rezydencjami nowa, pod dachem gontowym, z krzyżem żelaznym.*

W cerkwi był ikonostas i wiele elementów wskazujących na tradycję wschodnią (m.in. carskie wrota itp.). Zupełnie inna sytuacja była w 1757 r., kiedy przeprowadzono kolejną wizytację. W tym czasie kolatorem cerkwi i właścicielem Sokołowa był Tadeusz Lipski, kasztelan łączycki, późniejszy kasztelan łączycki, generał-lejtnant, komediopisarz (zm. w 1796 r.), a administratorem cerkwi - ojciec Samuel Filanowicz. W tym czasie wyposażenie cerkwi praktycznie nie różniło się od kościoła katolickiego (ołtarze, brak ikonostasu, konfesjonały, chór). Podobne informacje o cerkwi i jej wyposażeniu przynosiła wizytacja z 1789 r., kiedy właścicielem miasta i dóbr sokołowskich był Michał Kleofas Ogiński, w owym czasie miecznik WKL, znany kompozytor, a proboszczem pracujący tu od 1764 r. Leon Zatklik. Wspominano dodatkowo o ławkach i ambonie. Do liturgii używano wielu pięknie oprawionych ksiąg, ewangeliarzy, służebników i innych, drukowanych m.in. w Supraślu.

Kolejni właściciele miasta – Kobylińscy - wystawili nowy, drewniany budynek cerkwi, ponieważ stary spłonął w wielkim pożarze miasta w 1809 r. Sytuacja uległa całkowitej zmianie w 1875 r., kiedy car zlikwidował unię, a parafię i cerkiew zmienił na prawosławną, co wiązało się z użyciem siły i tragedią tutejszej ludności.

Kiedy w 1905 r. car ogłosił edykt tolerancyjny, praktycznie wszyscy dawni unici przeszli na wyznanie rzymskokatolickie, co świadczyło o zjednoczeniu obu obrządków jeszcze w czasach unickich. Przed wybuchem I wojny światowej świątynię przeniesiono na cmentarz przy ul. Bartoszowej. W 1915 r. z terenów tych wycofało się wojsko i duchowieństwo prawosławne, a w 1918 r. Polska uzyskała niepodległość. Wówczas dawne parafie unickie przekształcono na katolickie, a cerkwie na kościoły. W 1954 r. cerkiew sokołowska została rozebrana.

The orthodox church in Sokolow

It is difficult to identify when Orthodox Church started to operate in Sokolow Podlaski. The historical division of the city into Russian and Latin parts shows that each community probably had its temple in the fifteenth century. We know that Greek parish operated in the 16th century, when the wealthy Kiszka family had owned welfares since 1508 (after Sepiensi and Sokolowski). According to tradition passed on by the orthodox sources in the sixteenth century Orthodox monks from Brzescie and Drohiczyn served in Sokolow Orthodox church. As little was known about time and circumstances of approving Brzeska union by Sokolow Orthodox church. Apparently, the union was adopted in 1614 by then swieszczeńnik Jan Zalewski (who was previously a curate in Siemiatycze), and then in 1621 he returned to Orthodoxy. Sokolow parish was mentioned as orthodox in the first half of the seventeenth century. Orthodox Church operated in so-called Russian City, on the hill between current Dluga, Siedlecka and Repkowska Streets and was called Holy Virgin Mary. In this part of the city, Russian pop owned manor as well.

Since the Radziwill family times in the second half of the seventeenth century, Sokolow welfare was taken by the Krasinsky family. At that time the union was probably introduced. In 1716, Jan Bonawentura Krasinski, Plock Voivode, granted Sokolow benefice to Sokolow parochow, Father Jozef Ilkiewicz. It was at time of pastoral work of Jozef Ilkiewicz in Sokolow, the oldest Sokolow orthodox church visit came, made in 1726, when the owner of goods was Blazej Krasinski, Plock castellan, grandson of Jan Bonawentura (died in 1717), son of Stanislaw Bonifacy (died in 1717): *Once orthodox church was wooden structure, but now it has rotten, but under the roof although holding, shingling. However, the Dome itself drops, yet with great, iron cross. Separately standing bell tower with gate and two new residences under roof finished with a cross of iron.*

The Orthodox church included ikonostas and many elements showing eastern tradition (tsar gate, etc.). A completely different situation was in 1757, when another visit was made. At this time orthodox church colorate and Sokolow owner was Tadeusz Lipski, Leczyca kasztelanic, later Leczyna kasztelan, general-lejtnant, comedy writer (died in 1796) and church administrator father Samuel Filanowicz. During this time church facilities practically did not differ from catholic church (altars, no iconostasis, confessionals, choir). Similar information about orthodox church and its equipment was drawn up in 1789, when the owner of the city and Sokolow goods was Michal Kleofas Oginski, at that time known as swordfish of GLK, known composer, and since 1764 parish priest Leon Zatklik. This visit additionally mentioned about benches and pulpit. The liturgy involved use of many beautifully bound books, gospel books, service books and other printed among others in Suprasl.

The Kobylinski family, subsequent owners of the city, constructed new wooden orthodox church facility, because the old one had burned down in city fire in 1809. The situation totally changed when in 1875 the tsar abolished the union and the parish and the orthodox church were transformed into the orthodox, which was not without the use of force and the tragedy of population.

When in 1905 the tsar announced tolerant edict, almost all former Uniates changed their religion to Roman catholic, what was evidenced by unification of both rituals even in the union times. Before the outbreak of World War I, the temple was moved to the cemetery in Bartoszowa Street. In 1915, the army and Orthodox clergy withdrew from the area, and in 1918 Poland became independent. Then the former Uniate parishes were converted to Catholicism and the Orthodox churches to the Catholic churches. In 1954, the church of Sokolow was demolished.

Церковь в г. Соколув

Трудно однозначно утверждать с какого времени в Соколув-Подляском начала действовать православная церковь. Согласно историческому разделу города на русскую и лацкую части следует, что в XV веке каждое из обществ наверняка имела свою святыню. О греко-католическом приходе нам известно, что он наверняка действовал в XVI веке, когда владельцами имущества после 1508 г. (после Сепенского и Соколовских) был состоятельный род Кишкув. По переданной православными источниками традиции в XVI веке в служении Соколувской церкви были православные монахи из Бреста и Дрогичина. Также немного известно о времени и обстоятельствах принятия соколовской церковью брестской унии. Скорее всего унию в 1614 г. принял в то время священник Иоанн Залевский (который ранее работал викарием в Семятичах), однако в 1621 г. опять вернулся в православие. В середине XVII века Соколувский приход упоминается как православный. Церковь действовала на так называемом русском месте, на холме между находящимися на этом месте сегодня улицами Длугой, Седлецкой, а также Репковской, и называлась Под Покровительством Пресвятой Девы Марии. Также в этой части города находился дом русского попа.

Во второй половине XVII века от Радзивиллов Соколувские владения перешли в руки семьи Красинских. В то же время видимо введено эту унию. В 1716 г. Иоанн Бонавентура Красинский, Плоцкий воевода, пожаловал должность соколувского бенефиция соколувскому приходскому священнику (униатскому попу), отцу Юзефу Илкевичу. Именно благодаря духовной опеке в те времена Юзефа Илкевича в г. Соколув имеются упоминания о самом древней визитации Соколувской церкви, совершенной в 1726 г., когда владельцем имущества был Блажей Красинский, Плоцкий кастелян, внук Иоанна Бонавентуры (умершего в 1717 г.), и сын Станислава Бонифация (умершего в 1717 г.): *Церковь когда-то была деревянной постройкой, однако сейчас полностью сгнила, под гонтовой держащейся крышей. Купол сам упадет, еще однако с крестом величим железным. Колокольня, стоящая отдельно с воротами и двумя пристройками, нова, под гонтовой крышей, с крестом железным.*

В церкви находился иконостас и множество элементов, указывающих на восточную традицию (в частности, царские ворота и т.п.). Совсем другая ситуация была в 1757 г., когда проведено очередную визитацию. В то время колятором (опекуном) церкви и владельцем г. Соколув был Тадеуш Липский, Ленчицкий кастелянец, позже Ленчицкий кастелян, генерал-лейтенант, автор комедий (умерший в 1796 г.), а администратором церкви – отец Самуил Филанович. В то время планировка и интерьер церкви практически не отличалось от католического костёла (алтарь, отсутствие иконостаса, исповедални, хор). Похожие информации о церкви и ее оснащению принесла визитации в 1789 г., когда владельцем Соколувского имущества был Михаил Клеофас Огинский, в то время оружейник Великого княжества Литовского. Известный композитор, а приходским священником, работающим тут с 1764 г. – Леон Заткалик. Упоминалось о дополнительных лавках и амвоне. В литургии использовано множество красиво преплетённых книг, евангелий, служебников и других, издаваемых книг, в частности, в Супрасле.

Очередными владельцами города были – Кобылинские – построили новое деревянное здание церкви, так как старое сгорело во время великого пожара города в 1809 г. Ситуация изменилась в 1875 г., когда царь упразднил унию, а костёл и церковь заменил на православную, что свидетельствует о применении силы и трагедии здешнего населения.

Когда в 1905 г. царь провозгласил толерантный эдикт, практически все прежние униаты приняли грекокатолическую веру, что свидетельствовало в униатские времена об объединении двух вероисповеданий. Перед началом первой мировой войны святыню перенесено на кладбище, расположенное на улице Бортшовой. В 1915 г. армия и православное духовенство ушли с этой территории, и в 1918 г. Польша получила независимость. В то же время прежние униатские приходы преобразовано в католические, а церкви в костёлы. В 1954 г. Соколувская церковь была разобрана.

5.4. Cmentarz katolicki

Najstarszy cmentarz katolicki usytuowany był wokół kościoła parafialnego przy ul. Kościelnej. W jego bezpośrednim sąsiedztwie powstały w późniejszym okresie drugi cmentarz. Data jego założenia nie jest jednak odnotowana w źródłach. Miało to miejsce zapewne niedługo przed 1836 r., bowiem inwentarz parafii z tego czasu tak opisywał cmentarze parafialne:

Cmentarz jest jeden przy kościele murowanym z frontu od południa i od zachodu kamieniami na darmię kładzionymi obmurowanym, od zachodu zaś i od połowy chrostem w koły plecionym ogrodzony. Są na cmentarzu dwa wnijścia, jedno wielkie z frontu kościoła, a drugie mniejsze z boku od probostwa, oboje mają drzwi z tarcie zrobione, zawiaskami, krukami i klameczkami żelaznymi opatrzone.

Drugi cmentarz nowy jest w tyle kościoła za ogrodem proboszczowskim od północy w grodzi plebańskiej. Drzewami różnego gatunku osadzony. Na którym teraz chowają się ciała umarłych.

Cmentarze te zamknięto około połowy XIX w., co wiązało się z rozporządzeniem Rady Administracyjnej z 1846 r., zakazującym sytuowania miejsc pochówków w obrębie miasta. Po II wojnie światowej, podczas budowy obecnej konkatedry, nieliczne zachowane nagrobki uległy zniszczeniu. Obecnie na terenie przykościelnym istnieją dwa - jeden wystawiony przez parafian sokołowskich księdzu wikaremu Janowi Czarnockiemu, zmarłemu w 1855 r., drugi, w którym złożono szczątki Kobylińskich, wyniesione z krypty ufundowanego przez nich poprzedniego kościoła parafialnego.

Po zamknięciu cmentarza przykościelnego dla katolickich zmarłych przeznaczono teren między dzisiejszymi ulicami: Lipową, Wolności i Cmentarną, z bramą główną od ul. Szopena. Na wewnętrzny układ rozplanowania cmentarza składa się aleja główna wiodąca od bramy położonej w północno-wschodnim murze ku neogotyckiej ceglanej kapliczce dr. Polkowskiego, usytuowanej w zachodniej części nekropolii. Od alei głównej odchodzą od strony południowej dwie alejki usytuowane poprzecznie do alei głównej. Uzupełnieniem ciągów komunikacyjnych jest alejka biegąca przy murze cmentarnym. Cmentarz przy ul. Szopena powiększony został w 1905 r. o dwa morgi. Istnieją tu ciekawe nagrobki z II-giej połowy XIX i początków XX w. Piękny, jest pochodzący z początku XX w., grób rodziny Hirschmanów, byłych właścicieli Sokołowa, w formie żeliwnej, neogotyckiej kapliczki, zwieńczonej ażurowym baldachimem, pod którym umieszczono figurę Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej.

The catholic cemetery

The oldest Catholic cemetery was situated around the parish church at Kościelna Street. In the vicinity another cemetery was established. However, establishment date is not recorded in the sources. It was probably shortly before 1836, because parish goods of this time described parish cemeteries as follows: *The cemetery is one at church, masonry from front from the south and from the*

west with rocks put and masonry, from the west, and from the mid fenced with dry, braided wood. They are two exits from cemetery, one large from front of church, other is smaller, and from the side from parish; both have doors made of lumber, with iron hinges and handles.

The other cemetery is new, behind church, behind parish priest garden from the north in parish church fencing. There are various types of embedded trees. Now, bodies of dead are buried there.

The cemeteries were closed approximately in half of the 19th century as a result of administrative council regulation of 1846, which prohibited burial places to be located within the city limits. After World War II, during construction of current contrcathedral, few preserved gravestones were destroyed. Now, there are two of them in church area. One is constructed by parish people for Sokolow vicar priest Jan Czarnocki, died in 1855, and the other one, in which the Kobylinsky family bodies were buried, was founded by previous parish people.

After cemetery in church area was closed, area between current following streets was designed for catholic dead people: Lipowa, Wolnosci and Cmentarna Streets, with the main gate from Szopen Street. The internal cemetery planning system consists of main avenue leading from the gate situated in the north-east wall toward neo-Gothic brick temple of Polkowski PhD, situated in the western part of necropolis. The main avenues, from the south side, divide into two avenues located across the main avenue. In addition to traffic routes there is avenue running at the cemetery wall. The cemetery at Szopen Street was expanded in 1905 by two acres. There are interesting gravestones coming from 2nd half of the 19th century and 20th century. The Hirschmann family grave is very beautiful - former owners of Sokolow, derived from the beginning of the 20th century. It is in a form of cast iron, neo-Gothic chapel crowned with transparent canopy, under which the figure of the Virgin Mary of the Immaculate Conception was placed.

Католическое кладбище

Самое старинное католическое кладбище находится возле католического костёла, расположенного на ул. Костельной. Непосредственно возле него, в более позний период, было создано второе кладбище. Дата его создания однако не записана в источниках. Скорее всего это состоялось незадолго до 1836 г., опись святыни с тех времен представляла прикостельные кладбища следующим образом: *Кладбище одно, возле костёла с южной и западной стороны каменный фасад, на дёрн положенный, обложенный камнями, а с западной стороны и от половины огорожен плетеным вокруг хворостом. На кладбище имеются два выхода, один большой от фасада, а другой по-меньше с боку от ксендза, оба имеют двери, сделанные из пилёного дерева, с дверными петлями, крюками и скобаками обитыми железом.*

Второе кладбище новое, сзади костёла, за садом ксендза с южной стороны, за изгородью дома ксендза. С посаженными вокруг видами деревьев. На котором сейчас хоронятся тела умерших.

Эти кладбища были закрыты около середины XIX в., что было связано с распоряжением Административного Совета с 1846 г., запрещающего размещение захоронений в пределах города. После второй мировой войны (Великой Отечественной войны), во время строительства современной конкафедры, немногочисленные сохранившиеся надгробные памятники были уничтожены. В настоящее время на территории возле костёла существуют два надгробных памятника: один – поставленный Соколовскими прихожанами ксенду викарию Иоанну Чарноцкому, умершему в 1855 году, второй – в котором хранятся останки Кобылинских, вынесенные из склепа, учрежденного ими предыдущего костельного прихода.

После закрытия кладбища для католических умерших, расположенного возле костёла, была выделена территория, в настоящее время расположенная между улицами: Липовой, Вольности и Цментарной, с главными воротами, выходящими на ул. Шопена. Внутри кладбище находится главная аллея, ведущая от ворот, расположенных в юго-восточной части забора

к кирпичной часовне доктора Полковского, построенной в неоготическом стиле, расположенной в западной части некрополии. От главной аллеи с южной стороны расходятся пешеходные дорожки, расположенные перпендикулярно главной аллее. В качестве дополнительной коммуникационной трассы проведена аллейка, идущая вдоль забора. На кладбище, расположенном на ул. Шопена, в 1905 г. были построены два морга. Здесь находятся интересные надгробные памятники со II-ой середины XIX века и начала XX века. Красивый, датируемый началом XX в., надгробный памятник семьи Хиршманнов, бывших владельцев г. Соколова, в виде чугунной часовни, построенной в неоготическом стиле, увенчанной ажурным балдахином, под которым размещена статуэтка Непорочного Зачатия Пресвятой Девы Марии.

5.5. Cmentarz unicko - prawosławny

Cerkiew na cmentarzu przy ul. Bartoszowej

fot. Marian Pietrzak

Innym, nieistniejącym obecnie miejscem pochówków, był cmentarz przycerkiewny, zlokalizowany przy dawnej (niezachowanej) cerkwi, noszącej wezwanie Protekcji Najświętszej Maryi Panny usytuowanej przy tzw. ruskim rynku na wzgórzu między dzisiejszymi ulicami Długą, Siedlecką i Repkowską. W 1757 r. tak opisywano cmentarz, na którym stała też dzwonica drewniana, z kopułą i krzyżem żelaznym: *Cmentarz oparkaniony dylami rżniętymi z oczapami w trianguł zrobionymi, do którego fortów 3 z zawiasami żelaznymi i zaszczepkami. W 1789 r. czytamy, że na cmentarzu, ogrodzonym płotem drewnianym na podmurowaniu, stała dzwonica, na której dzwonów 4, a piąta sygnaturka. Drugi dzwon wielki zawieszono na cmentarzu na słupach czterech. Ta dzwonica ustawiona z drzewa, gontami kryta, potrzebuje koniecznej reperacji.*

Podobnie jak cmentarz katolicki, cmentarz przycerkiewny został zamknięty w połowie XIX w. Wówczas powstał przy ul. Bartoszowej nowy cmentarz unicki. Pierwsze pochówki miały miejsce zapewne już w latach 1850 - 1860.

Cmentarz zamieniony siłą, po 1875 r. na prawosławny, przetrwał w tym charakterze do 1915 r. Pomimo, iż cmentarz już po I wojnie światowej został zmieniony na katolicki, mieszkańcy miasta stosunkowo rzadko grzebali swoich bliskich w tym miejscu. Wzniesiono tu natomiast pomnik w formie obelisku wykonanego z marmuru poświęcony pamięci żołnierzy polskich poległych w walkach z bolszewikami w 1920 r. Na kilkakrotnie powiększanym cmentarzu (po raz pierwszy w 1912 r.) pochówki wznowiono dopiero w okresie II wojny światowej i czasach powojennych. Na cmentarzu znajdowała się również drewniana cerkiew unicka, przeniesiona tu na początku XX w. Świątynia ta uległa zniszczeniu w 1954 r. (została rozebrana). Do naszych czasów przetrwały nagrobki XIX-wieczne. Najstarszy ocalały nagrobek, pochodzący z 1863 r., należy do unickiego proboszcza Leona Zatkalika i jego żony Justyny z Hantkiewiczów. Drugi pochodzi z ok. 1884 r.

The uniate-orthodox cemetery

Other, non-existent currently place of burials was cemetery located at former orthodox church (non-existent) situated at so-called Russian Market, on the hill between today's Dluga, Siedlecka and Repkowska Streets, called Protection of Holy Virgin Mary. In 1757, cemetery was described as follows: there was wooden bell tower, with dome and iron cross: *The cemetery surrounded with cut*

boards, decorated, with door with three iron hinges and hitches. In 1789, we read that there was bell tower in cemetery surrounded with wooden fencing and with wall base; there were 4 bells and steeple. The second large bell, suspended in the cemetery on four pillars. This bell tower made of wood, covered with shingle, needs repairing.

As Catholic cemetery, cemetery at orthodox church was closed in the middle of the nineteenth century. Then, at Bartoszowa Street, new Uniate cemetery was established. The first burials took place probably in 1850-1860. The cemetery transformed into orthodox after 1875, survived in that form until 1915. Despite the fact that already after World War I cemetery was transformed into catholic, inhabitants of the city relatively rarely buried their relatives there. However, the monument in obelisk form was erected here in the form, made of marble dedicated to the memory of Polish soldiers who died in fightings with the Bolsheviks in 1920. On several times enlarged cemetery (for the first time in 1912), burials were resumed only in World War II and post-war times. On cemetery there was wooden Unite orthodox church, moved here in the early 20th century. The temple was destroyed in 1954 (was dismantled). The nineteenth-century gravestones have survived till these days. The oldest survived gravestone, from 1863, belong to Uniate parish priest Leon Zatkalik and his wife Justyna from the Hanytkiewicz family. The other one comes from approximately 1884.

Униатско-православное (грекокатолическое) кладбище

Другим, несуществующим в настоящее время, местом захоронений было кладбище, расположенное возле старой (несохранившейся) церкви, называемой Под Покровительством Пресвятой Девы Марии, размещенной непосредственно возле так называемого русского рынка на холме между находящимися на этом месте сегодня улицами Длугой, Седлецкой и Репковской. В 1757 г. кладбище, на котором находилась деревянная часовня, с куполом и железным крестом, было описано следующим образом: *Кладбище обнесено забором из деревянных распиленных бревен с треугольными колпаками сделанными, с 3 воротами с петлями и скобками железными. В 1789 г. можно также прочитать, что на кладбище, огороженном деревянным забором, поставленным на фундаменте, стояла часовня с 4 колоколами и 5-колокольной башенкой. Второй колокол большой повешен на кладбище на 4 столбах. Это часовня сооружена из дерева, гонтовой крышей покрыта, нуждается в починке.*

Так же как и католическое кладбище, православное кладбище закрыли в середине XIX в. В то же время на ул. Бартошовой было построено новое униатско-православное кладбище. Первые захоронения были скорее всего уже в 1850 – 1860 годах. Замененное после 1875 г. силой православное кладбище, просуществовало в своем качестве до 1915 г. Несмотря на то, что уже после первой мировой войны кладбище вновь заменили на католическое, городские жители относительно редко хоронили своих близких в этом месте. В свою очередь, здесь поставлен памятник в видеobel иска, выполненный из мрамора, посвященный памяти солдат, погибших в 1920 г. в борьбе с большевистскими войсками. На многократно увеличеном кладбище (впервые в 1912 г.) захоронения возобновлено во время второй мировой войны и в послевоенное время. На кладбище также находилась деревянная униатско-православная церковь. Перенесенная сюда в начале XX в. Эта святыня была уничтожена в 1954 г. (была разобрана). До нашего времени сохранились надгробные XIX-вечные памятники. Самый старинный надгробный памятник датируется 1863 г., принадлежит униатскому священнику Леону Заткалику и его жене Юстине, девичья фамилия – Ханыткевич. Второй надгробный памятник датируется приблизительно 1884 г.

5.6. Cukrownia „Elżbietów”

Cukrownię w Sokołowie - Przeździecę wybudowali Hirschmanowie, którzy byli rodziną fabrykanów z Warszawy, pochodzenia niemieckiego, wyznania ewangelickiego. Rodzina specjalizowała się w chemii gospodarczej. Hirschmanowie prowadzili przy ul. Solec w Warszawie fabrykę chemiczną (przede wszystkim mydła i świec), z filią na Tarchominie. August Hirschman wybudował z Hermanem Epsteinem rafinerię cukru w Hermanowie. Nabycie dóbr ziemskich Przeździeckiego było zapewne od razu połączone z zamysłem budowy cukrowni. Decyzji tej sprzyjała dotychczasowa specjalizacja właścicieli (posiadali już rafinerię cukru na Tarchominie).

W 1845 r. Elżbieta Hirschman z synem Augustem i wspólnikami powołała spółkę do założenia Fabryki Cukru z Buraków i Rafinerii. Kolejnym kontraktem z dnia 2 listopada 1845 r. Elżbieta Hirschman zezwoliła na założenie i urządzenie na wydzielonych gruntach Przeździeckiego Fabryki Cukru z Buraków i Rafinerii. Osadę fabryczną na gruntach

Przeździecka nazwano specjalnie od jej imienia „Elżbietowem”. Hirschmanowa zobowiązała się także dostarczać materiały potrzebne do budowy, zapewnić niezbędną ilość robotników, zasilać burakami 300 mórg pola, a potem więcej - w miarę potrzeb fabryki. Fabryka zobowiązana była przetwarzać każdą ilość buraków, wyprodukowanych w dobrach sokołowskich.

Cukrownia została uruchomiona w 1846 r. Przez kilka najbliższych lat była ona największą cukrownią w Królestwie Polskim. Później jej pozycja spadła, ale i tak była przez lata znaczącym zakładem przemysłu cukrowniczego. W kampanii 1862/1863 r. cukrownia „Elżbietów” zatrudniała 366 robotników. Funkcjonowanie fabryki spowodowało ożywienie gospodarcze Sokołowa, gdyż zakład i jego liczny personel stawał się odbiorcą produktów mieszkańców sokołowskich.

W 1870 r. zakład zatrudniał ponad 3% robotników cukrowni całego kraju i dawał na rynek tyleż samo cukru. W 1875 r. cukrownia zmieniła technologie wytwarzania cukru, przechodząc na system dyfuzyjny, co miało zwiększyć i unowocześnić produkcję. W 1879 r. pracowało tu 370 robotników. Podczas wystawy w Moskwie w 1883 r. zakład został wyróżniony złotym medalem za dobry jakością cukier, co dało mu możliwość zbytu poza rynkiem krajowym. Cukrownię rozbudowano i w 1894 r. zatrudniała ona już 648 osób. W 1904 r. cukrownia była jedną z największych w Królestwie - pracowało w niej 472 robotników, wyposażona była w 10 maszyn parowych o mocy 435 KM. W 1905 r. przy cukrowni uruchomiono elektrownię przyfabryczną. Elektrownia służyła wyłącznie do oświetlania zakładu - było tu 20 lamp łukowych i 400 żarówek. W 1873 r. zakład stał się własnością Stanisława Lessera, bankiera warszawskiego, a następnie (1910 r.) przedsiębiorstwo zostało przekształcone w towarzystwo akcyjne. W latach poprzedzających wybuch I wojny światowej cukrownia zatrudniała stale 220 robotników, a w czasie kampanii - 690, produkując 4 000 ton cukru.

Niestety pomyślny rozwój cukrowni przerwała I wojna światowa. Część budynków uległa zniszczeniu, podobnie jak i większość urządzeń przemysłowych, z których pozostałe wywieźli do swojego kraju stacjonujący w mieście Rosjanie. Mimo odbudowy przeprowadzonej w latach międzywojennych

cukrownia nie odzyskała już nigdy swojego znaczenia z początku XX w. Kolejnych grabieży i zniszczeń dokonali Niemcy podczas II wojny światowej. W sierpniu 1944 r. legło w gruzach ok. 45 % zabudowy cukrowni. Starania o odbudowę, podjęte przez władze miasta zaraz po wojnie, zakończyły się w 1951r., kiedy to fabrykę uruchomiono ponownie.

Zabudowę cukrowni tworzą: obiekty wzniesione współcześnie i zachowane XIX - wieczne budynki: murowana hala produkcyjna i dawna stajnia, murowany budynek administracji cukrowni z początku XX stulecia oraz domy robotników, położone na terenie pobliskiej osady przyfabrycznej.

The „Elzbietow” sugar plant

The Hirschmann family constructed the sugar plant in Sokolow-Przedziatka. It was family of manufacturers from Warsaw, of German origin, of evangelical religion. The family specialized in household chemicals. In Solec Street in Warsaw the Hirschman family run chemical plant (mainly of soap and candles), with subsidiary in Tarchomin. August Hirschman and Herman Epstein constructed sugar refinery in Herman. Acquisition of the land properties in Przedziatka was probably immediately connected with idea of construction of the sugar plant. This decision was supported by specialization of the owners (they owned the sugar refinery in Tarchomin).

In 1845, Elzbieta Hirschman with her son August and the partners established a company to set up the sugar plant from beet and refineries. With another contract of 2nd November 1845, Elzbieta Hirschman allowed establishing and equipping the Sugar Plant from Beets and Rafinery on the land of Przedziatka. The plant settlement on the land of Przedziatka was specially named after her name „Elzbietow”. Elzbieta Hirschman committed herself to provide the materials needed for construction, ensure appropriate amount of labourers, sow beets on 300 acres of fields, and then more, as demands of the plant. The plant was required to process any quantity of beet produced on lands in Sokolow.

The sugar plant was started in 1846. Over the next few years it was the largest sugar plant in the Kingdom of Poland. Later its position decreased, but it was the significant sugar processing plant for years. In 1862/1863 campaign, the „Elzbietow” sugar plant employed 366 workers. The plant operation resulted in economic recovery of Sokolow, because plant and its numerous staff became recipients of Sokolow inhabitants.

In 1870, the plant employed more than 3% sugar plant workers throughout the country and provided the same amount of sugar to the market. In 1875 the sugar plant changed sugar manufacturing technology for diffusion system, which was to increase manufacturing process and make it more modern. In 1879, 370 employees worked there. During the exhibition in Moscow in 1883, it was awarded the gold medal for good quality sugar, which provided sales opportunity outside the domestic market. The sugar plant was expended in 1894, it employed 648 people already. In 1904 the sugar plant was one of the largest in the Kingdom, 472 employees worked there; it was equipped with 10 steam machinery of capacity of 435 km. In 1905 the power plant was started at the sugar plant. The power plant served only to illuminate the plant - there were 20 arc lamps and 400 bulbs. Since 1873, the plant was owned by Stanisław Lesser, Warsaw banker, and then (1910) the plant was transformed into a joint stock company. In the years preceding World War I outbreak the sugar plant employed 220 employees, and during the campaign 690 employees, manufacturing 4 000 tonnes of sugar.

The sugar plant successful development was stopped during World War I. The part of the facilities was destroyed, as well as most industrial equipment, many of which were taken by the Russians. Despite the reconstruction carried out during the interwar period, the sugar plant never regained its importance from the beginning of the twentieth century. Subsequent looting and destruction were made by Germans during the World War II. In August 1944, approximately 45% of the sugar plant

facilities collapsed. The reconstruction efforts were undertaken by the city authorities immediately after the war in 1951, when the sugar plant was restarted.

The sugar plant includes the following facilities: facilities erected in contemporary times and in the nineteenth century: the masonry production hall and the former stable, the brick sugar plant administration facility from the beginning of the twentieth century and the houses of the employees, located in the nearby settlements.

Сахарный завод „Эльжбетув“

Сахарный завод в Соколов-Пшезьдзяте было построено Хиршманами, семьей промышленников из Варшавы, немецкого происхождения, евангелического вероисповедания. Семейный бизнес основывался на производстве хозяйственной химии. Хиршманы имели свою химическую фабрику (производство в основном мыла и свеч), расположенную на улице Солец, с филиалом в Тархомине. Август Хиршман вместе с Германом Эпштейном построил рафинадный завод в Херманове. Приобретение земельной недвижимости в Пшезьдзяте было скорее всего сразу связано со строительством сахарного завода. Принятию такого решения способствовала нынешняя специализация владельцев (у них уже был построен рафинадный завод в Тархомине).

В 1845 г. Эльжбета (Елизавета) Хиршман со своим сыном Августом и компаньонами создала общество для строительства Сахарного свекольного завода и Рафинадного завода. На основании очередного контракта от 2 ноября 1845 г. Эльжбета Хиршман дала свое согласие строительство Сахарного свекольного завода и Рафинадного завода на предназначенных для этого землях в Пшезьдзяте. Поселение фабрикантов на землях Пшезьдзяты названо в ее честь „Эльжбетовым“. Хиршман обязалась также предоставить все необходимые для строительства материалы, обеспечить необходимое количество рабочего персонала, засеять свеклой 300 моргов поля, а позже - еще больше, в меру потребностей завода. Завод обязался перерабатывать все необходимое количество свеклы, выращенной на Соколовских землях.

Сахарный завод был открыт в 1846 г. В течение нескольких ближайших лет был одним из крупнейших сахарных заводов в Королевстве Польском. Немного позже его статус уменьшился, но и так считался одним из значимых заводов по производству сахарной продукции. В качестве торгового товарищества в 1862-1863 г. на сахарном заводе „Эльжбетув“ работало 366 рабочих. Существование сахарного завода привело к оживлению экономического развития г. Соколов, потому что завод и его многочисленный персонал стал потребителем продукции, производимой соколовскими мещанами.

В 1870 г. сахарный завод предоставлял работу свыше 3% рабочих со всей страны и столько же сахарной продукции выпускал на рынок. В 1875 г. сахарный завод изменил технологию переработки сахара, переходя на диффузионную систему, что должно было привести к увеличению и усовершенствованию производства. В 1879 г. здесь работало 370 рабочих. Во время выставки в 1883 г. в Москве сахарный завод был награжден золотой медалью за сахар высокого качества, что дало ему возможность сбыта на внешнем рынке. Сахарный завод расширило и в 1894 г. Здесь работало уже 648 человек. В 1904 г. сахарный завод стал одним из крупнейших в Королевстве Польском - завод предоставлял работу 472 рабочим, был оборудован 10 паровыми машинами мощностью 435 Лс. В 1905 г. возле сахарного завода открыто фабричную электростанцию. Электростанция служила исключительно для освещения предприятия - здесь насчитывалось 20 дуговых ламп и 400 лампочек. В 1873 г. предприятие перешло в руки Станислава Лессера, банкира из Варшавы, а позже (1910 г.) предприятие преобразовано в акционерное общество. Перед началом первой мировой войны сахарный завод предоставлял постоянную работу 220 рабочим, а во времена торгового товарищества 690, производя 4 000 тон сахара.

К сожалению, успешное развитие сахарного завода прервала первая мировая война. Часть зданий была уничтожена, так же как и большинство производственного оборудования, а остальное было вывезено временно проживающими в городе россиянами в свою страну. Несмотря на проведенное между первой и второй войнами восстановление предприятия, сахарный завод уже никогда не вернул себе прежнего значения со времен начала середины XX в. Очередные грабежи и уничтожения были произведены немцами во время второй мировой войны. В августе 1944 г. было разрушено около 45 % строений сахарного завода. Все пробы восстановления предприятия, принятые местной властью сразу же после войны, закончились в 1951г., когда завод вновь был открыт.

Сахарный завод состоит из следующих строений: новопостроенные сооружения и сохраненные XIX – вечные здания: кирпичный производственный цех и старая конюшня, кирпичное административное здание сахарного завода с начала XX века, а также дома для рабочих, расположенные на территории близлежащего фабричного поселения.

5.7. Pałac w Przeździatce

Pałac w parku im. Ogińskiego

Najstarsze wzmianki o Przeździatce pochodzą z początku XV w., kiedy to wielki książę litewski Witold nadał Sokołów wraz z przyległymi wsiami i folwarkami swojemu sekretarzowi Mikołajowi Sepieńskiemu herbu Nowina. W 1415 r. wieś została uposażeniem pierwszego kościoła pw. św. Michała Archanioła i św. Małgorzaty w Sokołowie, nadanym przez Mikołaja Sepieńskiego. Przeździe-

ka była jednym z trzech folwarków, obok Kupientyna i Ząbkowa, tworzących dobra sokołowskie. Drewniany, okazały dwór, będący siedzibą dóbr w Przeździatce, wzniósł Ignacy Ogiński. Prawdopodobnie wtedy nowa siedziba została otoczona ozdobnym ogrodem, położonym nad stawami i zródliskami dopływów Cetyni. W latach 1788 - 1808 właścicielem Przeździatki był Michał Kleofas Ogiński, dyplomata i kompozytor, który w swym dworze przeździeckim gościł króla Stanisława Augusta, powracającego z sejmu grodzieńskiego w 1793 r.

Później Przeździatka należała do Kobylińskich, którzy nabyli dobra w 1808 r., a sprzedali w 1843 r. Elżbiecie z Lorentzów Hirschmanowej. Obecny pałac w Przeździatce wzniesiony został z inicjatywy Hirschmanów, którzy do zaprojektowania nowego domu zaangażowali w 1859 r. znanego architekta, Henryka Marconiego. Następymi właścicielami majątku i pałacu byli Sobańscy (od 1904 r.) i Malewicze, którzy mieli go w posiadaniu od 1924 do 1944 r. Podczas II wojny światowej, w 1944 r., po wycofaniu się Niemców, pałac zajęli sowieci i urządzili tu polowy szpital wojskowy. Po wojnie majątek rozparcelowano oraz utworzono w nim PGR. Po 1946 r. pałac został odnowiony i przeznaczony na szpital, który funkcjonował do końca lat 80-tych XX w. W tym czasie przeprowadzono w nim jedną z największych przebudów. W latach 90-tych opuszczony pałac uległ dewastacji. Przed całkowitą ruiną uratowało go przekazanie Kościółowi na cele charytatywne. 9 lutego 2000 r. powołano w tym miejscu Dom Miłosierdzia im. Jana Pawła II Caritas Diecezji Drohiczyńskiej.

The palace in Przedziatka

The oldest record of Przedziatka comes from the beginning of the fifteenth century, when the Grand Lithuanian Prince, Witold, provided Sokolow together with the adjacent villages and farmlands to his secretary Mikolaj Sepienski, of Novin herb. In 1415, the village was included into the first church of St. Michael Archangel and St. Malgorzata in Sokolow, provided by Mikolaj Sepienski. Przedziatka was one of three farmsteads, beside Kupientyn and Zabkow, forming Sokolow properties. Wooden, splendid mansion, the seat of goods in Przedziatka, was erected by Ignacy Oginski. Probably then the new head office was surrounded with a decorative garden situated at ponds and tributaries sources of the Cetynia River. In the years 1788-1808, the owner of Przedziatka was Michal Kleofas Oginski, diplomat and composer, who hosted king Stanislaw August returning from Grodzenski Sejm in 1793 in his Przedziatka mansion.

Later, Przedziatka was owned by the Kobylinsky family, who acquired the property in 1808, and sold in 1843 to Elzbieta Hirschmann from the Lorenz family. The current palace in Przedziatka was built on the initiative of the Hirschmann family, who in 1859 engaged the known architect Henryk Marconi to design their new mansion. Further owners of the property and the palace was the Sobanscy family (since 1904) and the Malewicz family (from 1924 to 1944). During World War II in 1944, after the Germans withdrew, the palace was taken by the Russians, who established military hospital there. After the war the property was divided and the State Agricultural Enterprise was established there. After 1946, the palace was renovated and designed for hospital, which operated by the end of 80s of the twentieth century. At this time one of the most expanded reconstruction was carried out there. In the 90s of the twentieth century the abandoned palace was devastated. It was provided to the church for charity in order to save it from total ruin and dismantling. On 9th February 2000 the John Paul II Mercy House of Caritas of Drohiczyn Diocese was established there.

Дворец в гмине Пшезьдзятка

Самые старинные воспоминания о Пшезьдзятке датируются началом XV в., когда великий князь Литовский Витовт передал г. Соколув, вместе с прилегающими к нему деревнями и усадьбами, своему секретарю Николаю Сепенскому из герба Новина. В 1415 г. деревня была приписана Николаем Сепенским к первому костёльному приходу Святого Михаила Архангела и Святой Малгожаты в г. Соколув. Пшезьдзятка была одной из трех усадеб, вместе с усадьбами Купентин и Зомбкова, которые входили в состав Соколувского имущества. Деревянный, богатый двор, являющийся главной усадьбой в Пшезьдзятке, был построен Игнатием Огинским. Скорее всего именно тогда новая усадьба была окружена цветистым садом, размещенным над прудами и водными источниками Цетыни. В 1788 - 1808 годах владельцем Пшезьдзятки был Михаил Клеофас Огинский, дипломат и композитор, который в своей Пшезьдзяцкой усадьбе гостил короля Станислава Августа, возвращавшегося из Гродненского сейма в 1793 г.

Позднее Пшезьдзятка принадлежала Кобылинским, которые приобрели усадьбу в 1808 г., и продали ее в 1843 г. Эльжбете Хиршман, девичья фамилия Лоренц. Существующий в настоящее время дворец в Пшезьдзятке был построен по инициативе Хиршманов, которые для создания проекта нового дома пригласили в 1859 г. известного архитектора – Генрика Маркони. Последующими владельцами имущества и дворца были Собанские (с 1904 г.) и Малевичи, которые проживали здесь с 1924 по 1944 г. Во время второй мировой войны, в 1944 г., после отступления немецких войск, дворец заняли советские войска и из половины дворца устроили военный госпиталь. После войны имущество разделено на мелкие части, а также на его территории были образованы колхозы. После 1946 г. дворец восстановили и предали

для нужд больницы, которая действовала до конца 80-ых ХХ в. В то время во дворце была проведена крупная перестройка. В 90-ых годах опустелый дворец был разорен. От полной руины его спас Костел, которому для благотворительных целей был передан дворец. 9 февраля 2000 г. здесь создано Дом Милосердия имени Иоанна Павла II Каритас Дрогиченской Епархии.

5.8. Park w Przeździatce

Staw w parku im. Ogińskiego

W 1898 r. do ukształtowania parku otaczającego pałac Hirschmanów została zaangażowany Walerian Kronenberg - znakomity planista ogrodów, który zachowując stare zadrzewienie, zaprojektował nowe duktury widokowe, rozchodzące się promieniście w kierunku wschodnim od pałacu. Pomiędzy duktami usytuowano kępy starych dębów i modrzewi oraz niewielkie pagórki widokowe. Od południa rozciągała się nieregularny, duży staw ze źródłiskami dopływu Cetyni. W jego zachodniej części znalazła się malownicza wysepka

w kształcie zbliżonym do owalu, porośnięta drzewami, które - pochylone na brzegu - odbijały się w tafli wody. W pobliżu stawu znajduje się kamienna, polichromowana figura Matki Bożej Niepokalanej, ustawiona na wysokim cokole, poprzedzonym kilkustopniowymi schodami. Wzniesiona na przełomie XIX i XX w., ujęta jest żeliwnym ogrodzeniem. Przed cokołem ustawiono dwa wielkie, odlewane lichtarze.

W latach powojennych park przypałacowy uległ zniszczeniu. Część starych drzew przeznaczono na opał, wycięto również pięknie rozgałęzione świerki rosnące na polanie przed podjazdem. W 2001 r. park oddano rewaloryzacji. Prace te nie przywróciły mu jednak cech charakterystycznych dla kompozycji założonej przez Waleriana Kronenberga. W II-giej połowie XIX w. wznieziono również zabudowania folwarczne. Usytuowane są one w zachodniej części dawnego folwarku i składają się z wcześniejszych budynków - browaru z warsztatem i oficyny mieszkalnej oraz datowanych na początek XX w. obór, stodoły, czworaków i kuźni. Pobudowane w niedalekiej odległości od pałacu stajnie i wozownie, dom ogrodnika oraz piwnica z lodownią powstały ok. 1880 r. Część budynków wchodzących w skład folwarku, przebudowana i zaadaptowana, pełni obecnie funkcje mieszkalne.

The park in Przedziatka

In 1898, Walerian Kronenberg - excellent garden planner, who planned new park while maintaining old trees, was involved to develop the park surrounding the palace of the Hirschmann family. He designed new view ducts radiating towards the east of the palace. The old oak trees and larches and low view hills were situated between ducts. From the south there was irregular, a large pond with the Cetynia River spring. In the western part there was picturesque island of oval shaped, covered with trees, which bent at the edge reflected in the surface of the water. Near the pond there is a stone, polychrome statue of Our Lady Immaculate, set on high pedestal preceded with several-steps stairs. Constructed in the late 19th and early 20th century, it was surrounded with cast iron fence. In front of the plinth, two large, cast candlesticks were set.

In the post-war years the park by the palace was destroyed. Some old trees were for firewood; beautifully branched spruces growing on glade in front of driveway were cut. In 2001 the park was

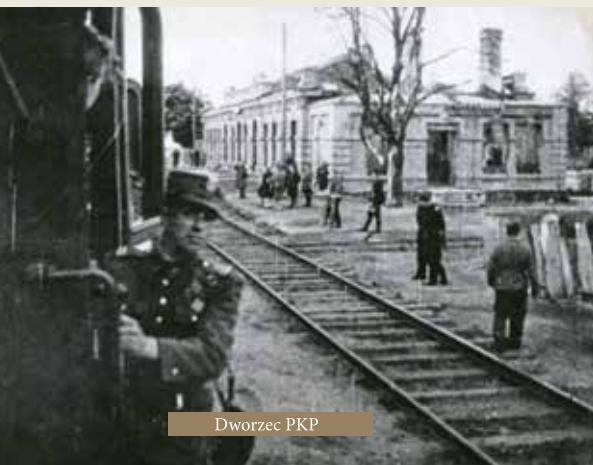
renovated. However, the works did not restore the park its characteristic features established by Walerian Kronenberg. In the second half of the nineteenth century the farm facilities were erected. The facilities located in the western part of old farm consist of previous - brewery facility with the workshop and residential facility and barns, sheds, semi-detached houses (4 dwellings) and blacksmith shop. Stables and coach houses, gardener's house and basement with ice room in the near distance from the palace were constructed approximately 1880. The part of the farm facilities, rebuilt and adapted, is currently used for residential purposes.

Парк в гмине Пшезъдзятка

В 1898 г. для преобразования окружающего дворец Хиршманов парка был приглашен знаменитый ландшафтный архитектор – Валерьян Кроненберг, который сохранив старые насаждения, спроектировал новые смотровые просеки, которые в форме лучей расходились в восточном направлении от дворца. Между просеками расположили группы старинных дубов лиственных деревьев, а также небольшой смотровые холмы. В южной части растянулся большой пруд неравномерного размера с водными источниками Цетыни. В западной части архитектор разместил небольшой пейзажный остров приблизительно овального размера, заросший деревьями, которые наклоняясь вдоль берега, отражались в водяной глади. Возле пруда находится каменная полихромированная (цветная) статуэтка Непорочной Божьей Матери, которая установлена на высоком пьедестале, с расположенными у его подножия несколькими ступеньками. Взнесенная на стыке XIX и XX в.в. статуэтка, огорожена чугунным забором. Перед пьедесталом установлены два больших, выплавленные из металла, подсвечники.

В послевоенное время парк, находящийся возле дворца, был уничтожен. Часть старых деревьев предназначено на дрова, спилено также красивые разветвленные ели, растущие на поляне перед дворцом. В 2001 г. парк прошел ревалоризацию. Однако, проведенные работы, не вернули парку предыдущей, присущей ему композиции, спроектированной Валерьяном Кроненбергом. Во второй середине XIX в. были возведены приусадебные строения. Они были размещены в западной части давней усадьбы и состояли из ранее взнесенных зданий – пивоваренного завода вместе с мастерскими и жилого флигеля, а также датируемых началом XX в.: коровником, ригами, избами для прислуки и кузницой. Расположенные недалеко от главной усадьбы конюшни и каретный сарай, дом для садовника, а также погреб с ледником были построены около 1880 г. Часть строений, входящих в состав усадьбы, была перестроена и облагорожена, в настоящее время выполняют функцию жилых помещений.

5.9. Zespół dworca kolejowego – obecnie Miejska Biblioteka Publiczna

Dworzec PKP

Dworzec wybudowany został około 1890 r., wkrótce po uruchomieniu linii kolejowej siedlecko - małkińskiej, stanowiącej odcinek Drogi Żelaznej Warszawsko - Terespolskiej. Wiadomo, że linię tę oddano do użytku w 1887 r. i liczyła ona – oprócz stacji krańcowych – dwie stacje pośrednie (Sokołów i Telaki) oraz trzy przystanki (Podnieśno, Kostki, Treblinka). Większość zabudowań na stacjach była murowana, z wyjątkiem np. domków dróżników czy budynków dla zwrotniczych.

Budynek dworca uległ podczas ostatniej wojny zniszczeniu. Razem z wieżą ciśnień został wysadzony w powietrze przez wycofujących się z miasta Niemców w 1944 r. Wkrótce po wojnie odbudowano go w odmiennym kształcie - w stylu dworkowym. W 2006 r. na podstawie aktu notarialnego miasto przejęło od spółki Polskie Koleje Państwowe S.A. działkę wraz z budynkiem byłego dworca PKP. W latach 2009 – 2011 przeprowadzono generalny remont obiektu, przystosowując go na potrzeby kulturalne miasta. Obecnie mieści się w nim Miejska Biblioteka Publiczna im. Konstantego Ildefonsa Galczyńskiego. Instytucja ta posiada różnorakie działy, wśród których na szczególną uwagę zasługuje Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta, zajmująca się gromadzeniem i udostępnianiem materiałów historycznych o mieście i regionie.

Zespół kolejowy w Sokołowie składał się z gmachu dworca oraz kilku obiektów kolejowych: dwóch murowanych domków (jeden z nich zapewne należał do dróżnika), ziemianki (piwnicy) i fontanny usytuowanych na skwerze przed dworcem oraz budynków na tzw. osiedlu kolejowym. Część tych budynków istnieje do dzisiaj.

The train station complex - currently the Public Library

The railway station was constructed approximately 1890, shortly after Siedlce-Malkinia railway line, representing a section of Warszawa-Terespol iron road, was run. It is known that this line was started in 1887, and it had - in addition end stations - two middle stations (Sokolow and Telaki) and three stops (Podniesno, Kostki, Treblinka). Most of the facilities in the stations were masonry, except for linemen houses and facilities for the switchmen.

During the last war, the railway station facility was destroyed. Together with the pressure tower it was blown up by Germans withdrawing from the city in 1944. Shortly after the war it was rebuilt in a different form - in manor style. In 2006 on the basis of a notarial deed the city took plot with facility of the former Polish State Railways railway station from the Polish State Railways S.A. In 2009 - 2011 general renovation of the facility was carried out in order to adjust it for cultural needs of the city. Currently there is Konstanty Ildefons Galczynski City Public Library. This institution has its divisions, among which it is worth noting the Laboratory of Documentation of the City History, dedicated to gathering and sharing of historical knowledge.

The railway station complex in Sokolow consists of the railway station facility and several facilities: two masonry cottages (one of them probably belonged to a lineman), dugout (basement) and the fountain located in the square in front of the railway station and facilities in the so-called railway district. Some of these facilities exist today.

Железнодорожный вокзальный комплекс – в настоящее время Городская Публичная Библиотека

Вокзал был построен около 1890 г., вскоре после запуска Седлецко-Малкинской железнодорожной линии, которая являлась отрезком железнодорожного пути Варшава-Тересполь. Известно, что эту линию отдано в эксплуатацию в 1887 г. и насчитывала она – кроме конечных станций – две промежуточные станции (Соколув и Теляки), а также три остановки (Поднесыно, Костки, Треблинка). Большинство, находящихся на станциях, строений были кирпичными, за исключением домиков для путевых обходчиков или домиков для стрелочников.

Во время второй мировой войны вокзал был уничтожен. Он был взорван вместе с водонапорной башней в 1944 г. отступающими немецкими войсками. Вскоре после войны

вокзал был заново построен, но в другом стиле - в стиле усадьбы. В 2006 г., на основании нотариального акта, город принял участок вместе со зданием старого железнодорожного вокзала в состав Акционерного общества Польских Национальных Железных Дорог. В 2009 – 2011 г.г. был проведен генеральный ремонт объекта, приспособливая его к культурным гуждам города. В настоящее время в здании старого вокзала находится Городская Публичная Библиотека им. Константина Ильдефонса Гальчинского. Учреждение имеет различные отделы, среди которых особого внимания заслуживает Центр Документации по Истории Города, который занимается сбором и предоставлением исторических материалов о городе и регионе.

Железнодорожный вокзальный комплекс в г. Соколув состоял из главного вокзального здания, а также других железнодорожных объектов: двух кирпичных домов (один из них скорее всего принадлежал путевому обходчику), землянки (подвала) и фонтана, расположенного в сквере перед вокзалом, а также зданий, так называемого железнодорожного посёлка. Часть этих зданий существует до сегодняшнего дня.

5.10. Kościół pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Sokołowie Podlaskim

Pierwszy kościół w Sokołowie został ufundowany 12 maja 1415 r. przez Mikołaja Sepieńskiego, właściciela majątku, doradcę i sekretarza wielkiego księcia Witolda. 3 października 1424 r. Grzegorz, biskup włodzimierski, erygował i uposażył parafię w dziesięcine z Sokołowa i okolicznych wsi. Po Sepieńskich właścicielami dóbr zostali Sokołowscy, a następnie, na początku XVI w., po bezpotomnej śmierci Stanisława Sokołowskiego - Kiszkowie. Jan Kiszka, starosta żmudzki i podczasowy litewski w 1562 r. zamienił kościół katolicki na zbór ariański. Tę funkcję budynek pełnił do 1592 r. – następnie zwrócono go katolikom. Kolejne drewniane świątynie wzroszono w 1632 r. (za Radziwiłłów), 1737 r. (za Krasińskich). W 1800 r. w Sokołowie wybudowano kolejny kościół parafialny, z fundacji rodziny Ogińskich. Prawdopodobnie poprzednia świątynia spłonęła w 1797 r. w pożarze, który strawił prawie całe miasto. Nowy kościół, pw. św. Michała Archanioła, był również drewniany i uległ pożarowi w 1817 r. W związku z tym ówczesni właściciele Sokołowa: Karol Kobyliński i jego żona Franciszka z Wojewódzkich ufundowali nowy, tym razem murowany kościół pw. św. Michała Archanioła. Budowa trwała od 1820 do 1826 r. W tym okresie funkcję świątyni parafialnej pełniła drewniana kaplica pw. św. Rocha, znajdująca się w pobliżu. W 1826 r. kościół został poświęcony. Obiekt wzniesiony przez Kobylińskich nie przetrwał II wojny światowej. W nocy z 26 na 27 lipca 1944 r. sowieckie lotnictwo zbombardowało miasto, w wyniku czego kościół, plebania i wikarówka uległy zniszczeniu. Po wojnie funkcję świątyni parafialnej przejął ponownie drewniany kościółek św. Rocha. Nowy kościół zaczęto wznosić w 1948 r.,

Kościół pw. św. Michała Archanioła

według projektu warszawskiego architekta Andrzeja Boni. Otrzymał wezwanie Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny. Prace, którymi kierował ówczesny proboszcz sokołowski ks. Stanisław Piełasa, zakończono w 1953 r. Tego roku ks. Ignacy Świrski, biskup siedlecki czyli podlaski, konsekrował nowy kościół. Dopiero w 1983 r. ukończono wznoszenie wieży wieńczącej fasadę świątyni i wyposażanie jej wnętrza: ułożono posadzkę z terakoty, wzniesiono trzy ołtarze, zakupiono trzy konfesjonały, ławki, organy i dwa nowe dzwony. W późniejszym okresie w prezbiterium umieszczono ołtarz projektu prof. Gustawa Zemły z płaskorzeźbą Chrystusa Zmartwychwstalego jego autorstwa. Boczne figury wykonał Dariusz Kowalski z żoną, natomiast rzeźba Matki Bożej, przywieziona w 1953 r. z Piekar Śląskich, została umieszczona w centrum kompozycji w 1992 r., gdy kościół został na mocy bulli papieża Jana Pawła II podniesiony do rangi konkatedry. W 1999 r. do tylnej elewacji kościoła dostawiono drewniany ołtarz polowy, będący częścią ołtarza zdobudowanego w Drohiczynie z okazji wizyty Jana Pawła II.

Architektura kościoła pw. Niepokalanego Serca NMP łączy w sobie cechy modernizmu i historyzmu. Kubiczne bryły korpusu, prezbiterium i wieży, pozbawione praktycznie podziałów architektonicznych, zestawione zostały z gotykuującym detalem, np. zakończonymi ostrymi łukami oknami wypełnionymi maswerkiem. Andrzej Boni wykorzystał w projekcie kościoła sokołowskiego rozwiązania i formy zastosowane przez niego wcześniej w świątyni pw. Najczystsze Serca Maryi w Warszawie. Kościół ten, wystawiony w latach 1934 - 1940 na pamiątkę setnej rocznicy bitwy pod Olszynką Grochowską, jest pierwowzorem konkatedry w Sokołowie.

W I - szej połowie XIX w. przy bramie na osi głównego wejścia do świątyni wybudowano do dziś istniejącą murowaną dzwonnicę. Na terenie dawnego cmentarza zachował się nieco uszkodzony i przerobiony nagrobek z około 1855 r. ks. Czarnockiego. Znalazła też tam swoje miejsce mogiła Kobylińskich, których szczątki spoczywały w krypcie poprzedniego, ufundowanego przez nich kościoła. Ma ona formę prostego żelaznego krzyża – nieco uszkodzonego – umieszczonego na polnym kamieniu. W obrębie ogrodzenia znajdują się trzy drewniane krzyże oraz kapliczka, powstała około 1919 r., z figurą Chrystusa Miłosiernego, który lewą dlonią wskazuje na serce z płomieniem.

The Church of the Immaculate Heart of the Blessed Virgin Mary in Sokolow Podlaski

The first church in Sokolow was founded on 12th May 1415 by Mikolaj Sepienski, owner of the property, adviser and secretary of Prince Witold. On 3rd October 1424, Grzegorz, the bishop of Włodzimierz, erected and equipped the parish in tithe of Sokolow and surrounding villages. After the Sepienscy family, the owners of Sokolow properties was the Sokolowsky family, and then, in the early sixteenth century, after death of Stanislaw Sokolowski - the Kiszka family. Jan Kiszka, starost in Zmudz and Lithuanian cup-bearer in 1562 transformed catholic church into Arian church, the role of which was up to 1592 - then returned to Catholics. The wooden churches were constructed in 1632 (in the Radziwill family times) and in 1737 (in the Krasinscy family times). In 1800, in Sokolow additional parish church was constructed with funds of the Oginsky family. Probably previous temple burned down in 1797, in a fire, which destroyed almost the whole city. The new church of Michael Archangel was also wood and burned in 1817. For those reason former Sokolow owners: Karol Kobylniski and his wife Franciszka from the Wojewodzka family founded new, brick church in of St. Michael Archangel. The construction lasted from 1820 to 1826. In this period parish temple was wooden chapel of St. Roch, located nearby. In 1826, the church was consecrated. The facility constructed by the Kobylnscy family did not survive World War II. At night from 26th to 27th July 1944 the Soviet army bombarded the city, and as a result the church, the presbytery and the curate house were destroyed. After the war parish temple was again wooden church of St. Rocha. The new church was begun to rise in 1948 according to the design of the Warsaw architect Andrzej Boni. He received the call of the Immaculate Heart of the Blessed Virgin Mary. The works, which was

managed by the current parish priest Stanislaw Pielasa, were completed in 1953. Ignacy Swirski, the bishop of Siedlce, i.e. Podlaski, consecrated the new church. It was only in 1983 that tower finishing temple facade was finished and interior was equipped: floor was laid with tiles, three altars were erected, three confessionals, benches, organs and two new bells were bought. Later, in presbytery altar by design of Prof. Gustaw Zemlo with bas-relief of Risen Christ made by him was placed. The side statues were made by Dariusz Kowalski and his wife; the sculpture of Mother of God, brought in 1953 from Piekary Slaskie, was placed in the middle in 1992, when under edict of Pope John Paul II the church rose to the rank of the concathedral. In 1999, the wooden field altar, which is part of the altar constructed in Drohiczyn due to the visit of John Paul II, was added to the rear facade.

The architecture of the church of Immaculate Heart of Mary combines the features of modernism and historicism. Cubic solid body, presbytery and tower, practically devoid of architectural divisions, are contained with Gothic detail, for example, finished with sharp arches filled with manswerk. In the design of Sokolow church, Andrzej Boni used solutions and forms used by him earlier in temple of the Purest Heart of Mary in Warsaw. This church was constructed in the years 1934 - 1940 to commemorate the hundredth anniversary of the battle of Olszynka Grochowska; it is the prototype of cathedral in Sokolow.

In the first half of the nineteenth century at the gates on axis of the main entrance to temple masonry bell tower, existing till these days, was constructed. On the grounds of the former cemetery slightly damaged and defaced tombstone of Fr. Czarnocki, dated of approximately 1855 preserved. There is also grave of the Kobylinski family, the bodies of whom were in the crypt of previously founded by them church. It is a simple iron cross - slightly damaged - located on the field stone. Within the fence there are three wooden crosses and chapel established approximately 1919 with Mercy Christ figure, left hand of whom indicates heart of flame.

Костёл Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии в Соколув-Подляском

Первый костёл в г. Соколув был учрежден 12 мая 1425 г. Николаем Сепенским, владельцем имущества, советником и секретарем великого князя Витовта. 3 октября 1424 г. Владимирский епископ Грегорий, учредил и оснастил костёльный приход, ввел налог для жителей г. Соколув и прилегающих к нему деревень. После Сепенского владельцами имущества были Соколовские, а затем в начале XVI в., после смерти Станислава Соколовского, не оставившего наследников – семья Кишков. Иоанн Кишка, Жмудский староста и Литовский подчаший с 1562 г. заменил католический костёл арианской церковью. Эту функцию церковь выполняла до 1592 г. – позже она была возвращена католикам. Очередные святыни, построенные из дерева, возводились в 1632 г. (при Радзивиллах), 1737 г. (при Красинских). В 1800 г. в Соколув возведен очередной костёльный приход, из учредительного фонда семьи Огинских. Скорее всего прежняя святыня сгорела в пожаре в 1979 г., который поглотил практически весь город. Новый костёл Святого Михаила Архангела, был также построен из дерева и был сожжен в 1817 г. В связи с этим, прежние владельцы г. Соколув: Кароль Кобылинский и его жена Франтишка, девичья фамилия Воевудская, учредили новый костёл Святого Михаила Архангела, на этот раз построенный из кирпича. Строительство длилось с 1820 г. по 1826 г.г. В этот период функцию костёла выполняла расположенная недалеко деревянная Часовня Святого Роха. В 1826 г. костёл был освящен. Объект, воздвигнутый Кобылинскими, не пережил второй мировой войны. В ночь с 26 на 27 июля 1944 г. советская военная авиация разбомбила город, в результате чего костёл, дом приходского священника и дом викария были уничтожены. После войны функцию костёльного прихода вновь взял на себя деревянный Костёл Святого Роха. Новый костёл начал строится в 1948 г., по проекту варшавского архитектора Анджея Бони. Костёл получил

название Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии. Строительные работы, которыми в то время руководил Соколовский ксендз Станислав Пеляса, были окончены в 1953 г. В то же время ксендз Игнатий Свирский, Седлецкий т.е. Подляский епископ, освятил новый костёл. Только в 1983 г. было закончено воздвижение увенчивающего фасада святыни и его внутреннее оснащение: был положен плиточный пол, поставлено три алтаря, куплено три исповедальни, лавки, органы и два новых колокола. Позднее, в пресвитерии установлен алтарь, сделанный по авторскому проекту профессора Густава Землы с барельефом Воскресшего Иисуса Христа. Боковые фигуры были выполнены Дариушом Ковальским и его женой, а скульптура Божьей Матери была привезена в 1953 г. из Пекар Слонских и размещена в середине композиции в 1992 г., когда костёл был передан по праву папской буллы, принятой Иоанном Павлом II, и взнесен в ранг конкафедры. В 1999 г. на заднем фасаде костёла был доставлен деревянный полевой алтарь, являющийся частью алтаря, построенного в Дрогичине в связи с приездом Иоанна Павла II.

Архитектура Костела Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии включает в себя черты модернизма и историзма. Кубические объемы корпуса, пресвитерий и башня, практически избавлены от архитектурных разделений, их сопоставлено с готическими элементами, например окнами, законченными острыми луками, и украшены масверком. Анджей Бони использовал в проекте Соколовского костёла решения и формы, присущие ему в ранее воздвиженном костёле Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии в Варшаве. Этот костёл, был представлен в 1934 - 1940 годах в качестве памятника во время 100-ой годовщины битвы под Ольштынкой Гроховской, является первообразом конкафедры в г. Соколов.

В I – ой середине XIX в. возле ворот по оси главного входа в святыню была построена, существующая до сегодняшнего дня, кирпичная колокольня. На территории прежнего кладбища сохранился немного разрушенный и переделанный надгробный памятник ксендзу Чарноцкому, датируемый на около 1855г. Тут же находится могила Кобылинских, тела которых находились в склепе прежнего, учрежденного ими костёла. Склеп имеет форму прямого железного креста – немного разрушенного – расположенного на полевом камне. Недалеко от забора размещены три деревянных креста, а также часовня, построенная около 1919 г., со статуэткой Милосердного Иисуса Христа, который левой ладонью указывает на сердце с огнем.

5.11. Kościół pw. św. Rocha

Drewniany kościół, dawniej pw. św. Rocha, w Sokołowie stoi obecnie przy ulicy św. Rocha, łączącej ulice Węgrowską i Wiejską. Na to miejsce przeniesiony został w 1980 r. z ul. Kosowskiej.

Legenda wiąże powstanie świętyni pod tym wezwaniem z epidemią, która dziesiątkowała mieszkańców Sokołowa. Jedna z mieszkańców, wracając wieczorem ze wspólnych modlitw o odwrócenie zarazy, ujrzała przed sobą tajemniczą postać. Był to św. Roch, który obiecał sokołowanom ratunek, jeśli na pobliskich łąkach wystawią świętynię. Gdy wzniесiono zrąb nowego kościoła, epidemia wygasła. Na pamiątkę tego szczęśliwego wydarzenia nadano kościołowi wezwanie św. Rocha, patrona ludzi chorych na zarazę.

O niewielkim kościołku pod tym wezwaniem, stojącym za zabudowaniami probostwa, wspominał inwentarz kościoła sokołowskiego z 1791 r.: *kościółek przy gościnicu pod tytułem św. Rocha, na samym wygonie wystawiony, znacznej reperacji potrzebujący, podwalin, podłogi i połapu, dachu i ogrodzenia.* W 1797 r. miasto strawił pożar. Być może wtedy zniszczeniu uległ stary drewniany kościółek pw. św. Rocha. Odbudowano go z fundacji Karola i Franciszki Kobylińskich prawdopodobnie w 1819 lub 1820 r., aby służył w latach 1820 - 1826 jako tymczasowa kaplica dla budującej się właśnie murowanej świętyni parafialnej (w 1817 r. drewniany kościół pw. św. Michała Archanioła z 1800 r. spłonął).

Wizytacja kościoła parafialnego w Sokołowie z 1836 r. następująco opisywała sąsiadujący z nim kościół św. Rocha: *Kaplica ta jest poza miastem, względnie kościoła z plebanią, między zachodem*

letnim i północą, z drzewa tartego pobudowana i gontami pobita. W pośród dachu jest wieżyczka w górze wyrowadzona, blachą białą obita, a na wierzchu tej wieży jest krzyż żelazny osadzony, a w środku jej dzwonek, sygnaturkę zwany, zawieszony. Wnętrze do niej wielkie jest od zachodu, do którego są drzwi dwuskrzydłowe z tarcic, dubeltowo w klimki tarcicami nasadzone

i gwoździmi żelaznemi nabijane, zawiasami trzema po obydwie stronie, krukami, ryglami żelaznemi i zamkiem francuskim zabezpieczone. Drugie drzwi są dla wniesienia do kościoła z boku od południa, z tarcic podobnież w klimki dubeltowo z tarcic nasadzone i gwoździmi żelaznemi nabijane i zawiasami podwójnemi, krukami żelaznemi i zamkiem francuskim obwarowane. W tej kaplicy podłoga i pułap z tarcic układane. Okien jest 8 i szybki szklane w drzewo osadzone. Zakrystia jest po lewej stronie wielkiego ołtarza, od południa, razem z kaplicą budowana i pod jednym dachem zostaje. Drzwi do niej z kościoła wchodząc są z tarcic (...). Z tej zakrystii po prawej stronie za drzwiami są wschody dla wniesienia do loży, która jest nad zakrystią, tarcicami z boku obita. (...) Z tejże także zakrystii są drzwi do wniesienia na cmentarz. (...) Cmentarz wokoło rowem okopany, lecz na niem ciała umarłych nie chowają się. Ołtarze. Pierwszy ołtarz wielki stolarską sztuką zrobiony i w różne kolory malowany. W tym ołtarzu jest obraz św. Rocha na płótnie malowany i w ramach także malowanych osadzony. Gzymski u tech ram są wyzłacane. Nad tem obrazem w górze jest drugi obraz św. Barbary, także na płótnie malowany i w ramach malowanych osadzony. Mensa jest z cegły murowana. A na tej mensie stoi cyborium stolarską sztuką zrobione i w różne kolory pomalowane. (...) Drugi ołtarz mniejszy jest po lewej stronie wielkiego ołtarza w rogu za prezbiterium na ścianie, w różne kolory malowany. W tem ołtarzu jest obraz Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej okrągły, na płótnie malowany i w ramach także okrągłych osadzony. Mensa u tego ołtarza w kształcie stołu z tarcic zrobiona. (...) Ambona. Ambona jest po prawej stronie wielkiego ołtarza czyli a cornu Ewangelii, z tarcic po stolarsku zrobiona i białą klejową farbą pomalowana, na którą dla wniesienia są wschody z tarcic zrobione. Pod tą amboną jest konfesjonał także z tarcic zrobiony, biało pomalowany, do którego są drzwiczki z tarcic zrobione.

Analogicznie opisywał świątynię i jej wyposażenie inwentarz z 1875 r., podając też informację, że kościół wymaga gruntownej renovacji.

W XIX w. kościół św. Rocha gromadził liczną ludność z okolicy, szczególnie tłumnie przybywającą tutaj 16 sierpnia z okazji odpustu w dniu jego patrona. Kościół był kilkakrotnie odnawiany, m.in. w 1882 r., gdy położono nową podłogę i szalunek oraz w latach 1906 - 1907, gdy przeprowadzono w nim gruntowny remont, zmieniając podwalinę, kilka belek w ścianach zewnętrznych i więźbie dachowej, dach pokrywając gontem, a sygnaturkę blachą. W 1891 r. Stanisław Hirschman ufundował nową chrzcielnicę oraz prezbiterium z drzewa rzeźbione, z Ewangelistami w obramieniach z ornamentacjami, ozdoby wyzłacane i figurę Pana Jezusa z wyciągniętą ręką, rzeźbione.

Kościółek szczęśliwie przetrwał obie wojny XX w., lecz w latach 20-tych planowano jego rozbiorkę, aby z pozyskanego materiału wybudować nową świątynię, projektowaną przez Kazimierza Grabowskiego i Brunona Paprockiego. W latach 1944 - 1953, po zniszczeniu kościoła św. Michała, ponownie pełnił rolę kościoła parafialnego, a następnie kaplicy cmentarnej. Bryłę kościoła sukcesywnie przebudowywano, dodając do południowej elewacji bocznej dwie kruchty. Fotografie archiwalne z lat 60-tych XX w. ukazują prostokątny w planie budynek, nakryty trójspadowym dachem ze

smukłą wieżyczką na kalenicy, fasadą zwieńczoną trójkątnym szczytem i o szerokim profilowanym gzymsie koronującym elewacje. Szalunek wzbogacony był narożnymi pilastrami oraz wyciętymi we fryz arkadowy deskami podokapowymi. Z prezbiterium wydzielona została zakrystia z lożą w górnej kondygnacji, do której prowadziły z zewnątrz osobne drzwi, poprzedzone kruchtą. W zachodniej części nawy znajdował się balkon chóru muzycznego o balustradzie wyciętej z de-sek, wsparty na dwóch słupach. Do wyposażenia kościoła w latach 60-tych XX w. należał ołtarz ludowy o cechach barokowych, datowany na I -szą połowę XIX w., prymitywna ambona połączona z konfesjałem z tego samego okresu, ołtarzykścienny, późnogotycki krucyfiks z XVI w. i cerkiewny mosiężny dzwonek z XIX w.

W roku 1980 przeniesiono kościół do dzielnicy Przeździatka, na obecne miejsce. Jednak nową świątynię wzniесiono przy użyciu żelbetonowych słupów i takiegoż wieńca, a do wypełnienia ścian użyto sosnowych bali ze starego kościoła, usuwając również stary, ozdobny szalunek. W ten sposób powstała zupełnie nowa budowla, o innej bryle i rzucie niż XIX - wieczny kościół św. Rocha, zniekształcona licznymi przybudówkami, z powiększoną częścią zachodnią. Poświęcenie świątyni nastąpiło w 1981 r. W 1993 r. przy kościele erygowano parafię pw. Miłosierdzia Bożego, a sam kościół podniesiono do godności Sanktuarium. W 1995 r. przy pobliskiej ul. Oleksiaka Wichury zaczęto wznosić nową murowaną świątynię pw. Miłosierdzia Bożego, projektu krakowskich architektów: Anny i Krzysztofa Filusiów oraz Piotra Bielańskiego.

Dzisiejszy drewniany kościół jest orientowany, ma konstrukcję żelbetonową, wypełnioną sosnowymi belkami ze starego kościoła. Ściany pokrywa pionowy szalunek. Korpus nawowy nakryty jest dachem dwuspadowym, przechodzącym nad prezbiterium w pięciospadowy, zachodnia kruchta - dachem dwuspadowym w części centralnej i daszkami pulpitowymi w partiach bocznych, zaś flankujące prezbiterium kruchty bocznej - daszkami pulpitowymi. Wszystkie dachy kryte są blachą. Nad zwieńczoną trójkątnym szczytem elewacją frontową wznosi się czworoboczna sygnaturka o czterech arkadowych otworach głosowych, obita blachą i przykryta daszkiem namiotowym zwieńczonym krzyżem. Jednonawowy korpus kościoła ma kształt prostokąta, prezbiterium o szerokości nawy zamknięte jest pięciobocznie, oflankowane dwiema prostokątnymi w rzucie kruchtami. Dobudowana do elewacji zachodniej kruchta ma kształt wydłużonego prostokąta i jest wyższa w partii środkowej. Część zachodnią korpusu wypełnia wsparty na dwóch słupach chór muzyczny. Umieszczone na ich osiach analogiczne filary wspierają strop. Strop ma jednakową wysokość w nawie i prezbiterium, a kształt w przekroju zbliżony do łuku koszowego. Na styku nawy i prezbiterium dzieli go pojedynczy gurt. Wnętrze - ściany oraz sufit - są odeskowane. Ściany nawy i prezbiterium dzielą lizeny utworzone przez odeskowanie słupów konstrukcyjnych. Pomiędzy nimi znajdują się prostokątne, wielokwaterowe okna.

The church of St. Roch

The wooden church (formerly) of St. Roch in Sokolow is now located at St. Roch Street, joining Wegrowska Street and Wiejska Street. It was moved to this place in 1980 from Kosowska Street.

The legend connects the temple erection with epidemic, which decimated the population of Sokolow. One of them, coming back at night from common prayers of plague cessation, saw a mysterious character. It was St. Roch, who promised the population of Sokolow to rescue them if they would erect temple on the nearby meadows. At the time, when new temple was erected, epidemic expired. In memory of this event the church was named after St. Roch, the patron of plaque-ill people.

The inventory of 1791 of Sokolow church mentioned about a small church placed behind parish facilities: *the church of St. Roch, at the roadside, constructed on the same land, needed significant repairs, foundations, floor, roof and fencing. In 1797, the city suffered a fire. Probably, old wooden church of St. Roch was damaged. It was rebuilt from funds of the*

foundation of Karol and Franciszka Kobylinscy in 1819 or in 1820, to serve in the years 1820-1826 as temporary chapel for just uplifting masonry parish temple (in 1817 wooden church of St. Michel Archangel Michael of 1800 burned down).

Visit of parish church in Sokolow in 1836 described adjacent church of St. Roch as follows: This chapel is out of the city or the church with parish facilities, between summer west and midnight, with subbase with grated tree and covered with shakes. In the middle of the roof there is tower raining up, covered with white steel sheet, in the top of the tower there is iron cross, bell inside, and called steeple, suspended. Large entry is from the west - two-leaves door of timber, double mounted with iron nails, with hinges, locked on both sides with iron locks and secured with French locks. The other door is for entry do church, from side from the south, made of timer, double mounted with iron nails, with hinges, locked on both sides with iron locks and secured with French locks. In the chapel floor and ceiling are arranged of timber. There are 8 windows, with glass embedded in tree. The sacristy is the left of the great altar, from the south, together with chapel built and under one roof preserved. The entry door for church is made of timber (...). From the sacristy behind the door on the right side there are stairs to entry to box, which is above sacristy, covered with timber from side. (...) From the sacristy there is door to enter the cemetery. (...) The cemetery is surrounded with ditch, but it is not a place for dead people to be buries. Altars. The first great altar is decorated with carpentry art and painted in different colours. In this altar there is the image of St. Roch, painted on canvas and placed in the frames. The cornices of the frames are covered with gold. Above the image, at the top there is other image of St. Barbara, painted on canvas and placed in the painted frames. The mensa is masonry, made of brick. On the mensa there is the cyborium decorated with carpentry art and painted in different colours. (...) The other altar is on the left side of the great altar, in the corner behind presbytery, on the wall, painted in different colours. In the altar there is image of the Czestochowa Virgin Mary, round, painted on canvas and placed in the frames. The mensa at the altar in the shape of table made of timber. The pulpit is on the right side of the great altar, i.e. Cornu of Gospel, decorated with timber, painted with white adhesive paint, on which stairs for exit are made of timber. Under this pulpit there is confessional made of timber, painted in white, including door made of timber.

Similarly, the inventory from 1874 described the temple, providing information that the state of the church requires thorough restoration.

In the nineteenth century the church of St. Roch gathered numerous local populations, especially crowded during indulgence on 16th August, on the day of its patron. The church was renewed several times, including in 1882, when new floor was laid was formworks were carried out, and in the years 1906-1907, when total renovation was carried out, changing foundation, several beams in external walls and roof, roof covering with shingle and steeple with steel sheet. In 1891 Stanislaw Hirschman founded a new fontal and presbytery curved from tree and decorated around with Evangelists, covered with gold and figure of Lord Jesus with outstretched hand, carved.

Fortunately, the church survived both wars of the twentieth century, but in the 20s of the twentieth century it was planned to demolish it to construct new temple from the collected material designed by Kazimierz Grabowski and Bruno Paprocki. In the years 1944-1953, after destruction of church of St. Michael, it acted as parish church, and then cemetery chapel. The church body was gradually reconstructed, adding two porches from the southern side. The archival photographs of 60s of the twentieth century show rectangular facility, covered with three-slope roof with narrow tower on the ridge, crowned with a triangular gable façade and wide profiled cornice crowning elevations. The formwork was enriched with corner pilasters and a cut in the frieze, under ventilating hood arcade boards. From the presbytery, the vestry with box at upper storey was separated, with separate door from the outside, preceded by the porch. In the western part of the naves there is music choir balcony with balustrade cut from boards, supported on two columns. Until the 60s of the twentieth century the church was equipped with folk altar of baroque features, from the 1st half of the nineteenth century, the primitive pulpit combined with combined with the confessional from the same period, wall altar, late Gothic crucifix from the sixteenth century and the Orthodox brass bell from the nineteenth century.

In 1980 the church was moved from Przedziatka district to the present location. However, the

new church was constructed using reinforced concrete poles and ring beam, pine logs from the old church, removing the old decorative timber, were used to fill walls. In this way, completely new facility of different shape and view than the nineteenth-century church of St. Roch, distorted with numerous additional facilities, with enlarged western part. The temple consecration occurred in 1981. In 1993 at the church, the parish of God's Mercy was erected and raised it to the dignity of Sanctuary. In 1995, at nearby Oleksiaka Wichury Street new masonry temple of God's Mercy, by design of Krakow architects: Anna and Krzysztof Filus and Piotr Bielanski, was started to be constructed.

Today's wooden church is oriented, has a reinforced concrete structure, filled with pine beams from old church. The vertical formwork covers the walls. The nave body is covered with gable roof, passing over the presbytery in five-slope roof, western porch - gable roof in the middle and pent roof in side parts, and side porches flanking presbytery - pent roofs. All the roofs are covered with steel sheet. Over the front elevation with triangular top, four-sided steeple with four arcade voice holes rises, covered with steel sheet and tented roof finished with the cross. One-nave church body has rectangular shape, the presbytery of width of nave is five-sided closed, flanked with two rectangular porches. The porch added to the western elevation is of extended rectangle shape and is higher in the middle. The western part of body is music choir supported on two columns. Similar pillars are placed on their axes to support the ceiling. The ceiling is of the same height in the nave and the presbytery, the shape in cross-section is similar to the basket arc. At contact of the nave and the presbytery, it is divided by single strap. Interior - the walls and the ceiling - are boarded. The naves and the presbytery walls are divided by pilaster strips created by decking of structural columns. Among them there are rectangular, multi-divided windows.

Костёл Святого Роха

Деревянные костёл, прежде Святого Роха в г. Соколув, в настоящее время расположен на ул. Святого Роха, соединяющей ул. Венгровскую с Вейской. На это место костёл был перенесен в 1980 г. с ул. Косовской.

Согласно легенде, святыня названа именем Роха в связи с эпидемией чумы, которая забирала жизни многих жителей г. Соколув. Одна из жительниц, возвращаясь вечером после совместной молитвы об отступлении эпидемии чумы, увидела перед собой таинственный силуэт. Это был Святой Рох, который обещал Соколувским жителям помочь, если на Подляских лугах возведут святыню. Когла был поставлен фундамент нового костёла, эпидемия угасла. В память об этом счастливом событии костёл названо Костёлом Святого Роха, покровителя людей, больных чумой.

О небольшом костёле, возведенном за приходом, в инвентаре Соколувского костёла с 1791 г. хранится следующая запись: *небольшой костёл возле гостинца Святого Роха, возведенный на самом выгоне, нуждающийся в reparации, фундамент, полы и глинобитный пол, крыша и забор.* В 1797 г. город поглотил пожар. Возможно именно тогда был разрушен маленький костёл Святого Роха. Он был восстановлен скорее всего в 1819 или 1820 г.г. из учредительного фонда Кароля и Франтишки Кобылинских, чтобы в 1820 – 1826 г.г. служить в качестве временной часовни для строящегося в это время костёльного прихода (в 1817 г. деревянный костёл Святого Михаила Архангела с 1800 г., который сгорел).

Визитация костёльного прихода в г. Соколув, проведенная в 1836 г. таким образом описывала, расположенный по соседству костёл Святого Роха: *Эта часовня находится за городом, недалеко от костёла с домом приходского священника, между юго-западом и севером, построенная из распиленного дерева и покрытая гонтовой крышей. Посередине крыши находится башенка, смотрящая в небо, обитая белой жестью, а наверху этой башни*

крест железный расположен, а в середине висит колокол, церковным колоколом называемый. Вход огромный в нее с западной стороны есть, с двухстворчатыми дверями из пиленного дерева, двойными клиньями деревянными соединенные и железными гвоздями прибитые, с тремя петлями с каждой стороны, крючками, засовами железными и замком французским обеспечены. Вторые двери служат для выхода в костёл, боковые, с южной стороны, также из пиленного дерева сделанные, двойными клиньями деревянными соединенные и железными гвоздями прибитые, с двумя петлями с каждой стороны, крючками, засовами железными и замком французским обеспеченны. В часовне этой паркетный пол и глинобитный пол положены. Окон 8 есть и стекло оконное в деревянную раму вложено. Ризница с левой стороны большого алтаря находится, с южной стороны, вместе с часовней построена, и под одной крышей находится. Входные двери в костёл тоже из пиленного дерева сделаны. (...). С правой стороны ризницы ступенки находятся, ведущие наверх в ложу, которая над ризницей есть, по бокам деревом обитая (...). Из той же ризницы двери ведут на кладбище (...). Кладбище вокруг ровом окопано, но на нем тела умерших не хоронят. Алтари. Первый алтарь с великим искусством столярским сделан и в разные цвета покрашен. На этом алтаре образ Святого Роха на полотне написан и в покрашеные рамки вложен. Карнизы этих рам позолочены. Над картиной этой висит другая картина - образ Святой Барбары, также на полотне писан и в покрашеные рамки вложен. Алтарная плита из кирпича выложена. А на этой плите стоит киворий с великим искусством столярским сделан и в разные цвета покрашен (...). Второй алтарь меньше, с левой стороны главного алтаря, находится в левом углу, за ризницей на стене, в различные цвета покрашен. На этом алтаре находится картина круглая, представляющая образ Пресвятой Девы Марии Честоховской, на полотне писана и также в круглые рамки вложена. Алтарная плита у этого алтаря в форме стола из дерева сделана (...). Амвон. Амвон с правой стороны расположен главного алтаря, из дерева сделан и белой kleевой краской покрашен, на который ведут ступенки из дерева сделанные. Под амвоном деревянная исповедальня находится, к которой двери тоже из дерева сделаны.

Таким же образом святыню и ее оснащение описывал инвентарь с 1875 г., также вспоминая о том, что костёл нуждается в ремонте.

В XIX в. костёл Святого Роха собирал огромное количество людей из близлежащих окрестностей, особенно в большом количестве пребывающих сюда 16 августа, в связи с отпущением грехов в день рождения покровителя костёла. Костёл многократно был обновлен, в частности в 1882 г., когда были постелены новые полы и сделана опубка, а также в 1906 – 1907 годах, когда в нем проведен основательный ремонт, заменяя фундамент, несколько балок на стенах снаружи и в деревянной конструкции крыши, крышу, покрывая ее гонтом, а колокольную башню жестью. В 1891 г. Станислав Хиршман учредил новую купель, а также пресвитерий из резного дерева, с евангелистами в орнаментном обрамлении, позолоченными украшениями и выточеной статуэткой Иисуса Христа с вытянутой рукой.

Маленький костёл счастливо продержался в течение двух мировых воен XX в., однако в 20-ые годы планировалась его разобрать, чтобы из полученных материалов построить новую святыню, по проекту Казимира Грабовского и Брунона Папроцкого. В 1944 – 1953 г.г., после разрушения костёла Святого Михаила, он вновь выполнял роль католического прихода, а позже часовни на кладбище. Корпус костёла удачно перестроено, добавляя к боковому фасаду два притворы. На архивных фотографиях с 60-ых годов XX в. представлено прямоугольное здание, покрытое трехкатной крышей с узкой башней на гребене, фасад увенчен треугольной верхушкой с широкими профилированными карнизами, увенчающими фасад. Опалубка укреплена угловыми пилонами, а также вырезанными в арочный фриз навесными деревянными досками. Из пресвитерия выделено ризницу с ложой в верхней части, к которой снаружи вели отдельные двери, отделенные притвором. В западной части нефа находился балкон для музыкального хора с деревянной резной балюстрадой, подпертой двумя столбами. К оснащению костёла в 60-ые годы XX в. принадлежали: народный алтарь,

выполненный в барочном стиле, датируемый I–ой серединой XIX в., примитивный амвон соединенный с исповедальней из того же периода, настенный алтарь, позднего готического периода распятие с XVI в. и церковный медный (из латуни) колокол с XIX в.

В 1980 костёл был перенесен в район Пшездзятки, где находится в настоящее время. Однако новая святыня была построена при использовании железобетонных столбов и такого же венца, а для сооружения стен использованы сосновые балки из старого костёла, удаляя также старую, декоративную оплубку. Таким образом построено абсолютно новый костёл, с другим чем XIX – вечный костёл Святого Роха, корпусом и проекцией, обезображенными многочисленными пристройками, с увеличенной западной частью. Освещение святыни произошло в 1981 г. В 1993 г., возле костёла была построен костельный приход Божьего Милосердия, святыню вознесено в статус Санктуария. В 1995 г., возле близлежащей ул. Олексяка Вихуры, начали строить новый кирпичный костёл Божьего Милосердия по проекту краковских архитекторов: Анны и Кшиштофа Филия, а также Петра Белянского.

Современный деревянный костёл выполнен в восточном стиле, имеет железобетонную конструкцию, стены из сосновых балок, использованных из разборки прежнего костёла. Стены покрыты вертикальной опалубкой. Нефовый корпус покрыт двускатной крышей, переходящей над пресвитерием в пятискатную крышу, западный притвор – покрыт двускатной крышей в центральной части и односкатными крышами по бокам, а фланговый пресвитерий бокового притвора – односкатными крышами. Все крыши покрыты жестью. Над увенчанным треугольной верхушкой фасадом возвышается четырехбоковая колокольная башенка с четырьмя арочными голосовыми отверстиями, обитая жестью и покрытая шатровой крышей и увенчанная крестом. Однонефовый корпус костёла имеет прямоугольную форму, пресвитерий на ширину нефы закрыт с пяти сторон, с двух его сторон находятся прямоугольные притворы. Пристроенный к западному фасаду притвор, имеет форму удлиненного прямоугольника и возвышается в средней части. В западной части корпуса находится площадкой для хора, поддерживаемая двумя столбами. Аналогично, размещенные на их оси колонны, подпирают свод. Свод одинаковой величины в нефе и пресвитерии, а его форма в проекции приближена к форме косой дуги. Соединение нефа и пресвитерия разделено единичной дугой. Внутри стены, а также потолок – обиты досками. Стены нефа и пресвитерия разделяют арочные дуги, сооруженные путем обития деревом несущих столбов. Между ними находятся прямоугольные, многостворчатые окна.

5.12. Pomnik ku czci ks. Stanisława Brzóska i Franciszka Wilczyńskiego

General ks. Stanisław Brzóska (1834 - 1865) to jeden z najbardziej znanych bohaterów powstania styczniowego. Działał on w okolicach Sokołowa Podlaskiego, gdzie bardzo długo prowadził walkę zbrojną z zaborcą. Pojmany wraz ze swoim adiutantem Franciszkiem Wilczyńskim został uwięziony i skazany na karę śmierci. Obaj zostali straceni na sokołowskim rynku.

Być może pomysłodawcą pomnika w Sokołowie był Henryk Wierciński, znany na Lubelszczyźnie działacz i publicysta, sędzia, niegdyś uczestnik walk 1863 r. Zainteresowany tą ideą był również ks. bp Henryk Przeździecki - ordynariusz podlaski, który zapoczątkował pierwszą ofiarę na ten cel, będąc z duszpasterską wizytą w Sokołowie w 1919 r. Wśród propagatorów znaleźli się też dwaj ludzie blisko związani z księdzem: Stanisław Brzóska z Warszawy, bratanek księdza, referent w Ministerstwie Rolnictwa oraz Ludwik Enckajt (Enchajt) z Łęcznej, brat ciocieczny ks. Stanisława i współtworzący walki w 1863 r. Pomyśl propagowano w prasie i innych drukach. Do konkretnego działania przystąpiono dopiero w 1922 r., kiedy Koło Starszych Harcerzy wystosowało apel do władz miejskich Sokołowa, by pomnik ów zrealizować na tzw. Dużym Rynku - miejscu stracenia ks. Brzóska. Rada miejska pomysł zaakceptowała i wkrótce powołano Komitet Budowy Pomnika.

Pomnik ks. Stanisława Brzóski

W skład komitetu weszli: ks. Antoni Święcicki, ze strony harcerzy – Wacław Leszczyński (junior), radni – Stanisław Miłobędzki, Kacper Olucha, burmistrz Bernard Dąbrowski (poźniej za niego Franciszek Raciborski) i Józef Budzyński. Od 19 maja 1922 r. komitet poszerzono o dziekana ks. kanonika Stanisława Retke, posła Juliana Szymborskiego, Jana Pędzicha, Władysława Szczygielskiego i Ludwika Malinowskiego. Prezesem został Pędzich, prezesem honorowym ks. bp

Przeździecki. Komitet działał prężnie promując pomysł budowy i zbierając na ten cel środki finansowe. W 1923 r. można już było podjąć pierwsze prace.

Projekt i model pomnika wykonał artysta rzeźbiarz Aleksander Veith mieszkający w Warszawie. Ku- piono potężne głazy narzutowe od rolników wsi Jabłonna oraz Toczyński i rozpoczęto ich obróbkę. Pomnik wykonany przez firmę kamieniarską Józefa Płoskonko z Siedlec stanął na rynku miasteczka 1 października 1924 r. Między brązowymi ornamentami umieszczono napis wykuty w pomniku: *Powstańcom 1863 r.: księdzu St. Brzósce, Fr. Wilczyńskiemu straconym na tem miejscu dn. 23 maja 1865 roku przez Moskali i poległych na Podlasiu. Rodacy w 1924 r.* Uroczyste odsłonięcie pomnika nastąpiło 23 maja 1925 r. Mszę świętą odprawiał bp Przeździecki. W uroczystościach brało udział 12 uczestników powstania, a wśród nich towarzysze Brzóski. Decyzją władz państwowych wszyscy oni otrzymali stopnie podporucznika.

Podczas II wojny światowej, w pierwszych miesiącach 1940 r., Niemcy odarli pomnik Brzóski z najcenniejszych elementów: orła i wieńca. Wywieźli je następnie z Sokołowa oraz przetopili na amunicję i broń. W latach 1953 – 1954 ufundowano tablicę z brązu, umieszczaając ją u stóp pomnika, której treść nawiązywała do 90. rocznicy powstania styczniowego i 10. rocznicy Ludowego Wojska Polskiego. Po 30 latach podjęto inicjatywę przywrócenia pomnikowi dawnej świetności. Powołano Komitet Rewaloryzacji Pomnika ks. Stanisława Brzóski, w pracy którego zaangażowało się wiele osób. Przewodniczącym został Roman Przesmycki, wiceprzewodniczącymi: Witold Grądzki i Wiesław Pec. Podczas obchodów Dni Sokołowa w dniach 23 - 28 maja 1983 r. zorganizowano sesję Sokołów w okresie Powstania Styczniowego, na której zaapelowano o fundusze na rewaloryzację pomnika. Już jesienią tego roku gotowy był gipsowy odlew rzeźby orła, wykonany przez artystę rzeźbiarza Ryszarda Kozłowskiego z Warszawy. Odlew dokonała Spółdzielnia Pracy Przemysłu Artystycznego Brąz Dekoracyjny w Warszawie. W połowie maja 1984 r. orła przytwierdzono do pomnika, a 23 maja dokonano uroczystego odsłonięcia. Wieniec laurowy oraz pamiątkową tablicę dodano w następnym roku, kiedy zbiegły się dwie rocznice: 120. - śmierci księdza Brzóski i 60. - odsłonięcia pomnika. W 1993 r. Szkoła Podstawowa nr 4 w Sokołowie Podlaskim otrzymała imię ks. gen. Stanisława Brzóski.

The monument in honour of Fr. Stanislaw Brzoska and Franciszek Wilczynski

General Fr. Stanislaw Brzoska (1834-1865), is one of the most famous heroes of the January Uprising. He acted in the vicinity of Sokolow Podlaski, where he struggled against the enemy for very long time. Captured with his aide-de-campe Franciszek Wilczynski, Stanislaw Brzoska was imprisoned and sentenced to death. Both were killed on Sokolow square.

Perhaps the idea of a monument in Sokolow belonged to Henryk Wiercinski - the activist, journalist, judge, participant of battles of 1863 known in Lublin region. Bishop Henryk Przezdziecki, the ordinary in Podlasie, was also interested in this idea. The bishop initiated the first amount for that purpose, while the pastoral visit in Sokolow in 1919. Among the propagators there were two people of close relationship with priest: Stanislaw Brzoska from Warsaw, priest's nephew, the clerk at the Ministry of Agriculture and Ludwik Enckajt (Enchajt) from Leczna, the cousin of Fr. Stanislaw and companion in fights of 1863. The idea was spread in the press and other printed documents. The specified action was taken only in 1922, when the Older Scouts Society appealed to city authorities of Sokolow to place the monument in the so-called Large Square as the place of losing Fr. Brzoska. The City Council accepted the idea and Committee of Monument Construction was established soon. The committee members were: Fr. Antoni Swiecicki, from the scouts - Waclaw Leszczynski (junior), the local councillors - Stanislaw Milobedzki, Kacper Olucha, mayor Bernard Dabrowski (later replaced by Franciszek Raciborski) and Jozef Budzynski. Since 19th May 1922, the committee was expanded by dean priest Stanislaw Retke, deputy Julian Szymborski, Jan Pedich, Wladyslaw Szczygierski and Ludwik Malinowski. Pedich was the chairman, honorary chairman - bishop Przezdziecki. The Committee acted actively in promoting the idea of construction and collecting funds for this purpose. In 1923 the first works could be commenced.

The design and the model of the monument were made by artist sculptor Aleksander Veith living in Warsaw. The huge boulders were bought from farmers of villages: Jablonna and Toczyski, and the processing were started. The memorial made by stone company of Jozef Plonski from Siedlce, stood on the city square on the 1st October 1924. The following inscription was placed between bronze ornaments: *For insurgents of 1863: Fr. Brzoska, killed in this place on 23rd May 1865 by of the Russians and killed in Podlasie. Compatriots in 1924.* The ceremony of monument unveiling was held on 23rd May 1925. The holy mass was celebrated by bishop Przezdziecki. The ceremony was attended by 12 participants, among them the comrades of Brzoska. By the decision of the government, they all received degrees of lieutenant.

During World War II, during the first months of 1940, Germans grabbed the most valuable items of Brzoska's monument: the eagle and the wreath. They then exported from Sokolow and melted for ammunition and weapons. In the years 1953 - 1954 bronze plate was funded and placed at monument foot; the content corresponded to the 90th anniversary of the January Uprising and the 10th anniversary of Polish People's Army. After 30 years it was the initiative to restore the monument with its former glory. Stanislaw Brzoska Monument Restoration Committee was established, in the works of which many people involved. The chairman was Roman Przesmycki, the vice-chairmen: Witold Gradzki and Wieslaw Pec. During the celebrations of Sokolow Days on 23th-28th May 1983, Sokolow during the period of the January Uprising session was held, during which organisers called for funds for the renovation. Already in the autumn of the year, the plaster cast of eagle sculpture was prepared, made by artist sculptor Ryszard Kozlowski from Warsaw. The cast was made by Decorative Bronze Cooperative of Arts Industry in Warsaw. In mid-May 1984 eagle was attached to the monument, solemn ceremony took place on 23rd May. The laurel wreath and commemorative plate were added in the next year, when two anniversaries coincided - the 120th of death of Brzoska and - the 60th of the monument unveiling. In 1993 Primary School No. 4 in Sokolow Podlaski was named after father Gen. Stanislaw Brzoska.

Памятник ксендзу Станиславу Бжуске и Франтишку Вильчинскому

Генерал ксендз Станислав Бжуска (1834 - 1865) – это один из самых знаменитых героев январьского восстания. Его деятельность проходила в окрестностях г. Соколув-Подляского, где он очень долго вел борьбу с захватчиками. Был схвачен вместе со своим адъютантом Франтишком Вильчинским и затем приговорен к смертной казни. Оба были казнены на Соколувском рынке.

Возможно, что идея воздвижения памятника в г. Соколув принадлежала Генриху Вертинскому, известному на землях Люблинских деятелю и публицисте, судье, и когда-то участнику военных действий 1863 г. Этой идеей также заинтересовался ксендз епископ Генрих Пшезьдзецкий – Подляский епископ, который в числе первых учредил денежные пожертвования для этой цели, прибывая с пастырским визитом в г. Соколув в 1919 г. Среди популяризаторов были также, близко связанные с ксендзом: Станислав Бжуска из Варшавы, племянник ксендза, работающий референтом в Министерстве сельского хозяйства, а также Энцкайт из Ленчной, двоюродный брат ксендза Станислава и сотоварищ военных действий 1863 г. Идею поддержала пресса и другие издательства. К конкретным действиям приступлено только в 1922 г., когда Союз Старших Харцеров обратился к городской власти г. Соколув с просьбой, чтобы этот памятник разместить на Главном рынке – месте казни ксендза Бжуски. Городской совет поддержал эту идею и вскоре был создан Комитет по строительству памятника. В состав комитета вошли: ксендз Антони Свенцицкий, с чьей стороны харцеров – Вацлав Лешчинский (младший), депутаты – Станислав Милобенджкий, Кацпер Олуха, бургомистр Бернард Домбровский (позднее вместо него Франтишек Рацборский) и Юзеф Будзинский. С 19 мая 1922 г. к составу комитета присоединился декан ксендз каноник Станислав Ретка, посол Юлиан Шимборский, Иоанн Пендлих, Владислав Щигельский и Людвик Малиновский. Почетным председательствующим комитета был назначен ксендз епископ Пшезьдзецкий. Комитет старательно популяризовал идею строительства памятника и собирая необходимые для этого финансовые средства. В 1923 г. можно было уже начинать первые строительные работы.

Проект и макет памятника исполнил художник-скульптор Александр Вейт, проживающий в Варшаве. От крестьян деревни Яблонна, а также Точинский были куплены огромные эрратические валуны и начата их обработка. Памятник, выполненный каменётом фирмой Юзефа Плосконко из Седльц, был установлен на городском рынке 1 октября 1924 г. Между бронзовыми орнаментами размещено, высеченную на памятнике, надпись: *Повстанцам 1863 г.: ксендзу Ст. Бжуске, Фр. Вильчинскому, казненным русскими на этом месте 23 мая 1865 г. и умершим на Подлясье. Соотечественники 1924 г.* Торжественное открытие памятника состоялось 23 мая 1925 г. Священную службу провел епископ Пшезьдзецкий. В празднованиях приняло участие 12 участников восстания, а среди них товарищи Бжуски. По решению городских властей все они получили звания подпоручиков.

Во время второй мировой войны, в течение первых месяцев 1940 г., немцы содрали с памятника Бжуски самые ценные элементы: орла и венок. Затем вывезли их из г. Соколув, а потом переплавили на боеприпасы и оружие. В 1953 – 1954 г. г. учреждено мемориальную доску из бронзы, и размещено ее у подножия памятника, содержание которой было связано с 90-ой годовщиной январского восстания и 10-ой годовщиной образования Народной Польской Армии. По истечении 30-летнего периода было принято решение об обновлении памятника. Был создан Комитет по ревалоризации памятника ксендзу Станиславу Бжуске, в связанных с этим работах принял участие множество людей. Председательствующим комитета был выбран Роман Пшесмыцкий, а заместителями: Витольд Грондзкий и Веслав Пец. Во время празднования 23-28 мая 1983 г. дней города Соколув была организована выставка под названием Соколув в период Январского восстания, во время которой комитет обратился с просьбой собрать финансовые средства на ревалоризацию памятника. Уже осенью этого года был сделан гипсовый отлив скульптуры орла, выполненный артистом-скульптором из Варшавы Ришардом Козловским. Отлив был сделан Кооперативом Труда Художественной Промышленности Декоративный Бронз из Варшавы. В середине мая 1984 г. орёл был привезен к памятнику, а 23 мая состоялось его торжественное открытие. Лавровый венок, а также мемориальная доска были добавлены в следующем году, когда сошло празднование двух годовщин: 120-летия смерти ксендза Бжуски и 60-летие открытия памятника. Начальная школа № 4 в Соколув-Подляском получила название им. Ксендза Ст. Бжуски.

5.13. Kościół pw. św. Jana Bosko w Sokołowie Podlaskim

Kościół pw. św. Jana Bosko

Księży salezjanów zaprosili do Sokołowa władze miejskie w lipcu 1925 r. Zgodnie z charyzmatem swego zgromadzenia, założonego w 1859 r. przez ks. Jana Bosko, którego celem była opieka i wykonywanie młodzieży, zwłaszcza biednej, mieli oni prowadzić w Sokołowie gimnazjum. Dom Zakonny Towarzystwa Salezjańskiego w Sokołowie był erygowany kanonicznie dekretem z 24 maja 1926 r., wystawionym przez ówczesnego przełożonego generalnego zakonu, ks. Filipa Rinaldiego. W 1925 r. księża przejęli prowadzenie Gimnazjum Humanistycznego im. Henryka Sienkiewicza, założonego dziesięć lat wcześniej jako progimnazjum. Zajęli się również pracą duszpasterską, której centrum była kaplica gimnazjalna pw. Marii Wspomożycielki Wiernych.

W 1930 r. salezjanie uroczyste obchodzili sprowadzenie do Sokołowa relikwii ks. Bosco, co stało się też okazją do nadania jego imienia ulicy prowadzącej do gimnazjum. Szkołę zamieniono z koedukacyjnej na męską, a edukację dziewcząt przejęły siostry salezianki, dla których przeznaczono osobny gmach. W 1935 r. powstał projekt budynku Salezjańskiego Gimnazjum Żeńskiego i rozpoczęto budowę nowego kościoła pw. św. Jana Bosko.

Kościół usytuowany jest przy ul. św. Jana Bosco i skwerze Adama Mickiewicza, fasadą skierowaną na północny - zachód. Jest świątynią trójnawową, pseudobazylikową, o korpusie nawowym założonym na rzucie prostokąta, zamkniętym półkolistym prezbiterium.

Modernistyczny kościół, zaprojektowany przez warszawskiego architekta Brunona Zborowskiego, został ukończony w 1939 r. i w tym samym roku był konsekrowany przez ks. kardynała Augusta Hlonda. Poświęcił on również 21-głosowe organy, zbudowane równocześnie z kościołem. Ołtarz główny jest projektu Jana Kajzera, drewniany ołtarz w kaplicy Matki Bożej Wspomożenia Wiernych, wzniesionej w 1952 r. - ks. Adama Skałbania SDB. W kaplicy tej znajduje się słynąca cudami figura Matki Bożej. W 1974 r. wzniesiono ołtarz Najświętszego Serca Jezusowego. W 1978 r. wnętrze kościoła ozdobiono mozaikami autorstwa ks. Wincentego Kiliana SDB, a w 1996 r. witrażami zaprojektowanymi przez ks. Tadeusza Fudrynę.

Wnętrze kościoła, podobnie jak jego elewacje, charakteryzuje surowość i prostota form. Nawy rozdzielone są dwoma rzędami prostych słupów, nakrywają je płaskie stropy, które w nawie środkowej i prezbiterium podzielone zostały na czworoboczne pola przy pomocy profilowanych listew. Balkon chóru muzycznego nadwieszony jest nad wszystkimi trzema nawami, nad bocznymi wysunięty ku wnętrzu kościoła, w części środkowej wsparty na dwóch słupach. Otwór tęczowy ma kształt półkolistej arkady. Prezbiterium wypełnia ołtarz wykonany w technice mozaiki, z przedstawieniem św. Jana Bosko w zwieńczeniu. W podobny sposób wykonano ołtarze boczne - lewy z wyobrażeniem Serca Jezusowego, adorowanego przez świętych: Jana Eudes, Małgorzatę Alacoque, Franciszka Salezego i Jana Bosko, a prawy z personifikacją Kościoła i postaciami św. Józefa z Dzieciątkiem oraz Archanioła Michała. Tematem witraży są również postacie świętych. Wyposażenie kościoła dostosowano do jego architektury: konfesjonalny, żyrandole, a także stolarka drzwiowa mają kubiczne, proste kształty, pozbawione ornamentyki.

Parafia św. Jana Bosko erygowała 1 stycznia 1978 r. biskup siedlecki czyli podlaski Jan Mazur, powierzając ją następnie na stałe 22 marca tego roku Towarzystwu Salezjańskiemu.

W latach 90-tych XX w. księża wznowili działalność edukacyjną. 1 września 1993 r. reaktywowali Salezjańskie Liceum Ogólnokształcące, a sześć lat później Salezjańskie Gimnazjum.

The church of St. Jan Bosko in Sokolow Podlaski

Salesian priests were invited to Sokolow by urban authorities in July 1925. In accordance with charismatic of the congregation, founded in 1859 by Fr. the aim of which was care and bringing up young people, especially poor, they were to hold a grammar school in Sokolow. Monastic House of the Salesian Society in Sokolow was canonically erected by decree of 24th May 1926, issued by the General Superior of the Order, Fr. Filip Rinaldi. In 1925 priests started holding Humanity Grammar School of Henryk Sienkiewicz, founded ten years earlier as pro-grammar school. In addition, they took up pastoral work, the centre of which was the grammar school chapel of Mary, the Helper of Christians.

In 1930 the Salesians celebrated provision of relics of Fr. Bosko to Sokolow, which also became an opportunity to name the street leading to the grammar school with his name. In 1935 the school, was transformed from coeducational to male, female education was taken up by Salesian nuns, for whom separate facility was provided. In the same year, the design of the facility of the Salesian Female Grammar School was developed, and new church of St. Jan Bosko was started to be constructed.

The church located at St. Jan Bosco Street and the square of Adam Mickiewicz, it faces with the facade to the north - west. It is a three-nave temple, pseudo-basilica, with the main body founded on a rectangular, closed semicircular presbytery.

The modernist church, designed by Warsaw architect Bruno Zborowski from Warsaw was completed in 1939 and in the same year it was consecrated by Fr. August cardinal Hlonda. In addition, he consecrated 21-voice organ, constructed simultaneously with church. The main altar was designed by Jan Kajzer, the wooden altar in the chapel of the Virgin Mary, Helper of Christians, constructed in 1952 - by Fr. Adam Skalbania SDB. In this chapel there is statue of Our Lady, famous for its wonders. In 1974 altar of Sacred Heart of Jesus was erected. In 1978 the church interior was decorated with mosaics by Fr. Wincenty Kilian SDB and in 1996 with the stained glasses designed by Fr. Tadeusz Fudryna.

The interior of the church, as well as its elevations, is characterized by austerity and simplicity of forms. The aisles are separated by two rows of simple poles, covered by flat ceilings, which are divided into quadrilateral fields using the profiled strips in the central nave and the presbytery. The choir balcony is slung over all three naves; it is extended over the side naves towards the inside of the church, in the middle it is supported by two pillars. The arch is of semicircular arcade shape. The presbytery fills the altar made in the art of mosaic, with representation St. Jan Bosko at the end. The side altars are made in a similar way - the left with the image of the Heart of Jesus, adored by saints: Jan Eudes, Małgorzata Alacoque, Franciszek Salezy and Jan Bosko, and the right one with the personification of the Church and the figures of St. Jozef with the Child and Michael Archangel. The themes of stained glass are also the figures of saints. The interior of the church was adapted to its architecture: confessionals, chandeliers and woodwork are cubic, of simple shapes, without ornaments.

On 1st January 1978 parish of St. Jan Bosko was established by Siedlce (Podlasie) bishop Jan Mazur, entrusting it permanently to the Salesian Society on 22nd March 1978.

In the 90s of the 20th century, priests resumed their educational activities. On 1st September 1993 they restarted Salesian High School, and six years later Salesian Grammar School.

Костёл Святого Иоанна Боско в Соколув-Подляском

Городские власти в июле 1925 г. пригласили в г. Соколув ксендзов салезианцев. Согласно харизматам своего собрания, созданного в 1859 г. ксендзом Ионнем Боско, целью которого было организация попечительства и воспитания молодёжи, а в особенности бедной, они хотели открыть в г. Соколув гимназию. Орденский храм Общества салезианцев в г. Соколув был освящен на основании декрета от 24 мая 1926 г., принятого действующим в то время главенствующим орденом ксендзом Филиппом Ринальди. В 1925 г. ксендзы приняли проведение Гуманистической гимназии им. Генриха Сенкевича, открытой десять лет раньше в качестве прогимназии. Они также занимались пастырской деятельностью, центром которой была часовня в Гимназии им. Марии Помощницы Верующих.

В 1930 г. салезианцы торжественно праздновали годовщину привезения в г. Соколув мешей ксендза Боско, что стало благоприятным случаем для названия улицы, ведущей к гимназии, в его честь. Школа совместного обучения была заменена на школу мужского обучения, а образованием девушек занялись сестры-салезианки, которым было выделено отдельное здание школы. В 1935 г. был создан проект здания Салезианской женской гимназии и было начато строительство нового костёла Святого Иоанна Боско.

Костёл находится на ул. Иоанна Боско и сквера Адама Мицкевича, фасад костёла повернут на северо-запад. Это трёхнефовая святыня, с вытянутым средним нефом, с нефовым корпусом, заложенным на проекцию прямоугольника, закрытым полукруглым пресвитерием.

Строительство современного костёла, возведенного по проекту Варшавского архитектора Брунона Зборовского, было окончено в 1939 г. и в том же году костёл был освящен ксендзем кардиналом Августом Хлондом. Им также был освящен 21 голосовой органы, построенные одновременно с костёлом. Главный алтарь построен по проекту Иоанна Кайзера, а деревянный алтарь в часовни Божьей Матери Помощницы Верующих, возведенной в 1952 г. – по проекту ксендза Адама Скалбани из Орденского храма Общества салезианцев. В этой часовне хранится, прославленная своими чудесами, фигурка Божьей Матери. В 1974 г. был воздвигнут алтарь Пресвятого Сердца Иисуса. В 1978 г. внутри костёла был украшен мозаикой авторства Винсента Килиана из Орденского храма Общества салезианцев, а в 1996 г. – витражами по проекту ксендза Тадеуша Фурдыны.

Внутренний интерьер костёла, также как и его фасад, характеризуются суровым стилем и простыми формами. Нефы разделены двойным рядом прямых столбов, покрытых плоскими сводами, которые в среднем нефе и пресвитерии при помощи профилированных реек были разделены на четыре боковые пространства. Балкон для музыкального хора подвешен над всеми тремя нефами, над боковым нефом выставлен к середине костёла. В средней части поддерживается двумя столбами. Радужное отверстие имеет форму полукруглой арки. В пресвитерии находится алтарь, выполненный в мозаичной технике, с представлением увенчанного Святого Иоанна Боско. Подобным образом выполнены боковые алтари – левый с изображением Сердца Иисуса, перед которым преклоняются святые: Иоанн Эд, Маргарита Алакок, Франтишк Сальский и Иоанн Боско, а правый – с персонификацией костёла и статуэтками Святого Юзефа с Младенцем, а также Михаила Архангела. На витражах также представлены фигуры святых. Оснащение костёла соответствует его архитектуре: исповедальни, лестницы, а также деревянные двери имеют кубические формы, лишенные орнаментики.

Костёльный приход Святого Иоанна Боско был освящен 1 января 1978 г. Седлецким, т.е. Подляским епископом Иоанном Мазурой, передавая 22 марта того же года костёл в собственность Общества салезианцев.

В 90-ых г. XX в. костёле вновь открыт Общеобразовательный лицей салезианцев, а шесть лет позже Гимназия салезианцев.

5.14. Sanktuarium Miłosierdzia Bożego

W roku 1980 przeniesiono drewniany kościół św. Rocha z ul. Kosowskiej do dzielnicy Przeździatka, na obecne miejsce. Jednak nową świątynię wznieziono przy użyciu żelbetonowych słupów i takiegoż wieńca, a do wypełnienia ścian użyto sosnowych bali ze starego kościoła, usuwając również

stary ozdobny szalunek. W ten sposób powstała zupełnie nowa budowla, o innej bryle i rzucie niż XIX - wieczny kościół św. Rocha, zniekształcona licznymi przybudówkami, z powiększoną partią zachodnią. Poświęcenie świątyni nastąpiło w 1981 r. W dniu 3 lipca 1993 r. dekretem biskupa drohiczyńskiego - Władysława Jędruszka - została erygowana tu parafia pw. Miłosierdzia Bożego. Pierwszym proboszczem został ks. Stanisław Bogusz. W 1995 r. rozpoczęto budowę nowego murowanego kościoła – sanktuarium Miłosierdzia Bożego - według projektu Anny i Krzysztofa Filusiów oraz Piotra Bielińskiego z Krakowa. Konsultantem i projektantem wnętrza świątyni był prof. Wincenty Kućma, wykładowca Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W dniu 24 kwietnia 2000 r. biskup drohiczyński Antoni Dydyicz dokonał aktu uroczystego wmurowania kamienia węgielnego. Obok, w latach 1995 - 1997, wybudowano plebanię według projektu Krzysztofa Filusia.

14 grudnia 2004 r. nastąpiło uroczyste przeniesienie obrazu Miłosierdzia Bożego i relikwii św. Faustyny z kościoła przy ulicy św. Rocha do nowej świątyni. Dnia 5 października 2008 r. odbyła się uroczysta konsekracja dokonana przez biskupa Antoniego Dydycza.

The Sanctuary of God's Mercy

In 1980 a wooden church of St. Roch was moved from Kosowska Street to Przeździatka district, the present location. However, the new church was constructed using reinforced concrete poles and ring beam, pine logs from the old church, removing the old decorative timber, were used to fill walls. In this way, completely new facility of different shape and view than the nineteenth-century church of St. Roch, distorted with numerous additional facilities, with the enlarged western part. The temple dedication occurred in 1981. On 3rd July 1993 due to Drohiczyn bishop Wladyslaw Jedruszuk decree, parish of God's Mercy was established here. The first parish priest was Fr. Stanislaw Bogusz. In 1995 a new brick church construction was started - the sanctuary of God's Mercy - by design of Anna and Krzysztof Filus and Piotr Bielinski from Krakow. The consultant and designer of its interior is Prof. Wincenty Kucma, lecturer at the Academy of Fine Arts in Krakow. On 24th April 2000 Drohiczyn bishop Antoni Dydyicz made the solemn act of laying the foundation stone. In addition, in 1995-1997 the presbytery was constructed by the design of Krzysztof Filus.

On 14th December 2004 there was a formal transfer of God's Mercy image and reliquary of St. Faustyna from church at St. Roch Street to the new temple. On 5th October 2008 solemn consecration by bishop Antoni Dydycz was held.

Санктуарий Божьего Милосердия

В 1980 году деревянный костёл Святого Роха с ул. Косовской был перенесен в район Пшездзяты, где находится в настоящее время. Однако новую святыню вознесено при использовании железобетонных столбов и такого же венца, а стены сделано из деревянных сосновых балок, взятых из разобранного старого костёла, удаляя также старую декоративную оплубку. Таким образом создано совершенно новое, чем XIX – вечный костёл Святого Роха, который был обозображен многочисленными пристройками, с увеличенной западной частью, строение с другим корпусом и проекцией. Освящение святыни произошло в 1981 г. На основании декрета, выданного Дрогиченским епископом – Владиславом Ендрушуком - 3 июля 1993 г. здесь был освящен костельный приход Божьего Милосердия. Первым священником был назначен Станислав Богуш. В 1995 г. началось строительство нового кирпичного костёла – санктуария Божьего Милосердия - по проекту краковских архитекторов: Анны и Кшиштофа Филиуся, а также Петра Белянского. Консультантом и архитектором внутреннего дизайна святыни является профессор Винцент Кульма, преподаватель Академии Художеств в Кракове. 24 апреля 2000 г. Дрогиченский епископ Антони Дыдич произвел акт торжественного вмуривания краеугольного камня. Возле санктуария, в 1995 – 1997 гг., по проекту Кшиштофа Филиуся был построен приход.

14 декабря 2004 г. произошло торжественное перенесение картины Божьего Милосердия и мощей Святой Faustyny из костёла, расположенного на ул. Святого Роха в новый костёл. 5 октября 2008 г. состоялась торжественная освящение, произведенное епископом Антонием Дыдичем.

5.15. Sokołowscy Żydzi

Sokołów licznie zamieszkiwała ludność żydowska, co potwierdzają inwentarze miasta. Starozakonni w mieście pojawiły się już w wieku XVI wraz z napływem tej ludności szczególnie do prywatnych miast Podlasia, które nie posiadały - tak jak ośrodkie królewskie - przywileju de non tolerandis Judaeis. Od początku XVI w. napływali na Podlasie powracający Żydzi litewscy (których z Wielkiego Księstwa Litewskiego w 1495 r. wygnał swym edyktom Aleksander) oraz uchodźcy z miast Korony, które uzyskały przywilej de non tolerandis Judeais, następnie po okrut-

nnych prześladowaniach ludność z Niemiec i uchodźcy przed posuwającymi się wojskami Chmielnickiego. Żydzi posiadali własny samorząd gminny (kahalny) i sporą autonomię. Gminy, oprócz funkcji religijnych i społecznych (bóżnice, laźnie, szkolnictwo), spełniały też istotną rolę administracyjną (m.in. podział podatków, sądownictwo). Organizowały się one w większe jednostki organizacji kahalnej - na większych obszarach i przy większej liczbie gmin w ziemstwa (medina), na mniejszych w okręgi (galil). W początkowym okresie formowania się skupisk żydowskich na tych terenach (XVI w.), Żydzi z Podlasia, wraz z największą gminą w Tykocinie, wchodzili w skład ziemstwa litewskiego i pozostali w nim po włączeniu w 1569 r. województwa podlaskiego do Korony. Po zorganizowaniu w 1580 r. sejmu Żydów polskich, Żydzi z Podlasia pozostawali nadal w ziemstwie litewskim. Było tak również wówczas, gdy Żydzi litewscy odłączyli się od koronnych i w 1623 r. zorganizowali własny sejm. Dopiero w 1629 r. Żydzi z Podlasia przystąpili do sejmu Żydów Korony, w którym pozostawali jako okręg podlaski do II -giej połowy XVII w. Wtedy to powstały w województwie podlaskim dwa okręgi: węgrowski i tykociński. Okręgowi węgrowscemu podlegało pięć gmin w ziemi drohickiej: Węgrów, Kosów, Mokobody, Mordy i Sokołów. Były to w zasadzie przykahałki,

korzystające z ograniczonych uprawnień (nie brały udziału w rozdziele podatków, posiadały mniejsze uprawnienia sądownicze) w stosunku do nadzornej gminy w Węgrowie (Żydzi byli tu przynajmniej od 1537 r., a kahał istniał już w 1595 r.). Na podstawie przywileju Bogusława Radziwiłła z 18 listopada 1650 r. Żydzi Sokołowa mogli dokonywać wszelkich zakupów, handlować i szynkować, zajmować się rzemiosłem. W 1665 r. w Sokołowie został założony, jako pierwszy na Podlasiu, cech żydowski skupiający piwowarów. W 1775 r. istniał kahał sokołowski, w skład którego wchodziły miasto Sokołów (587 starozakonnych), miasto Sterdyn (88), wsie parafialne do tegoż kahału (729).

W 1827 r. ludność wyznania mojżeszowego stanowiła w Sokołowie około 37%, w 1875 r. już ponad 60%. W wyniku I wojny światowej liczba starozakonnych zmniejszyła się do 55% ogółu mieszkańców. W 1942 r. społeczność żydowska w mieście przestała istnieć.

W okresie poprzedzającym wybuch II wojny światowej ludność żydowska mieszkała w najbliższym rejonie rynków, a także m.in. przy ulicach: Magistrackiej - dawnej Synagogalnej (nazywanej też Bóżniczą), Kuśnierskiej (Szkolnej), Niecałej, Pięknej, Wilczyńskiego (Rogowskiej) i Siedleckiej. Tu, w centrum obecnego Sokołowa, znajdowało się kilka budynków, związanych z funkcjonowaniem gminy żydowskiej. Nie ocalała tzw. wielka synagoga, mykwa i łazienka oraz siedziby różnych organizacji religijnych. Do dzisiaj zachowały się: budynek przy ul. Długiej 29 i przy ul. Magistrackiej 4 (dawne domy modlitw, przekształcone po 1945 r.) oraz dom położony na rogu ul. Kupientyńskiej i Pięknej (dom rabina i szkoły religijnej). Cmentarze żydowskie obecnie nie istnieją.

The Jews in Sokolow

A large number of Jews lived in Sokolow, which is confirmed by the entries in the city books. The old-monks appeared in the city in the sixteenth century, together with flow of wide range of people in particular to private cities in Podlasie, which, as opposed to royal centres, did not have privilege of de non tolerandis Judaeis. Since the beginning in the sixteenth century, Jews from Lithuania appeared in Podlasie (which were expelled from the Grand Duchy of Lithuania in 1495 by Alexander, due to his rule) and refugees from the cities of the Crown, which were granted privilege of de non tolerandis Judeais, then the population from Germany after the cruel prosecutions, and the refuges following the army of Chmielnicki. Jews had their own municipal government (Kahal) and large autonomy. The communities, in addition to the religious and social functions (synagogues, baths, and schools) met significant administrative role (division of taxation, judiciary, etc.). They were organized in larger units of Kahal organizations - for larger areas and with larger number of communities - in governs (medina), in smaller in districts (galil). In the early formation of the Jewish communities in these areas, i.e. in the sixteenth century, Jews of Podlasie, along with the largest community in Tykocin, were the part of the Lithuanian regional councils and others after including of Podlasie Voivodeship to the Crown in 1569. In 1580, after establishment of Sejm of Polish Jews, Jews of Podlasie were still in Lithuanian administration. This was also when Lithuanian Jews separated from the Crown and in 1623 organized their own Sejm. It was only in 1629, when Jews came to Sejm of Jews of the Crown, in which they were as Podlaski district until the 2nd half of the seventeenth century. Then two districts were established in Podlasie Voivodeship: Wegrowski and Tykocinski. Five municipalities in Drohiczyn land were subject to the Wegrowski district: Wegrow, Kosow, Mokobody, Mordy and Sokolow. They were basically by kahals, using limited powers (did not participate in taxes division, had less judicial powers) in the relation to the parent community in Wegrow (Jews had been here at least since 1537, and Kahal existed in 1595). On the basis of the privilege by Bogusław Radziwill of 18th November 1650, Jews from Sokolow could make any purchases, trade and drink alcohol, deal with crafts. In 1665, in Sokolow Jewish community was founded as the first in Podlasie, gathering brewers. In 1775, there was Sokolow kahał included the city of Sokołów (587 of old-monks), the city of Sterdyn (88), the parish villages of kahał (729).

In 1827, there were approximately 37% Jews in whole Sokolow population, and in 1875 there were more than 60%. As a result of World War I the number of old-monks decreased to 55% of the total population. In 1942, the Jewish community in the city ceased to exist.

During the period preceding outbreak of World War II, Jews lived in the immediate area of the squares, and also, among others, by the Streets: Magistracka (former Synagogalna, called Boznicza as well), Kusnierska (Szkolna), Niecalna, Piekna, Wilczynskiego (Rogowska) and Siedlecka. Here in the centre of current Sokolow, there were several facilities related to functioning of the Jewish community. So-called Great Synagogue, mikvah and bath and the headquarters of various religious organizations did not survive. The following has survived until present times: the facility at Dluga 29 Street and at Magistracka 4 Street (former houses of prayers, transformed after 1945) and house located on the corner of Kupientynska and Piekna Streets (rabbi house and religious school facility). Jewish cemeteries currently do not exist.

Соколувские евреи

В г. Соколув проживало многочисленное еврейское население, что подтверждено городскими инвентарями. Евреи появились в городе уже в XVI в. вместе с прибытием этого населения, особенно в частные города Подлясья, которые - так как королевские города - не имели привилегий de non tolerandis Iudeis. С начала XVI в. на Подлясье прибывали возвращающиеся литовские евреи (которые в 1945 г. были выгнаны эдиктом Александром из Великого княжества литовского), а также беженцы из городов Короны Польской, которые получили привелегии de non tolerandis Judeis, далее после многочисленных преследований немецкое население и беженцы, убегающие от приближающейся армии Хмельевского. Евреи имели собственное общинное самоуправление (кагал) и достаточную автономию. Общины, кроме религиозных общественных функций (синагоги, лазни, образовательная система), играли также важную административную роль (в частности разделение налогов, судебная система). Они объединялись в большие еврейские общины (кагалы) - на больших территориях и с большим количеством других общин в земствах („медина“), а на меньших - в округах („галил“). В начальной стадии формирования еврейских общин на этой территории (XVI в.), Подляские евреи, вместе в самой большой общиной из Тыкоцина, входили в состав Литовского земства и остались в нем после присоединения Подляского воеводства к Короне Польской в 1569 г. После организации в 1580 г. Сейма Польских евреев, Подляские евреи далее остались в Литовском земстве. Также случилось, когда Литовские евреи отделились от евреев Короны Польской и в 1623 г. организовали свой собственный Сейм. Только в 1629 г. Подляские евреи присоединились к Сейму евреев из Короны Польской, в котором остались в качестве Подляского округа до второй середины XVII в. Именно тогда в Подляском воеводстве образовалось два округа: Венгровский и Тыкоцинский. Венгровскому округу подлежало 5 гмин из Дрогичинских земель: Венгров, Косув, Мокободы, Морды и Соколув. В принципе это были прикалагалы, которые имели ограниченные права (не принимали участие в разделении налогов, обладали меньшими правами в суде) по отношению к вышестоящей гмине Венгров (здесь евреи проживали с 1537 г., а кагал существовал уже в 1595 г.). На основании грамоты Богуслава Радзивилла от 18 ноября 1650 г. Соколувские евреи могли все покупать, продавать и вести гастрономическую деятельность, заниматься ремеслом. В 1665 г. в г. Соколув как один из первых был образован Соколувский кагал, в состав которого входили: город Соколув (587 евреев), город Стердынь (88), приходские деревни этого кагала (729).

В 1827 г. население иудейского вероисповедания составляло в г. Соколув около 37%, в 1875 г. уже свыше 60%. В результате первой мировой войны число евреев уменьшилось до 55% всего населения. В 1942 г. в городе перестало существовать еврейское общество.

В период, предшествующий началу второй мировой войны, еврейское население проживало в районе, расположенному возле рынка, а также на улицах: Магистрацкая (давней Синагогная, называемая также Бужничей), Кушнерская (Школьная), Нецалая, Пенкна, Вильчинского (Роговская) и Седлецкая. Здесь, в центре сегодняшнего г. Соколув, находилось несколько зданий, связанных с деятельностью еврейской общины. Не сохранилась великая синагога, миква и лазня, а также здания, принадлежащие различным религиозным организациям. До сегодняшнего дня сохранились: здание на ул. Длугой 29 и на ул. Магистрацкой 4 (когда-то молитвенные дома, преобразованные после 1945 г.), а также дом, расположенный на углу ул. Купентинской и Пенкной (дом раввина и религиозной школы). Еврейские кладбища до настоящего времени не сохранились.

6. Wielki Gościniec Litewski

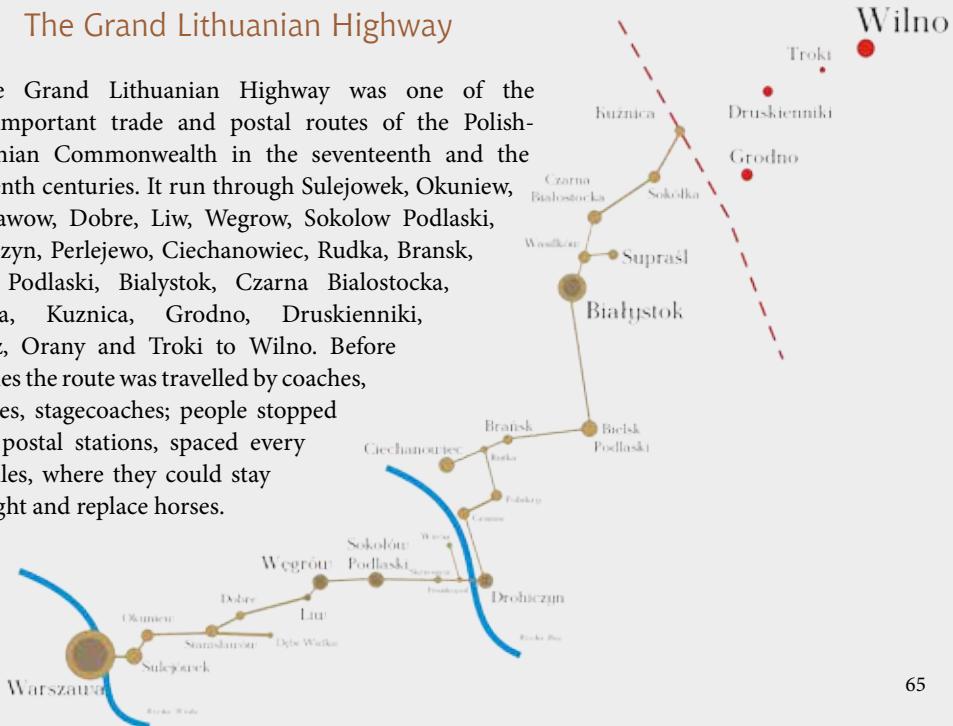
Wielki Gościniec Litewski był jednym z najważniejszych traktów handlowych i pocztowych Rzeczypospolitej Obojga Narodów XVII i XVIII w. Wiódł z Warszawy przez Sulejówek, Okuniew, Stanisławów, Dobre, Liw, Węgrów, Sokołów Podlaski, Drohiczyn, Perlejewo, Ciechanowiec, Rudkę, Brąsk, Bielsk Podlaski, Białystok, Czarną Białostocką, Sokółkę, Kuźnicę, Grodno, Druskienniki, Merecz, Orany i Troki do Wilna. Przed wiekami przemierzano tę drogę karocami, powozami, dylizansami, zatrzymując się na rozmieszczo-nych co kilka mil stacjach pocztowych, gdzie można było przenocować i wymienić konie.

Sokołów Podlaski był jednym z ważniejszych ośrodków handlowych i pocztowych na Wielkim Gościńcu Litewskim, o którym pisał w swych pamiętnikach z podróży do Wilna znany podróżnik Georg Forster. To właśnie w Sokołowie Podlaskim zrodziła się idea wytyczenia nowego, atrakcyjnego szlaku turystycznego trasą Wielkiego Gościńca Litewskiego.

W dzisiejszych czasach Wielki Gościniec Litewski to szlak turystyczny prowadzący śladami dawnego traktu. Podróż rozpoczyna się w Warszawie na Krakowskim Przedmieściu, gdzie niegdyś znajdowała się stacja Poczty Saskiej. Z Warszawy szlak prowadzi turystę na Wschodnie Mazowsze i Podlasie, do urokliwych miasteczek i szlacheckich zaścianków, miejscowości zamieszkałych przez wieki przez ludzi różnych wyznań i narodowości, gdzie z kościołami sąsiadują cerkwie, synagogi i meczety. Różnorodność zabytków, krajobrazów kulturowych i przyrodniczych sprawia, że podróż Szlakiem staje się prawdziwą i niezapomnianą przygodą.

The Grand Lithuanian Highway

The Grand Lithuanian Highway was one of the most important trade and postal routes of the Polish-Lithuanian Commonwealth in the seventeenth and the eighteenth centuries. It run through Sulejówek, Okuniew, Stanisławow, Dobre, Liw, Wegrow, Sokolow Podlaski, Drohiczyn, Perlejewo, Ciechanowiec, Rudka, Bransk, Bielsk Podlaski, Białystok, Czarna Białostocka, Sokółka, Kuźnica, Grodno, Druskienniki, Merecz, Orany and Troki to Wilno. Before centuries the route was travelled by coaches, carriages, stagecoaches; people stopped at the postal stations, spaced every few miles, where they could stay overnight and replace horses.

Sokolow Podlaski was one of the most important trade and postal centres on the Grand Lithuanian Highway, about which the known traveller Georg Forster wrote in his memoirs from trips. In Sokolow Podlaski the idea of demarcation of new, attractive tourist trail of the Great Lithuanian Highway occurred.

Nowadays the Grand Lithuanian Highway is the trail leading in the footsteps of the old road. The journey begins in Warsaw at Krakow Suburbs Street, where the Saxon Post Office station was. In Warsaw, the trail leads tourists to the Eastern Mazowsze and Podlasie Viovodeships, to the charming towns and noble backwaters, the village inhabited for centuries by people of different faiths and nationalities, where the churches are adjacent to the orthodox churches, synagogues and mosques. The variety of historical sites, cultural landscapes and nature makes the trip on the trail becomes a real and unforgettable adventure.

Туристический маршрут „Великий Гостинец Литовский”

„Великий Гостинец Литовский” являлся одним из важнейших торговых и почтовых маршрутов Речи Посполитой обеих народов в XVII и XVIII в.в. Он тянулся из Варшавы через Сулеювок, Окунев, Станиславов (наст. Ивано-Франковск), Добре, Лив, Венгров, Соколув-Подляский, Дрогичин, Перлеево, Цехановец, Рудку, Браньск, Бельск-Подляский, Белосток, Черно-Белостоцкую, Сокулку, Кузницу, Гродно, Друскинники (наст. Друскининкай), Мереч, Ораны и Троки (Тракай) до Вильна. В течение многих веков этот путь проезжали кареты, повозки, дилижансы, останавливаясь на размещенных через каждые несколько миль почтовых станциях, где можно было переночевать и поменять коней.

Соколув-Подляский являлся одним из важнейших торговых и почтовых центров в Великом Гостинце Литовском, о котором вспоминал в своих путешественных записках в Вильно известный путешественник Георг. Именно здесь в Соколув-Подляском родилась идея обозначить новый интересный туристический маршрут „Великого Гостинца Литовского”.

В настоящее время „Великий Гостинец Литовский” – это туристический маршрут, ведущий следами давнего когда-то торгового и почтового маршрута. Путь начинается в Варшаве на Krakowskem Предместье, где когда-то находилась станция Почты Саской. Из Варшавы маршрут ведет туристов на Восточное Мазовше и Подлясье, в пейзажные городки и дворянские усадьбы, через местности, в которых в течение веков проживали люди разного вероисповедания и национальности, где в соседстве с костёлами стоят церкви, синагоги и мечети. Разнообразие достопримечательностей, культурных и природных пейзажи дает возможность пережить нам самое настоящее и незабываемое путешествие.

7. Aleja Dębów Katyńskich

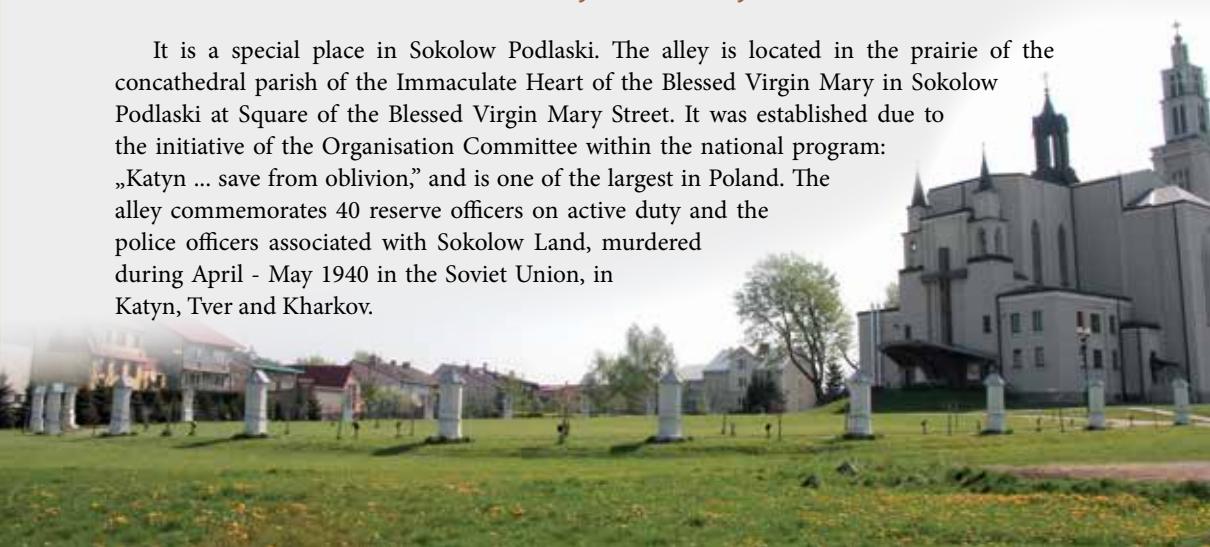
To szczególne miejsce w Sokołowie Podlaskim. Aleja znajduje się na błoniach konkatedralnej parafii pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Sokołowie Podlaskim przy ul. Skwer Najświętszej Maryi Panny. Powstała z inicjatywy sokołowskiego Komitetu Organizacyjnego w ramach ogólnopolskiego programu: „Katyn... ocalić od zapomnienia” i jest jedną z największych w całej Polsce. Aleja upamiętnia 40 oficerów rezerwy, służby czynnej i policjantów związanych z Ziemią Sokołowską, a pomordowanych w okresie kwiecień – maj 1940 r. w Związku Sowieckim, w Katyniu, Twerze i Charkowie.

W latach 2010 - 2011 zostały posadzone 33 Dęby Pamięci z odpowiednimi tabliczkami informacyjnymi przy każdym z nich. Dodatkowe drzewko przeznaczono dla 7 osób związanych z powiatem sokołowskim, które zostały uhonorowane dębami w innych częściach Polski. Dwa osobne dęby poświęcono Prezydentowi RP Lechowi Kaczyńskiemu i jego małżonce Marii, którzy zginęli 10 kwietnia 2010 r., gdy lecieli do Smoleńska, aby oddać hołd zamordowanym rodakom.

W Sokołowie Podlaskim zostali upamiętnieni następujący oficerowie Policji Państwowej i Wojska Polskiego (stopnie podane według awansów pośmiertnych): aspirant Jan Babecki, komisarz Kazimierz Bała, aspirant Jan Banaszek, aspirant Stefan Bańkowski, major Stanisław Cholewicki, porucznik Edward Cynkutis, aspirant Jan Deoniziak, aspirant Kazimierz Frelek, aspirant Kazimierz Górska, porucznik Marian Górska, major Henryk Grabowski, porucznik Konstanty Grabowski, kapitan Stefan Hajduk, aspirant Franciszek Jaworowski, aspirant Franciszek Kamieńczyk, aspirant Jan Karczewski, aspirant Ludwik Kazimierski, nadkomisarz Wacław Krużewicz, aspirant Jakub Kuchta, kapitan Jan Kuźma, major Aleksander Łętkowski, kapitan Franciszek Majewski, kapitan Józef Makać, porucznik Mikołaj Malinowski, porucznik Władysław Malinowski, kapitan Jan Karol Muśiał, podpułkownik Henryk Aleksander Nartowski, porucznik Józef Nestorowicz, aspirant Hipolit Opałło, kapitan Jan Pietrzykowski, aspirant Jan Podolak, porucznik Tomasz Postolko vel Postolka, kapitan Bronisław Lucjan Skibniewski, nadkomisarz Czesław Antoni Swinarski, porucznik Tadeusz Antoni Wichtowski, major Stanisław Włoga, kapitan Eugeniusz Wojczal, porucznik Stanisław Wyganowski, porucznik Mieczysław Wyrozębski. Na wspólnym dębie wymieniony został także starszy strażnik Straży Granicznej Karol Ruszczak, jeniec Kozielska, który zaginął na nieludzkiej ziemi.

The Katyn Oak Alley

It is a special place in Sokolow Podlaski. The alley is located in the prairie of the concathedral parish of the Immaculate Heart of the Blessed Virgin Mary in Sokolow Podlaski at Square of the Blessed Virgin Mary Street. It was established due to the initiative of the Organisation Committee within the national program: „Katyn ... save from oblivion,” and is one of the largest in Poland. The alley commemorates 40 reserve officers on active duty and the police officers associated with Sokolow Land, murdered during April - May 1940 in the Soviet Union, in Katyn, Tver and Kharkov.

In the years 2010 - 2011 33 Memorial Oaks were planted and special plaques with the relevant information for each of them were posted on each oak. The additional tree is for 7 people associated with the district of Sokolow, who were honoured with the oaks in other parts of Poland. Two separate oaks devoted to the Polish President Lech Kaczynski and his wife Maria, who died on 10th April, 2010, when they were flying to Smolensk to honour the murdered Polish people.

In Sokolow Podlaski the following officers of the State Police and the Polish Army (degrees provided by posthumous promotion) were commemorated: aspirant Jan Babecki, police commissioner Kazimierz Bala, aspirant Jan Banaszek, aspirant Stefan Bankowski, major Stanislaw Cholewicki, lieutenant Edward Cynkutis, aspirant Jan Deonizjaki, aspirant Kazimierz Frelek, aspirant Kazimierz Gorski, lieutenant Marian Gorski, major Henryk Grabowski, lieutenant Konstanty Grabowski, captain Stefan Hajduk, aspirant Franciszek Jaworowski, aspirant Franciszek Kamienczyk, aspirant Jan Karczewski, aspirant Ludwik Kazimierski, senior police commissioner Waclaw Kruziecik, aspirant Jakub Kuchta, captain Jan Kuzma, major Aleksander Letkowski, captain Franciszek Majewski, captain Jozef Makac, lieutenant Mikolaj Malinowski, lieutenant Wladyslaw Malinowski, captain Jan Karol Musial, junior coloner Henryk Aleksander Nartowski, lieutenant Jozef Nestorowicz, aspirant Hipolit Opallo, captain Jan Pietrzkykowski, aspirant Jan Podolak, lieutenant Tomasz Postolko vel Postolka, captain Bronislaw Lucjan Skibniewski, senior commissioner Czeslaw Antoni Swinarski, lieutenant Tadeusz Antoni Wichtowski, major Stanislaw Wloga, captain Eugeniusz Wojczal, colonel Stanislaw Wyganowski, colonel Mieczyslaw Wyrozebski. The common oak is to mention senior guard of the Border Guard - Karol Ruszczak, prisoner in Kozielsk, who died on inhuman land.

Аллея Катынских Дубов

Это особое место в Соколув-Подляском. Аллея находится на поляне за конкафедральным костёлом Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии в Соколув-Подляском, расположенным на ул. Сквер Пресвятой Девы Марии. Она была посажена по инициативе Соколувского организационного комитета в пределах Общеноциональной программы: „Катынь... освободить от воспоминаний” и является одной из самых больших в Польше. Аллея увековечивает память 40 офицеров резервного состава, действующей службы и полицейских, связанных с Соколувской землёй, и убитых в Советском Союзе, Катыни, Твери и Харькове в период апрель-май 1940 г.

В 2010 – 2011 г.г. было посажено 33 дуба памяти, с соответствующими прикрепленными информационными табличками к каждому из них. Дополнительно посажено дерево, увековечивающее память 7 человек, связанных с Соколувским повятом, память которых увековечено в других частях Польши. Два дуба посажены в честь Президента Республики Польши Леха Качинского и его жены Марии, который трагически погибли 10 апреля 2010 г. в авиакатастрофе, когда летели в Смоленск, чтобы отдать честь убитым соотечественникам.

В Соколув-Подляским увековечена память офицеров Государственной полиции и Польской Армии (их звания указаны согласно посмертным наградам): аспирант Иоанн Бабецки, комиссар Казимир Бала, аспирант Иоанн Банашек, аспирант Стефан Банковский, майор Станислав Холевицкий, поручик Эдвард Цинкутис, аспирант Иоанн Дионизяк, аспирант Казимир Фрелек, аспирант Казимир Гурский, майор Генрих Грабовский, поручик Константин Грабовский, капитан Стефан Хайдук, аспирант Франтишек Яворовский, аспирант Иоанн Карчевский, аспирант Людвик Казимерский, старший комиссар Вацлав Крузевич, аспирант Якуб Кухта, капитан Иоанн Кузьма, майор Александер Лентковский, капитан Франтишек Маевский, капитан Юзеф Макась, поручик Николай Малиновский, поручик Владислав Малиновский, капитан Иоанн Кароль Мусял, подполковник Генрих Александер Нартовский, поручик Юзеф Несторович, аспирант Иполит Опалло, капитан Иоанн Петжиковский, аспирант Иоанн Подоляк, поручик Томаш Постолка, капитан Бронислав Луциян Скибневский, старший комиссар Чеслав Антони Свинарский, поручик Тадеуш Антони Вихтовский, майор Станислав Влога, капитан Евгений Войчал, поручик Станислав Выгановский, поручик Мечислав Вырозембский. На общем дубе указана также фамилия старшего пограничника Пограничной Службы Кароля Рущака, военнопленного из Козельска, который погиб на безчеловечной земле.

8. Pomniki, Miejsca Pamięci Narodowej i tablice okolicznościowe

W naszym mieście jest wiele Miejsc Pamięci Narodowej i upamiętnienia, związanych z historią miasta, wpisującą się w dzieje Polski. Miejsca te świadczą o sokołowskich losach w poszczególnych okresach historycznych.

The monuments, national memorials and commemorative plaques

In our town there are many Places of National Commemoration, connected with the history of the city, being the part of the Polish history. These sites demonstrate Sokolow fate in different periods of history.

Памятники, Места народной памяти и мемориальные доски

В нашем городе находится множество мест народной памяти и памятников, связанных с историей города, которые тесно связаны с историей Польши. Эти места свидетельствуют о Соколовских судьбах в отдельных исторических периодах.

8.1. POWSTANIE STYCZNIOWE

The January Uprising / Январское восстание

8.1.1. Tablica pamiątkowa poświęcona 140. rocznicy stracenia ks. Stanisława Brzóski

Tablica umieszczona w kruchcie kościoła pw. Niepokalanego Serca NMP w maju 2005 r. Widnieje na niej napis ze słowami, które miał wypowiedzieć według jednej z wersji ks. Brzóskiego w chwili egzekucji.

BÓG HONOR OJCZYZNA.

„Żegnajcie bracia i siostry i wy małe dzieciaki.
Ginę za naszą ukochaną Polskę, która...”

Stanisław Brzóska

Sokołów Podlaski, 23 maja 1865 r.

The plaque dedicated to the 140th anniversary of killing of Fr. Stanislaw Brzoska

The plaque was placed in the porch of the church of Immaculate Heart of Mary in May 2005. It holds the inscription with the words that according to one version were to be told by Fr. Brzoska at the time of execution.

GOD, HONOUR, COUNTRY.

„Farewell, brothers and sisters, and you little children.

I am dying for our beloved Poland, which...”

Stanislaw Brzoska

Sokolow Podlaski, 23rd May 1865

Мемориальная доска, посвященная 140-ой годовщине казни ксенду Станислава Бжуски

Мемориальная таблица размещена в притворе костёла Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии в мае 2005 г. На ней виднеется надпись со словами, которые согласно одной из версий, должен был произнести ксендз Бжуска в момент казни.

БОГ ЧЕСТЬ РОДИНА.

„Прощайте братья и сестры и вы маленькие дети.

Погибаю за нашу любимую Польшу, которая...”

Станислав Бжуска

Соколув-Подляский, 23 мая 1865 г.

8.1.2. Witraż w kościele pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny

Witraż umieszczony w lewej nawie świątyni w 2012 r. (zachodnia strona nawy bocznej). Komponuje ze sobą treści patriotyczne i religijne. Widnieje na nim postać ukrzyżowanego Chrystusa na tle pól, łąk i lasów. Obok niego stoją powstańcy styczniowi z ks. Brzoską na czele. W górnej częściitraża znajduje się wizerunek orła białego, którego otaczają dwa przedstawienia Matki Bożej. Dolna część ukazuje Order Orła Białego, pod którym widnieje napis: „Order Orła Białego nadany Ks. Gen. St. Brzósce przez Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego 29 V 2008”.

The stained glass window in the church of the Immaculate Heart of the Blessed Virgin Mary

The stained glass window was placed in the left aisle of the temple in 2012 (the west side of the aisle). It composes patriotic and religious content. There is the figure of the crucified Christ, on the background there are fields, meadows and forests. Next to it, the January insurgents with Fr. Brzoska stand next to Jesus. At the top of the stained glass there is a white eagle, which is surrounded by two representations of the Virgin Mary. The lower part shows the Order of the White Eagle, under which the inscription says: „The Order of the White Eagle assigned to Fr. General Stanislaw Brzoska by the President of Poland, Lech Kaczynski, 29th May 2008”.

Витраж в костёле Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии

Витраж размещён в левом нефе костёла в 2012 г. (западная часть бокового нефа). Включает в себя религиозные и патриотические мотивы. На нем виднеется фигура распятого Христуса на фоне полей, лугов и лесов. Возле него стоят повстанцы январьского восстания во главе с ксендзом Бжуской. В верхней части витража находится изображение белого орла, которого окружают два образа Божьей Матери. Нижняя часть представляет Орден Белого Орла, а под ним надпись: „Орден Белого Орла, которым Президент Республики Польша Лех Качинский наградил Ксендза Генерала Ст. Бжуска 29 V 2008”.

8.1.3. Miejsca Pamięci Narodowej na terenie Szkoły Podstawowej nr 4

Szkoła Podstawowa nr 4 od 22 maja 1993 r. nosi zaszczytne imię ks. gen. Stanisława Brzóska, kontynuując tradycje związane z powstaniem styczniowym. Na jej terenie, przy ul. Kupientyńskiej, znajdują się dwa głazy z okolicznościowymi tablicami. Pierwszy, odsłonięty 17 maja 2003 r., w 10. rocznicę nadania imienia, zawiera przytoczone już wcześniej słowa wypowiedziane przez patrona w chwili śmierci. Na głazie umieszczone zostały szabla i krzyż, symbole losu powstańczego kapelana. Nieopodal niego znajduje się drugi, odsłonięty 23 maja 2009 r., nawiązujący do pierwszej rocznicy nadania ks. Brzósce Orderu Orła Białego.

The Places of National Remembrance in the Primary School No. 4

Since 22nd May 1993 the Primary School No 4 has been held the honourable name of Fr. General Stanisław Brzoska, continuing the tradition of the January Uprising. In its area, at Kupientynska Street, there are two boulders with occasional plaques. The first one, unveiled on 17th May 2003, on the 10th anniversary of the naming, contains the already quoted words by the patron at the time of his death. The boulder has a sword and a cross, the symbols of insurgent fate of the chaplain. Not far from it, there is the other boulder, unveiled on 23rd May, 2009, referring to the 1st anniversary of granting the Order of the White Eagle to Fr. Brzoska.

Места народной памяти на территории начальной школы № 4

22 мая 1993 г. Начальной школе № 4 присвоено почетное название имени ксендза генерала Станислава Бжуски, продолжая традиции, связанные с январским восстанием. На территории школы находятся два валуна с мемориальными таблицами. Первый, открыт 17 мая 2003 г., во время 10-ой годовщины присвоения имени, на нём написаны упомянутые ранее слова патрон в момент смерти. На валуне также размещены сабля и крест, символизирующие судьбу повстанческого капеллана. Недалеко от него находится второй валун, открытый 23 мая 2009 г., в связи с первой годовщиной присвоения ксендзу Бжуске Ордена Белого Орла.

8.1.4. Groby powstańców styczniowych na cmentarzu przy ul. Szopena

Spoczywają na nim powstańcy styczniowi: Jan Waszkiewicz, Julian Przywoski, Antoni Piecko, Szymon Rudnicki (wraz z Michałem, członkiem Polskiej Organizacji Wojskowej i Franciszkiem poległym 7 września 1939 r. pod Różanem). Na uwagę zasługuje także grób rodzinny Wrońskich, Ścisłowskich, Kurkowskich. Spoczywa w nim sokolowski aptekarz Julian Wroński, współpracownik ks. Brzózki,

który według niektórych źródeł chciał zorganizować ucieczkę księdza do Krakowa tuż przed jego aresztowaniem. Warto przy tym dodać, że siostra Juliana Wrońskiego, Zofia Ścisłowska, była autorką pierwszego opisu Sokolowa z 1859 r., zamieszczonego na łamach „Czytelni Niedzielnej”.

The graves the January Uprising participants at Szopen Street

The January insurgents rest in it: Jan Waszkiewicz, Julian Przywoski, Antoni Piecko and Szymon Rudnicki (along with Michal, a member of the Polish Military Organization and Franciszek, who died on 7th September, 1939, in Rozan). It is worth to mention about the tomb of the Wronscy, Scisłowscy and Kurkowscy families. Sokolow chemist Julian Wroński lies in it, who cooperated with Fr. Brzoska, who, according to some sources, had wanted to arrange the escape of Stanisław Brzoska to Krakow just before he was arrested. It is worth noting that Julian Wroński's sister, Zofia Ścisłowska, was the author of the first description of Sokolow made in 1859, issued in „Niedzienna Czytelnia” newspaper.

Могилы повстанцев Январского восстания, расположенные на кладбище на ул. Шопена

Тут похоронены повстанцы январского восстания: Иоанн Вашкевич, Юлиан Пшибуский, Антони Пецко, Шимон Рудницкий (вместе с Михаилом, членом польской военной организации, и Франтишком, умершим 7 сентября 1939 г. под Ружанами). Особого внимания заслуживают также надгробные семейные памятники Вронским, Сцисловским, Курковским. Здесь похоронен соколовских аптекарь Юлиан Вронский. Сотоварищ ксендза Бжуски, который согласно некоторым источникам хотел организовать побег ксендза в Краков незадолго до его ареста. Важно также добавить, что сестра Юлиана Вронского, Зофия Сцисловская – была автором первого описания г. Соколув с 1859 г., изданного на страницах „Чытальні Недзельной”.

8.2. WOJNA POLSKO – BOLSZEWICKA W LATACH 1919 – 1921

The Polish - Bolshevik war in the years 1919 - 1921

Польско-большевистская война 1919 – 1921 г.г.

8.2.1. Obelisk na cmentarzu przy ul. Bartoszowej

Pomnik w formie wysokiego obelisku z wykutym u góry krzyżem z 1928 r., wystawiony został przez sokołowski magistrat w 10. rocznicę niepodległości. Napis informuje, że jest to bratnia mogiła 24 obrońców Ojczyzny, poległych 8 sierpnia 1920 r.

The obelisk in the cemetery at Bartoszowa Street

The monument in the form of high obelisk with a cross at the top from 1928, erected by the magistrate of Sokolow on the 10th anniversary of independence. The inscription indicates that it is a fraternal grave of 24 defenders of the Country, who died on 8th August, 1920.

Обелиск на кладбище, расположенном на ул. Бартошовой

Памятник в форме высокого обелиска с выкованным на верху крестом, датируемым 1928 г., поставленный Соколовским магистратом в 10-ую годовщину независимости. Надпись на памятнике свидетельствует о том, что это братская могила 24 защитников Родины, погибших 8 августа 1920 г.

8.3. II WOJNA ŚWIATOWA

The World War II / Вторая мировая война

8.3.1. Głaz z tablicą poświęcony pamięci żydowskich mieszkańców Sokołowa Podlaskiego

Głaz został postawiony w 2009 r., staraniem Burmistrza Miasta i Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie, na terenie Skweru PCK, między ulicami Bulwar, Magistracką i Wiatraki. Przed II wojną światową znajdował się tam cmentarz żydowski, założony w XVII w. Podczas okupacji niemieckiej cmentarz został zlikwidowany, a na jego terenie powstał park miejski. Społeczność żydowska została stłoczona w 1941 r. na obszarze getta, które składało się

z dwóch części przedzielonych ul. Długą. Przebywało w nim od 6 do 7 tys. ludzi, w tym Żydzi deportowani z innych części Polski. Według dotychczasowego stanu badań, 10 października 1942 r., Niemcy przeprowadzili likwidację getta. Co najmniej kilkaset osób zostało zamordowanych, pozostały wywieziono do Obozu Zagłady w Treblince, gdzie ponieśli śmierć w komorach gazowych. Najnowsze ustalenia wskazują, że wydarzenia te miały miejsce 22 września 1942 r.

The boulder with a memorial plaque to the Jewish residents of Sokolow Podlaski

The boulder was erected in 2009, due to the efforts of the Mayor of the city and the Jewish Community of Warsaw, in the Red Cross Square, between Bulwar, Magistracka and Wiatraki Streets. Before World War II there was a Jewish cemetery, founded in the seventeenth century. During the German occupation, the cemetery was closed, and the city park was established on this area. In 1941 the Jewish community was crowded in the area of the ghetto, which consisted of two parts separated by Dluga Street. There were from 6 to 7 thousand people, including Jews deported from other parts of Poland. According to the current studies, on 10th October, 1942, the Germans liquidated the ghetto. At least several hundred people were killed; others were transported to the extermination camp in Treblinka, where they were killed in the gas chambers. Recent findings indicate that these events took place on 22nd September, 1942.

Валун с мемориальной доской, посвященной памяти еврейским жителям г. Соколув

Валун был поставлен в 2009 г. благодаря бургомистру города и общине иудейского вероисповедания в Варшаве, на территории Сквера Польского Креста, расположенного между улицами Бульвар, Магистрацкая и Вятраки. До второй мировой войны на этом месте находилось еврейское кладбище, построенное в XVII в. Во время немецкой оккупации кладбище было уничтожено, а на его территории был построен городской парк. Еврейское население было переселено в 1941 г. на территорию гетто, которое состояло из двух частей, разделенных ул. Длугої. В нем пребывало от 6 до 7 тыс. людей, в том числе, депортированные из других частей Польши, евреев. Согласно последним исследованиям, 10 октября 1942 г. немцы ликвидировали гетто. Как минимум несколько сотен людей было убито, остальные были вывезены с концентрационный лагерь в Треблинце, где их удушено в газовых камерах. Последние исследования также указывают, что это произошло 22 сентября 1942 г.

8.3.2. Tablica na kamieniu upamiętniająca akcję żołnierzy Armii Krajowej na Arbeitsamt

Umiejscowiona przy ul. Wolności na terenie obecnego Alior Banku, odsłonięta 3 października 2010 r. W okresie okupacji niemieckiej mieścił się tam niemiecki Urząd Pracy – Arbeitsamt, organizujący łapanki i wywózki ludności polskiej na przymusowe roboty do Niemiec. Wieczorem 12 maja 1943 r. oddział „Kedywu” Armii Krajowej Obwodu „Sęp – Proso” Sokołów Podlaski pod dowództwem Henryka Oleksiaka „Wichury” zajął urząd i dokonał spalenia jego dokumentacji.

The plaque on the stone commemorating an the soldiers of the National Army on the Arbeitsamt

It is placed at Wolnosci Street, in the current Alior Bank area. It was unveiled on 3rd October, 2010. During the German occupation there was the German Labour Office - the Arbeitsamt, organising captures and deportations of the Polish population to forced labour in Germany. In the evening of 12th May 1943, Kedyw squad of the National Army of „Sep - Proso” District of Sokolow Podlaski, under the command of Henry Oleksiak, nickname „Wichura”, took office and burnt its documentation.

Мемориальная доска, посвященная военным действиям воинов Армии Крайовой под Арбайтсамт

Расположенная на ул. Больности, на территории действующего Алиор Банка, была открыта 3 октября 2010 г. В период немецкой оккупации на этом месте находился немецкий Центр занятости - Арбайтсамт, который организовывал облавы и вывоз польского населения на принудительные работы в Германию. Вечером 12 мая 1943 г. военный отдел „Кедыву” Армии Крайовой отряда „Семп-Просо” Соколов-Подляский под командованием Генриха Олексяка „Вихуры” захватил немецкое управление и сжег всю документацию.

8.3.3. Pomnik upamiętniający egzekucję ludności polskiej w październiku 1943 r.

Pomnik znajduje się na Skwerze Uniów Podlaskich pomiędzy ulicami Długą, Siedlecką i Repkowską. Obecnie w formie nagrobka, usytuowany w bezpośredniej bliskości miejsca pierwszej publicznej egzekucji w Sokołowie Podlaskim, dokonanej przez Niemców 27 października 1943 r. Wśród 10 rozstrzelanych było dwóch mieszkańców miasta - Eugeniusz Sawicki i Antoni Musiekiewicz (Tytus Antoni Musiekiewicz).

The monument commemorating the execution of the Polish population in October 1943

The monument is located in the Square of Podlasie Uniates, between Dlugi, Siedlecka and Repkowska Streets.

Currently, in the form of a tombstone, it is located in the immediate vicinity of the first public execution place in Sokolow Podlaski, made by the Germans on 27th October, 1943. Among 10 executed there were two residents of the city - Eugeniusz Sawicki and Antoni Musiekiewicz (Titus Antoni Musiekiewicz).

Памятник, посвященный расстрелу польского населения в октябре 1943 г.

Памятник расположен в Сквере Подляских униатов, между ул. Длугой, Седлецкой и Репковской.

В настоящее время - в форме надгробного памятника, расположен в непосредственной близости места проведения первого публичного расстрела польского населения в Соколув-Подляском, совершенного немцами 27 октября 1943 г. Среди 10 расстрелянных было двое жителей города - Евгений Савицкий и Антони Мусейкевич (Тытус Антони Мусейкевич).

8.3.4. Ściana straceń upamiętniająca egzekucję ludności polskiej w listopadzie 1943 r.

Miejsce kolejnej egzekucji dokonanej trzy tygodnie po pierwszej, 17 listopada 1943 r., umiejscowione zostało przy ul. Wolności, koło obecnego osiedla mieszkaniowego Syndykat. Ma szczególną wymowę historyczną, gdyż jest fragmentem oryginalnej ściany budynku, pod którą zostali rozstrzelani: Wiktor Szajkowski, Eugeniusz Pieńkowski, Franciszek Kazimierczuk, Władysław Witkowski, Stanisław

Krysiak, Stanisław Turos, Stanisław Puchalski, Władysław Fronczyk, Zygmunt Mazurczak, Kazimierz Markiewicz. Jeden z rozstrzelanych, Wiktor Szajkowski, był przed wojną kierownikiem szkoły w Rozbitym Kamieniu, a zarazem jednym z pierwszych konspiratorów na terenie powiatu.

The execution wall commemorating the execution of the Polish population in November 1943

The place of the next execution, made three weeks after the first one, on 17th November 1943, was located at Wolnosci Street, near the current Syndykat residence district. It has a special historical meaning, because it is a part of the original wall of the building, under which the following were shot: Wiktor Szajkowski, Eugeniusz Pienkowski, Franciszek Kazimierczuk, Wladyslaw Witkowski, Stanislaw Krysiak, Stanisław Turos, Stanislaw Puchalski, Wladyslaw Fronczyk, Zygmunt Mazurczak, and Kazimierz Markiewicz. Before the war, one of the shot, Wiktor Szajkowski was the head of the school in Rozbity Kamien, and one of the first conspirators in the county.

Стена смерти, посвященная расстрелу польского населения в ноябре 1943 г.

Место очередного расстрела, совершенного три недели спустя первого расстрела, 17 ноября 1943 г., находится на ул. Вольности, возле жилого района Синдикат. Памятник считается особенным, т.к. это фрагмент стены здания, при которой были расстреляны Виктор Чайковский, Евгений Пеньковский, Франтишек Казимерчук, Владислав Витковский, Станислав Крысяк, Станислав Турос, Станислав Пухальский, Владислав Фрончик, Зигмант Мазурчак, Казимир Маркевич. Один из расстрелянных, Виктор Чайковский, до войны был директором школы в деревне Розбитый Камень, а также одним из первых подпольных деятелей на территории повята.

8.3.5. Płyta pomnikowa upamiętniająca egzekucję ludności polskiej w marcu 1944 r.

Płyta informuje o następnej egzekucji dokonanej przez Niemców 27 marca 1944 r. przy ul. Bulwar. Wśród zamordowanych był członek Armii Krajowej, dowódca Oddziału Dywersyjnego z Sokołowa, Franciszek Zalewski „Sokół”.

The memorial plaque commemorating the execution of the Polish population in March 1944

The plaque announces the next executions made by the Germans on 27th March, 1944 at Bulwar Street. Among the victims there was a member of the National Army, the commander of the Diversion Squad from Sokolow, Franciszek Zalewski, called „Sokol”.

Памятная таблица, посвященная расстрелу польского населения в марте 1944 г.

Таблица свидетельствует об очередном расстреле, совершенном немцами 27 марта 1944 г., расположена на ул. Бульвар. Среди расстрелянных был член Армии Крайовой, командир диверсионного отдела из г. Соколув, Франтишек Залевский „Сокол”.

8.3.6. Tablice w kościele Niepokalanego Serca NMP

Tablice zawieszone zostały w kruchcie kościoła. Poświęcone Henrykowi Oleksiakowi „Wichurze”, Mieczysławowi Maleszewskiemu „Zbruczowi”, Hannie (Annie) Zaleskiej z Bachorzy i dzieciom Ziemi Sokołowskiej, zamordowanym przez Niemców w Treblince, a także żołnierzom Armii Krajowej Obwodu „Sep-Proso” Sokołów Podlaski. Uzupełnia je tablica przypominająca pomordowanych w Katyniu, Charkowie oraz pogrzebanych w Miednoje.

The plaque in the church of the Immaculate Heart of the BVM

The plaques were placed in the porch of the church. They are devoted to Henryk Oleksiak, „Wichura”, Mieczysław Maleszewski, „Zbrucz”, Hanna (Anna) Zaleska from Bachorza and children of Sokolow Land, murdered by the Nazis at Treblinka, as well as soldiers of the National Army of District of „Sep - Proso” from Sokolow Podlaski. They are complemented by the plaque resembling those killed in Katyn, Kharkov and buried in Miednoje.

Мемориальные доски в костёле Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии

Мемориальные доски размещены в притворе костёла. Посвящены памяти Генриха Олексяка „Вихура”, Мечиславу Малешевскому „Збруч”, Ханне (Анне) Залеской из Бахоры и детям Соколувской земли, убитым немцами в Треблинце, а также воинам Армии Крайовой отряда „Семп-Просо” Соколув-Подляский. Ее дополняет другая мемориальная таблица, посвященная убитым в Катыне, Харькове, а также похороненным в Медное.

8.3.7. Groby wojenne na sokołowskich cmentarzach

Na cmentarzu przy ul. Bartoszowej należy zwrócić uwagę m.in. na wspólny grób pomordowanych przez Niemców 17 lutego 1943 r. Władysława Praweckiego (pierwszego komendanta sokołowskiego Obwodu SZP-ZWZ), Jana Pietraka, Tadeusza Wójcika, Janusza Frankowskiego, Franciszka Dyruła i Stefana Solickiego. Upamiętnieni zostali także żołnierze polscy polegli w Sokołowie 7 września 1939 r. podczas nalotu niemieckiego (duża płyta z tablicą informacyjną).

Z kolei na cmentarzu przy ul. Szopena spoczywa por. Jerzy Olędzki „Rawicz”, oficer poległy 31 października 1943 r., w strukturach Obwodu AK „Sep-Proso”, kierujący referatem wywiadu.

The war graves at cemeteries in Sokolow Podlaski

In the cemetery at Bartoszowa Street it is worth to see the common grave of Wladyslaw Prawecki (the first commander of the Sokolow District of SZP-ZWZ), Jan Pietrak, Tadeusz Wojcik, Janusz Frankowski, Franciszek Dyrdula and Stefan Solicki, murdered by the Germans on 17th February, 1943. The Polish soldiers killed in Sokolow on 7th September, 1939, during the German air raid were also commemorated (the large plaque with information). In the cemetery at Chopin Street lieutenant Jerzy Oledzki, „Rawicz” lies - the officer killed on 31st October, 1943, in the structures of the NA, „Sep - Proso”, the manager of the secret service.

Военные могилы, расположенные на Соколовских кладбищах

На кладбище, расположенном на ул. Бартошовой, необходимо обратить особое внимание на общую могилу убитых 17 февраля 1943 г. немцами военных: Владислава Правецкого (Первый комендант Соколовского отряда ШП-ЗВЗ), Иоанна Тадеуша Вуйцика, Януша Франковского, Франтишка Дырдулы и Стефана Солицкого. Здесь увековечены также польские солдаты, погибшие в г. Соколов 7 сентября 1939 г. во время немецкого обстрела (большая мемориальная плита с информационной табличкой). В свою очередь, на кладбище, расположенном на ул. Шопена, похоронен поручик Ежи Оледзки „Равич”, офицер, погибший 31 октября 1943 г., в военных структурах отряда Армии Крайowej „Семп-Прoso”, который руководил разведкой.

8.4. REPRESJE I OPÓR PRZECIWKO WŁADZY KOMUNISTYCZNEJ

Repression and resistance against the communist regime

Репрессии и сопротивление коммунистической власти

8.4.1. Pomnik Żołnierzy AK i struktur poakowskich obwodu „Jezioro” oraz mieszkańców powiatu sokołowskiego poległych i pomordowanych w latach 1944 - 1953

Pomnik żołnierzy AK to wyjątkowe pod względem wyrazu i formy miejsce na Skwerze Najświętszej Maryi Panny, tuż przy kościele. Odsłonięty 30 września 2007 r., zbudowany staraniem Fundacji „Pamiętamy”. Wysoki krzyż otaczają głazy z nazwiskami ponad 160 poległych i pomordowanych. Na krzyżu wiszą rogałyka z orłem w koronie. Na poziomym ramieniu krzyża widnieje ryngraf z wizerunkiem Matki Bożej Ostrobramskiej, nawiązujący do nazwy oraz tradycji 6 Wileńskiej Brygady AK, walczącej z reżimem na tych terenach pod dowództwem kapitana. Władysława Łukasiuka „Młota” i kapitana Kazimierza Kamieńskiego „Huzara”.

The monument of the Soldiers of the National Army and post-national army structures of the „Lake” district and the residents of Sokolow county killed and murdered in the years 1944-1953

The monument of the National Army soldiers is unique in terms of expression and the form of space in the Square of the Blessed Virgin Mary, at the church. It was unveiled on 30th September, 2007, and built due to the efforts of the Foundation „We remember”. A high cross surrounded by rocks with the names of more than 160 killed and murdered. On the cross peaked hat with an eagle with a crown hangs. On the horizontal arm of the cross there is gorget with the image of Our Lady of Ostra Brama, referring to the name and tradition of the 6th Wilno Brigade of the National Army, fighting against the regime in these areas under the command of captain Wladyslaw Lukasiuk, „Mlot”, and captain Kazimierz Kamienski, „Huzar”.

Памятник воинам Армии Крайовой и военным структурам Полаковским, отряду „Езёро”, также жителям Соколовского повята, убитым и расстрелянным в 1944 – 1953 г.г.

Памятник воинам Армии Крайовой – это особое, в отношении выражения и формы место, расположенное в сквере Пресвятой Девы Марии, сразу же возле костёла. Открытый 30 сентября 2007 г., построенный благодаря Фонду „Помним”. Высокий крест окружён валунами с написанными на нем 160 фамилиями убитых и расстрелянных. На кресте висит конфедератка с орлом в короне. На горизонтальной части креста видна металлическая пластина с изображением Божьей Матери Остробрамской, обращающейся к традиции 6 Виленской бригады Армии Крайовой под командованием капитана Владислава Лукасюка „Молота” и капитана Казимира Каменского „Хузара”, борющейся с режимом, введенным на этих территориях.

8.4.2. Tablice poświęcone ofiarom represji i zbrodni dokonanych przez Urząd Bezpieczeństwa przy ul. Kilińskiego

Tablice zawieszone zostały 27 maja 1996 r. na ścianie kamienicy przy ul. Kilińskiego. Jak informuje jedna z nich w tym budynku, w latach 1944 – 1951, miał swoją siedzibę osnuty ponurą sławą Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego. Było to miejsce przetrzymywania, kaźni i śmierci wielu żołnierzy Polski Podziemnej, Armii Krajowej, Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość, Narodowych Sił Zbrojnych oraz ludności cywilnej. Symbolem ich losu jest druga tablica z wzorem protokołu z wykonania 27 lutego 1946 r. o godz. 2:25 wyroku śmierci na Jerzym Kędziorze z Justynowa.

The plaques devoted to the victims of repression and crimes made by the Security Office at Kilinskiego Street

It was placed on 27th May, 1996, on the wall of the building at Kilinskiego Street. As reported by one of them in this building, in the years 1944 - 1951, the District Public Security Office has its headquater here. It was a place of detention, torture and death of many soldiers of the Polish Underground National Army, the Freedom and Independence, the National Armed Forces and civilians. The symbol of the fate is the other plaque with the model of the protocol for execution on 27th February, 1946, at 2.25 of the death sentence on Jerzy Kedziora from Justynow.

Мемориальные доски, посвященные жертвам репрессий и преступлениям, совершенным Управлением государственной безопасности, расположенные на ул. Килинского

Мемориальные доски были размещены 27 мая 1996 г. на стене каменного дома, расположенного на ул. Килинского. На одной из них написано, в этом доме в 1944 – 1951 г.г. находилось окутанное мрачной славой Повятовое Управление Государственной Безопасности. Это было место задержания, казни и смерти множества солдат Подземного подполья, Армии Крайовой, Общества свободы и независимости, Народных военных сил, а также гражданского населения. Символом их судеб является вторая мемориальная доска с изображением протокола приказа от 27 февраля 1946 г., подписанного в 2 часа 25 минут, о выполнении кары смерти в отношении Ежа Кендузы из Юстынова.

8.4.3. GŁaz z tablicą, poświęcony pamięci wywiezionych na Sybir

Pierwotnie tablica została umocowana na ścianie dawnego dworca PKP przy ul. Kolejowej w 1994 r. Ponownie umieszczono ją na dużym głazie i odsłonięto przed tym samym budynkiem, obecnie będącym siedzibą Miejskiej Biblioteki Publicznej, 26 listopada 2011 r. Napis na tablicy informuje o 2500 osobach deportowanych z sokołowskiej stacji PKP w głąb Związku Sowieckiego do niewolniczej pracy w łagrach Borowicze i Stalinogorsk, podczas trzech wywózek w 1944 r.

The boulder with a plaque dedicated to the memory of the people deported to Siberia

Originally the plaque was placed on the wall of the former railway station at Kolejowa Street in 1994. Again it was placed on a large boulder and was unveiled in front of the same building, which is now the headquater of the Public Library, on 26th November, 2011. The inscription on the board announces that 2,500 people deported from Sokolow railway station into the Soviet Union to slave labour in Borovich and Stalinogorsk camps during three deportations in 1944.

Валун с мемориальной доской, посвященной памяти вывезенных в Сибирь

Первоначально мемориальная доска была размещена на стене старого железнодорожного вокзала, расположенного на ул. Колейовой в 1994 г. Затем, 26 ноября 2011 г., таблицу разместили на большом валуне, поставленном возле того же здания, а в настоящее время являющегося зданием Городской публичной библиотеки. Надпись на таблице информирует нас о 2500 лицах, депортированных, в течение трех вывозов в 1944 г., с Соколовской железнодорожной станции в глубь Советского Союза на каторжные подневольные работы в лагерях Боровичи и Сталиногорск.

8.4.4. Tablica poświęcona pamięci wywiezionych na Sybir i skazanych w procesach pokazowych

Tablica została umieszczona na ścianie budynku Ośrodka Sportu i Rekreacji przy ul. Lipowej w listopadzie 2008 r. Odnosi się do kilku ważnych wydarzeń, których areną był obecny tutaj stadion. W lipcu 1943 r. patrol dywersyjny AK spalił znajdujące się tam niemieckie magazyny ze sprzętem wojskowym. Po wkroczeniu wojsk sowieckich, w latach 1944 – 1945, mieścił się na jego terenie obóz przesyłowy NKWD nr 173, skąd wywieziono przez wspomnianą sokołowską stację PKP do sowieckich łagrów 3000 osób. W okresie powojennym odbywały się tu także organizowane przez komunistyczny rząd publiczne rozprawy sądowe w trybie doraźnym. Sędziowie rozpraw siedzieli w siedzibie dawnego magazynu NKWD, a oskarżeni przewożeni i przesłaniani medyczki cierniem. Zostały tu położone

Tablica została umieszczona na ścianie budynku Ośrodka Sportu i Rekreacji przy ul. Lipowej w listopadzie 2008 r. Odnosi się do kilku ważnych wydarzeń, których areną był obecny tutaj stadion. W lipcu 1943 r. patrol dywersyjny AK spalił znajdujące się tam niemieckie magazyny ze sprzętem wojskowym. Po wkroczeniu wojsk sowieckich, w latach 1944 – 1945, mieścił się na jego terenie obóz przesyłowy NKWD nr 173, skąd wywieziono przez wspomnianą sokołowską stację PKP do sowieckich łagrów 3000 osób. W okresie powojennym odbywały się tu także organizowane przez komunistyczny rząd publiczne rozprawy sądowe w trybie doraźnym. Sędziowie rozpraw siedzieli w siedzibie dawnego magazynu NKWD, a oskarżeni przewożeni i przesłani medyczki cierniem. Zostały tu położone

The plaque dedicated to the memory of the people deported to Siberia and convicted in show trials

The plaque was placed on the wall of the Sports and Recreation Centre at Lipowa Street in November 2008. It refers to a number of important events, the arena of which was the present stadium. In July 1943, the diversionary patrol of the NA burned contained therein German warehouses with the military equipment. After the invasion of Soviet troops in the years 1944 - 1945, there was the transmission camp of the NKVD No. 173, from which 300 people were transported by the aforementioned railway station to Soviet labour camps. In the postwar period, organised by the communist government public court hearing an ad hoc basis were held here.

Мемориальная доска, посвященная памяти вывезенных на Сибирь и убитых во время показательных процессов

Мемориальная доска была в ноябре 2008 г. размещена на стене здания, в котором расположен Центр спорта и отдыха, находящегося на ул. Липовой. Посвящена некоторым важным событиям, арендой для которых служил находящийся здесь стадион. В июле 1943 г.

диверсионный патруль Армии Крайовой скрылся находящимся там немецкие магазины с военным оборудованием и оснащением. После прихода в 1944 – 1945 г.г. советских войск, здесь находился пересыпочный лагерь НКВД № 173, откуда в советские лагеря были вывезены, по уже упомянутой выше железной дороге, 3000 человек. В послевоенное время здесь проходили, организованные, в чрезвычайном порядке, коммунистической властью общественные судебные разбирательства.

8.5. POMNIK NIEPODLEGŁOŚCI

Jest zwieńczeniem polskiej historii na przestrzeni dziejów. Został uroczyście odsłonięty 3 maja 1999 r. na skwerze im. Adama Mickiewicza przy ul. Wolności. Powstał z inicjatywy środowiska Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Budową kierował Społeczny Komitet Budowy Pomnika Niepodległości.

Centrum pomnika stanowi przepołowyony głąz z napisem: BÓG, HONOR, OJCZYZNA. Wokół niego stoją 4 strzeliste kolumny z czarnego granitu, obłożone od dołu płytami kamiennymi idącymi stopniowo w górę co sprawia, że patrzący ma wrażenie ściśnięcia, zaskorupienia, zamknięcia. Na nich umieszczone zostały wizerunki orła białego o kształcie typowym dla epoki, krzyż Virtuti Militari, napis Solidarność, symbol Sybiraków z krzyżem obok i kotwica Polski Walczącej. Wokół głazu i kolumn stoją cztery mniejsze obeliski z datami: 1791 (Konstytucja 3 maja), 1792 (wojna polsko - rosyjska), 1794 (powstanie kościuszkowskie), 1797 (powstanie Legionów Polskich we Włoszech), 1807 (powstanie Księstwa Warszawskiego), 1815 (powstanie Królestwa Polskiego jako ograniczonej formy państwowości), 1830 (wybuch powstania listopadowego), 1848 (Wiosna Ludów), 1863 (wybuch powstania styczniowego), 1865 (śmierć ks. Brzozki), 1905 (rewolucja na ziemiach polskich), 1914 (wybuch I Wojny Światowej i marsz I Kompanii Kadrowej), 1918 (odzyskanie niepodległości), 1920 (wojna polsko - bolszewicka), 1939 (powstanie Polskiego Państwa Podziemnego), 1944 (represe przeciwko PPP, początek podporządkowania Polski Związkowi Sowieckiemu), 1956 (wydarzenia w Poznaniu), 1970 (robotniczy protest na Wybrzeżu), 1980 (powstanie Solidarności), 1989 (upadek komunizmu). Niecka między głazami kolumnami wyłożono polnymi kamieniami.

Wykonane z brązu elementy pomnika zostały poświęcone 3 czerwca 1997 r. w Gnieźnie przez Ojca Świętego Jana Pawła II podczas jego pielgrzymki do Ojczyzny.

The Independence Monument

It is the culmination of Polish history over the centuries. It was unveiled on 3rd May, 1999, at the square named after Adam Mickiewicz, at Wolnosci Street. It was established due to the initiative of the World Association of the National Army. The construction was managed by the Social Committee for the Construction of the Monument of Independence.

The centre of the monument is halved boulder with the inscription: GOD, HONOUR, COUNTRY. Around it there are four towering columns of black granite, covered with stone slabs from the bottom gradually going up, which makes a feeling of compression, incrustation, closure. The images of a white eagle in the shape typical for the epoch, the cross of Virtuti Militari, the Solidarity logo, the symbol of the Siberians with the cross next to it, and the anchor of fighting Poland were placed on them. Around the boulder and columns there are four smaller obelisks with the dates: 1791 (Constitution of the 3rd May), 1792 (Polish - Russian War), 1794 (Kosciuszko Uprising), 1797 (establishment of the Polish Legions in Italy), 1807 (establishment of the Duchy of Warsaw), 1815 (establishment of the Kingdom of Polish as a limited form of statehood), 1830 (outbreak of the November Uprising), 1848 (Spring of Nations), 1863 (outbreak of the January Uprising), 1865 (death of Fr. Brzozka), 1905 (revolution on the Polish lands), 1914 (outbreak of World War I and the march of the 1st Cadre Company), 1918 (independence recovery), 1920 (Polish - Bolshevik War), 1939 (establishment of the Polish Underground State), 1944 (repression against PUS, the beginning of the Polish surrender to the Soviet Union), 1956 (events in Poznan), 1970 (workers' protest on the Coast), 1980 (establishment of Solidarity), 1989 (fall of Communism). The basin between the boulders and columns was lined with field stones.

Made of bronze elements of the monument were consecrated on 3rd June 1997 in Gniezno by Pope John Paul II during his pilgrimage to Poland.

Памятник Независимости

Посвящен памятипольской истории на протяжении всего ее существования. Был торжественно открыт 3 мая 1999 г. в сквере им. Адама Мицкевича, расположенному на ул. Вольности. Был воздвигнут благодаря стараниям Всемирного союза солдат Армии Крайовой. Строительством руководил Общественный комитет по строительству Памятника Независимости.

Центром памятника является распиленный валун с надписью: БОГ, ЧЕСТЬ, РОДИНА. Возле него стоят 4 высокие колумны из черного гранита, обложенные внизу каменными плитами, которые постепенно поднимаются вверх, что дает ощущения сдавливания, скрытия в скорлупе, закрытия. На них нанесены изображения белого орла, типичного для данной эпохи, крест Virtuti Militari, надпись Солидарность, символ сибирийцев рядом с крестом и якорем - символом Воюющей Польши. Вокруг валуна и колумн стоят 4 небольших обелиска с датами: 1791 (Конституция 3 мая), 1792 (польско-русская война), 1794 (восстание Костюшко), 1797 (восстание Польских легионов в Италии), 1807 (восстание Варшавского Королевства), 1815 (восстание Королевства Польского как ограниченной государственноной формы), 1830 (начало ноябрьского восстания), 1848 (Весна Людов), 1863 (начало январского восстания), 1865 (смерть ксендза Бжуски), 1905 (революция на польских землях), 1914 (начало первой мировой войны и наступление Первой Кадровой Компании), 1918 (обретение независимости), 1920 (польско-большевицкая война), 1939 (восстание Польского подпольного государства), 1944 (репрессии против Польской Партии Труда, начало подчинения Польши под режим Советского Союза), 1956 (события в Познане), 1970 (протест рабочих на Побережье), 1980 (восстание Солидарности), 1989 (упадок коммунизма). Мульда между валунами и колумнами выложена полевыми камнями.

Выполненные из бронзы элементы памятника были освящены 3 июня 1997 г. в Гнездне Святым Отцом Иоанном Павлом II во время его паломничества на Родину.

8.6. INNE UPAMIĘTNIENIA

Other commemorates / Другие памятники

8.6.1. Skwer im ks. Stanisława Pielasy

Skwer położony jest między ulicami Długą, Wolności i Bulwar. Imię zasłużonego dla Sokołowa kapłana otrzymał 18 kwietnia 2002 r. na mocy uchwały Rady Miejskiej. Ksiądz kanonik Stanisław Pielasa (1906 - 1985) był budowniczym obecnego kościoła pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny oraz świątyni w Hołubli, w powiecie siedleckim.

The square named after Fr. Stanislaw Pielasa

The square is located between the Dluga, Wolnosci and Bulwar Streets. It received the name of the father dedicated to Sokolow on 18th April, 2002, pursuant to a resolution of the City Council. Father canon Stanislaw Pielasa (1906 - 1985) was the architect of the current church of Immaculate Heart of the Blessed Virgin Mary and the Temple of Holubla in Siedlce district.

Сквер им. Станислава Пелясы

Сквер расположен между улицами Длуга, Вольности и Бульвар. Решением городского совета, 18 апреля 2002 г. скверу было присвоено имя заслуженного капеллана. Ксендз каноник Станислав Пеляса (1906 - 1985) был строителем костёла Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии, а также костёла в Холубли, в повяте Седлицком.

8.6.2. Głaz poświęcony historii Ochotniczej Straży Pożarnej

Głaz z przymocowaną do niego tablicą, upamiętniający setną rocznicę powstania w Sokołowie Ochotniczej Straży Pożarnej, leży przy ul. Wolności. Sokołowska straż, założona w 1881 r., jest jedną z najstarszych na Podlasiu. Wielu jej członków zasłużyło się w walkach o niepodległość.

The boulder dedicated to the history of the Volunteer Fire Brigade

The boulder with the plaque attached to it, commemorate the hundredth anniversary of Sokolow Volunteer Fire Department, located at Wolnosci Street. Sokolow Fire Department, founded in 1881, is one of the oldest in the Podlasie region. Many of its members earned in the battles for independence.

Валун, посвященный истории Добровольной пожарной службы

Валун, с размещенной на нем мемориальной табличкой, посвященной сотовой годовщине образования в г. Соколув Добровольной пожарной службы, находится на ул. Вольности. Соколувская пожарная служба была основана в 1881 г. и является одной из старейших на Подлясье. Большинство ее членов были отмечены наградами в борьбе за независимость.

8.6.3. Tablica pamiątkowa poświęcona pamięci Jana Pędicha

Tablica zawieszona została na budynku przy ul. Wilczyńskiego, tuż koło pomnika ks. Brzóski. Upamiętnia znanego sokołowskiego fotografa i burmistrza Sokołowa w latach 1944-1950.

The commemorative plaque dedicated to the memory of Jan Pedich

The plaque placed on the building at Wilczynski Street, next to the statue of Fr. Brzoska. It commemorates the famous photographer and mayor of Sokolow in the years 1944-1950.

Мемориальная доска, посвященная памяти Иоанна Пендлиха

Мемориальная доска размещена на здании, расположенном на ул. Вильчинского, сразу же возле памятника ксендзу Бжуске. Посвящена знаменитому фотографу и бургомистру г. Соколув в 1944-1950 г.г.

9. Stare i zabytkowe nagrobki

Cmentarz przy ul. Szopena powstał prawdopodobnie w połowie lub na początku I - szej połowy XIX w. Najstarszy nagrobek pochodzi z 1864 r. Na cmentarzu zachowały się nagrobki Raczyńskich z 1875 r., Stanisława Holder –Eggera z 1877 r., Marii z Wierzejskich Bońkowskiej z 1884 r. i Anny Neumark z 1886 r., grób Laskowskich z 1889 r., Jana Dziobkowskiego (lekarsza powiatu sokołowskiego) z 1891 r., Ignacego Samborskiego z 1901 r., Miłkowskich z 1901 r., grób rodzinny Hirschmanów z 1904 r. W 2008 r. nekropolia została wpisana do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego.

Szczególnym natomiast miejscem na cmentarzu przy ul. Bartoszowej jest nagrobek w formie krzyża na cokole, wykonany z szarego piaskowca. Jest to miejsce pochówku księdza Leona Zatkalika (1806 - 1863), długoletniego administratora i proboszcza unickiej parafii w Sokołowie (1828 - 1863), jego żony Justyny z Hantkiewiczów oraz jej siostry Julii z Hantkiewiczów Terlikiewicz. Julia była żoną ówczesnego unickiego administratora parafii Sawice i Szkopy ks. Leona Terlikiewicza. Obie siostry natomiast to córki ks. Gabriela Hantkiewicza z Kornicy. Nagrobek stanowi ewenement na skalę Podlasia, ogniskując się w nim bowiem losy kilku rodzin kapłanów unickich. Warto przy tym jeszcze raz podkreślić, że unici byli obrządkiem wyznania katolickiego podległym papieżowi. Zachowali natomiast własną liturgię, ich księżę nie obowiązywał też celibat.

Część zabytkowych nagrobków została odrestaurowana staraniem Społecznego Komitetu Opieki nad Sokołowskimi Cmentarzami „Memoria”.

The old and historic tombstones

The cemetery at Szopen Street was probably established in the middle or at the beginning of the 1st half of the nineteenth century. The oldest tombstone dates from 1864. On the cemetery there are the graves of the Raczyńska family from 1875, Stanisław Holder-Egger 1877, Maria Bonkowska from

the Wierzejska family from 1884 and Anna Neumark from 1886, the tomb of Laskowska family from 1889, Jan Dziobkowski (the doctor of Sokolow county) from 1891, Ignacy Samborski from 1901, the Milkowska family from 1901, the Hirschmann family from 1904. In 2008, the cemetery was entered in the register of immovable monuments of the Mazowieckie Voivodeship.

The special place in the cemetery at Bartoszowa Street is a tombstone in the shape of a cross on a pedestal, made of grey sandstone. It is the burial site of Father Leon Zatkalik (1806 - 1863), a long-time administrator and parish priest of the Uniate parish in Sokolow (1828 - 1863), his wife Justyna from the Hanytkiewicz family and her sister Julia Terlikiewicz from the Hanytkiewicz family. Julia was the wife of the Uniate parish administrator in Sawice and Szkoły, Fr. Leon Terlikiewicz. Both sisters were the daughters of Fr. Gabriel Hanytkiewicz from Kornica. The tombstone is unprecedented in the Podlasie region, focusing the fate of several families of the Uniate priests. It should be stressed once again that the Uniates were subordinated to the Pope. However, they retained their own liturgy, and their priests did not apply celibacy.

The part of the historic tombstones were restored due to the efforts of the Social Committee for the Care of Sokolow Cemeteries, „Memoria”.

Старинные и исторические надгробные памятники

Кладбище, расположенное на ул. Шопена, скорее всего было построено в середине или в начале первой середины XIX в. Самый страшный надгробный памятник датируется 1864 г. На кладбище сохранились надгробные памятники семьи Рачинских с 1875 г., Станислава Холдер-Эггера с 1877 г., Марии Боньковской, девичья фамилия Вежайская с 1884 г. и Анны Неумарк с 1886 г., семейный гроб Лясковских с 1889 г., Иоанна Дзёбковского (врача Соколовского повята) с 1891 г., Игната Самборского с 1901 г., Милковских с 1901 г., семейный гроб Хиршманов с 1904 г. В 2008 г. некрополь (могильник) внесен в реестр неподвижных исторических памятников Мазовецкого воеводства.

Особым, в свою очередь, местом на кладбище, расположенным на ул. Бартшовой, является надгробный памятник в форме креста на пьедестале, выполненный из старого песчаника. Это место захоронения ксендза Леона Заткалика (1806 - 1863), долготенего администратора и священника Униатско-православного (грекокатолического) Соколовского прихода (1828 - 1863), его жены Юстины, девичья фамилия Ханыткевич, а также ей сестры Юлии Терликович, девичья фамилия Ханыткевич. Юлия была женой униатско-православного администратора прихода Савице и Шкоły ксендза Леона Терликовича. Обе сестры, являются дочерьми Габриэля Ханыткевича из Корницы. Нагробный памятник – является огромным событием на Подлясье, так как в нем переплетается множество судеб нескольких семей униатско-православных капелланов. Важно еще подчеркнуть, что униаты – это католические вероисповедатели, подлагающие Папе Римскому. В свою очередь, они сохранили свою литургию, их священники не обязаны были жить в целебате.

Часть исторических надгробных памятников была восстановлена благодаря стараниям Общественного комитета опеки над Соколовскими кладбищами „Мемория”.

10. Ołtarz papieski

Ołtarz papieski jest drogocenną pamiątką siódmej pielgrzymki Papieża Polaka, św. Jana Pawła II do Ojczyzny. 10 czerwca 1999 r. przy tym ołtarzu Ojciec Święty odprawił Nabożeństwo Ekumeniczne w Drohiczynie. Budowniczymi ołtarza byli sokołowianie z ks. infułatem Janem Sobochowiczem, ówczesnym proboszczem parafii pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny.

Po wizycie Papieża ołtarz został przeniesiony z błoni drohiczyńskich do Sokołowa Podlaskiego i umieszczony przy kościele pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Sokołowie Podlaskim. W maju 2008 r. przy papieskim ołtarzu została odprawiona msza koncelebrowana przez bp. drohiczyńskiego Antoniego Pacyfika Dydycza, podczas której ówczesny prezydent Lech Kaczyński nadał pośmiertnie ks. gen. Stanisławowi Brzósce, bohaterowi powstania styczniowego, Order Orła Białego.

Symbolikę papieskiego ołtarza tłumaczył jego projektant - Marian Korczyk, rzeźbiarz z Radzyna Podlaskiego:

Jego rozdarcie, to nie tylko rozdarcie wewnętrz kościoła, ale także wewnętrzne rozdarcie duszy współczesnego człowieka. Rozszczepione ramiona krzyża niczym klamra spina figura umęczonego Chrystusa, zaś ranę opłata niczym bandaż sieć rybacka. To analogia do sieci piotrowej, sieci pierwszego papieża.

The Papal Altar

The Papal Altar is a precious memento of the seventh pilgrimage of the Polish Pope St. John Paul II to his homeland. On 10th June 1999, at the altar, the Holy Father celebrated the Ecumenical Mass in Drohiczyn. The builders of the altar were people from Sokolow, the leader of whom was Fr. mitred prelate Jan Sobechowicz, the pastor of the parish of the Immaculate Heart of the Blessed Virgin Mary.

After the visit of the Pope, the altar was moved from Drohiczyn praries to Sokolow Podlaski and placed at the church of the Immaculate Heart of the Blessed Virgin Mary in Sokolow Podlaski. In May 2008, at the papal altar the mass was celebrated by Drohiczyn Bishop Anthoni Pacyfik-Dydycz, during which president Lech Kaczynski posthumously provided Fr. General Stanislaw Brzoska, the hero of the January Uprising, the Order of the White Eagle.

The symbolism of the papal altar was explained by its designer - Marian Korczyk, a sculptor from Radzyn Podlaski:

Its tear is not just tearing within the church but also the inner conflict of the soul of a modern man. The cleaved arms of the cross fasten the martyred Christ figure like a buckle, and the wound is covered by fishing net like a bandage. This is analogous to Peter's net, the first pope's net.

Папский алтарь

Папский алтарь является драгоценной памятью седьмого паломничества польского Папы Римского, Святого Иоанна Павла II на Родину. 10 июня 1999 г. возле этого алтаря Святой Отец проводил Вселенское богослужение в Дрогичине. Строителями алтаря были жители Соколова во главе с ксендзом прелатом Иоанном Собеховичем, в то время приходским ксендзом костёла Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии.

После визита Папы Римского алтарь был перенесен из Дрогиченского парка в Соколув-Подляский и установлен возле костёла Непорочного Сердца Пресвятой Девы Марии в Соколув-Подляском. В мае 2008 г. возле Папского алтаря Дрогичинским епископом Антоним Пацификом Дыдичем было проведено торжественное богослужение, во время которого президент Лех Качиньский посмертно наградил ксендза генерала Станислава Бжуску Орденом Белого Орла.

Символику Папского алтаря таким образом объяснял его создатель – Мариан Корчик, скульптор из Радзина Подлянского:

Его разрыв – это не только разрыв внутри костёла, но также и внутренняя душевная раздвоенность современного человека. Фигура уставшего Христа словно скобкой сцепляет ращепленные плечи креста, а рыбацкая сеть словно повязка оплетает рану. А сравнение с сетью – это аналогия рыбацкой сети Петра, первого Папы Римского.

11. Przydrożne kapliczki

The roadside chapels / Придорожные часовни

11.1. Kapliczka św. Jana Nepomucena

Cennym zabytkiem na terenie miasta jest drewniana kapliczka z ludową figurą św. Jana Nepomucena, wystawiona w 1806 r. Kapliczka słupowa z pnia dębu oszalowanego deskami, zwieńczonego kapliczką, ujęta spływami wolutowymi, pod którą jest tablica z napisem i datami. Daszek czterospadowy, kryty blachą, zwieńczony kulą i krzyżem - wewnętrz rzeźba św. Jana Nepomucena ludowa pocz. XIX w. Kapliczka usytuowana jest przy ul. Siedleckiej, tuż przy moście na rzece Cetyni. Została zbudowana przez mieszkańców tej ulicy. Podobne kapliczki to rzadkość.

Ta sokołowska do dzisiaj zachowała się w bardzo dobrym stanie, przechodząc remonty fundowane przez mieszkańców miasta w 1841, 1902, 1961 i 1992 roku. Daty te zostały umieszczone na tabliczce, na której widnieje również rok powstania obiektu.

The chapel of St. Jan Nepomucen

The precious monument in the city is a wooden chapel with a folk statue of St. Jan Nepomucen, placed in 1806. The pillar chapel made of the trunk of an oak covered with boards, topped with a chapel, included volute run-off, with the plaque with an inscription and dates. Four-sloped roof, covered with steel sheet, topped with a ball and a cross - inside there is the folk statue of St. Jan Nepomucen from the beginning of the nineteenth century. The chapel is located at Siedlecka Street, at the bridge on the Cetynia River. It was built by the inhabitants of the Street. Similar chapels are rarely seen.

This one is preserved in very good condition; the renovations funded by the residents of the city were made in 1841, 1902, 1961 and 1992. These dates were placed on the plaque, which hold the year of establishment of the facility as well.

Часовня Святого Иоанна Непомуцкого

Ценным историческим памятником на территории города является деревянная часовня со статуэткой Святого Иоанна Непомуцкого, статуэтка народного творчества, возведенная в 1806 г. Часовня типа столба из дубового пня покрытого досками, увенченного часовней, схваченная спиральными, под которой таблица с надписями и датами. Крыша четырехкатная, покрытая жестью, увенчанная куполом и крестом – внутри скульптура Святого Иоанна Непомуцкого, народного творчества, с середины XIX в. Часовня расположена на улице Седлецкой, недалеко от моста на реке Цетыни. Была построена жителями этой улицы. Такого типа часовни – это большая редкость.

Соколовская часовня до сегодняшнего дня сохранилась в очень хорошем состоянии, быларемонтирована жителями города в 1841, 1902, 1961 и 1992 г.г. Эти даты размещены на табличке, на которой также виднеется год возведения объекта.

11.2. Kapliczka z figurą Matki Bożej Niepokalanej

Kapliczka usytuowana jest na skraju parku na Przeździałce od strony ul. Oleksiaka Wichaury. Stanowi część kompozycyjnego założenia pałacowo-parkowego. Wpisana została w 2002 r. do rejestru zabytków. Wizerunek powstał prawdopodobnie na przełomie XIX i XX w.

The chapel with a statue of Our Lady of the Immaculate

The chapel is located on the edge of the park on Przedziatka, from Oleksiaka Wichury Street. It is the part of the compositional palace and park. In 2002 it was entered in the register of the monuments. The image probably dates back from the late nineteenth and early twentieth centuries.

Часовня со скульптурой Непорочной Божьей Матери

Часовня расположена в конце парка на Пшезъдзятке от стороны ул. Олексяка Вихуры. Является композиционной частью дворцово-паркового комплекса. В 2002 г. была внесена в реестр исторических памятников. Скорее всего была возведена между XIX и XX в.в.

11.3. Kapliczka z figurą Najświętszej Marii Panny Niepokalanie Poczętej

Obiekt został postawiony przy ul. Fabrycznej, niedaleko głównej bramy dawnej cukrowni. Napis na kapliczce informuje, że została ona ufundowana przez Fundację Zarządu Towarzystwa Akcyjnego Fabryki Cukru i Rafinerii „Elżbieta” w celu upamiętnienia ocalenia cukrowni podczas I wojny światowej oraz wojny polsko – bolszewickiej z 1920 r.

The chapel with a statue of the Virgin Mary of the Immaculate Conception

The facility was built at Fabryczna Street, near the main gate of the former sugar plant. The inscription on the chapel announces that it has been funded by the Foundation Board of the Association of Joint-Sugar Plants and Refineries „Elzbietów” to commemorate the salvation of sugar plants during World War I and the Polish - Bolshevik war of 1920.

Часовня со скульптурой Непорочного Зачатия Пресвятой Девы Марии

Объект расположен на ул. Фабричной, недалеко от главных ворот бывшего сахарного завода. Надпись на часовне сообщает нам о том, что ее учредителем был Фонд Правления Акционерного Товарищества Сахарного и Рафинадного завода „Эльжбетув”. Часовня была возведена в честь спасения сахарного завода во время первой мировой войны, а также посвящена польско-большевистской войне с 1920 г.

Sokołowski Ośrodek Kultury

Zespół Pieśni i Tańca „Sokołowianie”

12. Możliwości atrakcyjnego spędzenia wolnego czasu

The possibilities to spend free time attractively

Где интересно провести свободное время

12.1. Kultura

- Biblioteka Pedagogiczna im. Heleny Radlińskiej w Siedlcach, filia w Sokołowie Podlaskim, ul. Oleksiaka Wichury 3, tel. (25) 787 36 95, sokolow@bpsiedlce.pl, <http://www.bpsiedlce.pl/index.php?oddzial=5>
- Sokołowski Ośrodek Kultury, ul. Wolności 27, tel. (25) 787 24 38, (25) 787 30 32, sok@sokolowpodl.pl, <http://sok.sokolowpodl.pl>
- Kino „Sokół”, budynek Sokołowskiego Ośrodka Kultury, ul. Wolności 27, tel. (25) 787 24 38 kino@sok.sokolowpodl.pl, <http://sok.sokolowpodl.pl>
- Miejska Biblioteka Publiczna z Ośrodkiem Dokumentacji Dziejów Miasta, ul. Kolejowa 7A, tel. (25) 781 77 41, bibglowna.mbp@gmail.com, www.biblsokol.org.pl

Culture

- The Pedagogical Library of Helena Radlinska in Siedlce, the subsidiary in Sokolow Podlaski, Oleksiaka Wichury Street 3, phone (25) 787 36 95, sokolow@bpsiedlce.pl, <http://www.bpsiedlce.pl/index.php?oddzial=5>
- The Sokolow Cultural Centre, Wolnosci 27, phone (25) 787 24 38, (25) 787 30 32, sok@sokolowpodl.pl, <http://sok.sokolowpodl.pl>
- The „Sokol” Cinema, the building the Sokolow Cultural Centre, Wolnosci 27, phone (25) 787 24 38 kino@sok.sokolowpodl.pl, <http://sok.sokolowpodl.pl>
- The Public Library with the Branch of the Documents of the City History, Kolejowa 7A, phone (25) 781 77 41, bibglowna.mbp@gmail.com, www.biblsokol.org.pl

Культура

- Педагогическая библиотека им. Хелены Радлинской в Седльцах, филиал в Соколув-Подляском, ул. Олексяка Вихуры 3, тел. (25) 787 36 95, sokolow@bpsiedlce.pl, <http://www.bpsiedlce.pl/index.php?oddzial=5>
- Соколовский центр культуры, ул. Вольности 27, тел. (25) 787 24 38, (25) 787 30 32, sok@sokolowpodl.pl, <http://sok.sokolowpodl.pl>
- Кинотеатр „Сокул”, Здание Соколовского Центра культуры, ул. Вольности 27, тел. (25) 787 24 38, kino@sok.sokolowpodl.pl, <http://sok.sokolowpodl.pl>
- Городская публичная библиотека. С Центром Документации по Истории Города, ул. Колейова 7А, тел. (25) 781 77 41, bibglowna.mbp@gmail.com, www.biblsokol.org.pl

12.2. Obiekty rekreacyjno sportowe

- 1 Boisko wielofunkcyjne, ul. Wojska Polskiego
- 2 Boisko wielofunkcyjne, os. Gałczyńskiego
- 3 Elementy parku linowego, Nadleśnictwo Sokołów, ul. Kupientyńska 17B, tel. (25) 781 24 21, sokolow@warszawa.lasy.gov.pl, <http://www.sokolow.warszawa.lasy.gov.pl/>
- 4 Hala Sportowa, Publiczne Gimnazjum nr 2, ul. Repkowska 3, tel. (25) 787 31 50, gm2sokolow@poczta.onet.pl, www.pg2sokolowpodl.pl
- 5 Hala Sportowa, Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Polna 8, tel. (25) 787 21 20, sp1@sokp.pl, www.sp1.sokolowpodl.pl
- 6 Kompleks boisk sportowych „Boisko Orlik 2012”, na terenie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4, ul. Kupientyńska 15
- 7 Kort tenisowy, ul. Kosowska, tel. kom. 727 613 864, <http://www.konkatedra.pl/index.php/kks-bonus/47-obiekty-sportowe-kks-bonus>
- 8 Otwarty plac zabaw dla dzieci i dorosłych, ul. Bulwar, przy krytej pływalni
- 9 Pole Paintballowe. Attack Paintball, ul. Repkowska 51E, tel. kom. 505 143 145, attack.paintball@gmail.com, www.attack.info.pl
- 10 Pływalnia, ul. Bulwar 1, tel. (25) 781 25 98, basensokolow@o2.pl, <http://osir.sokolowpodl.pl>
- 11 Stadion przy ul. Lipowej, ul. Lipowa 50, tel. (25) 781 26 67, <http://osir.sokolowpodl.pl>
- 12 Siłownia OSiR, ul. Lipowa 50
- 13 Stadion przy ul. Okrężnej, ul. Okrężna
- 14 Strzelnica KSS „Sokół”, ul. Lipowa 84, tel. (25) 781 21 32, kssssokol@poczta.onet.pl, <http://kssssokol.republika.pl/>
- 15 Sztuczna ścianka wspinaczkowa, Salezjańskie Gimnazjum, ul. Sadowa 2, (25) 781 76 10, liceum@sdb.pl, <http://sdb.pl/aktualnosci,90.html>
- 16 Yunavi, bowling & squash, ul. Gen. Wł. Andersa 7C, tel. kom. 519 395 227, www.yunavi.pl

Sports and recreation facilities

- 1 Multi-functional field, Wojska Polskiego Street
- 2 Multi-functional field, Galczyński District
- 3 Rope Park elements, Forest Inspectorate Sokolow, Kupientynska 17B Street,
phone (25) 781 24 21, sokolow@warszawa.lasy.gov.pl, <http://www.sokolow.warszawa.lasy.gov.pl/>
- 4 The Sports Hall, the Public Grammar School No. 2, Repkowska 3 Street,
phone (25) 787 31 50, gm2sokolow@poczta.onet.pl, www.pg2sokolowpodl.pl
- 5 The Sports Hall, the Primary School No. 1, Polna 8 Street, phone (25) 787 21 20,
sp1@sokp.pl, www.sp1.sokolowpodl.pl
- 6 The complex of the sports fields „Orlik Field 2012”, in the area of the Primary School No. 4,
Kupientynska 15 Street
- 7 The tennis court Kosowska Street, mobile phone 727 613 864,
<http://www.konkatedra.pl/index.php/kks-bonus/47-objekty-sportowe-kks-bonus>
- 8 Outdoor playground for children and adults, Bulwar Street, at the indoor swimming pool
- 9 Yunavi, bowling & squash, Generala Wladyslawa Andersa 7C Street, mobile phone 519 395 227,
www.yunavi.pl
- 10 The Gym of the Sport and Recreation Centre, Lipowa 50 Street
- 11 „Sokol” Shooting at the SRC „Falcon”, Lipowa 84 Street, phone (25) 781 21 32,
ksssokol@poczta.onet.pl, <http://ksssokol.republika.pl/>
- 12 Paintball Field. Attack Paintball, Repkowska 51E, mobile phone 505 143 145,
attack.paintball@gmail.com, www.attack.info.pl
- 13 The swimming pool, Bulwar 1 Street, phone (25) 781 25 98, basensokolow@o2.pl,
<http://osir.sokolowpodl.pl>
- 14 The stadium Lipowa Street, Lipowa 50 Street, phone (25) 781 26 67, <http://osir.sokolowpodl.pl>
- 15 The stadium Okrezna Street, Okrezna Street
- 16 The artificial climbing wall, the Salesian Grammar School, Sadowa 2 Street,
(25) 781 76 10, liceum@sdb.pl, <http://sdb.pl/aktualnosci,90.html>

Объекты спорта и рекреации

- 1 Многофункциональная спортивная площадка, ул. Войска Польского
- 2 Многофункциональная спортивная площадка, район Гальчинского
- 3 Спортивный зал, Публичная гимназия № 2, ул. Репковская 3, тел. (25) 787 31 50,
gm2sokolow@poczta.onet.pl, www.pg2sokolowpodl.pl

- 4 Спортивный зал, Начальная школа № 1, ул. Польная 8, тел. (25) 787 21 20, sp1@sokp.pl, www.sp1.sokolowpodl.pl
- 5 Комплекс спортивных площадок „Спортивная площадка Орлик 2012”, на территории Начальной публичной школы № 4, ул. Купентинская 15
- 6 Элементы Веревочного парка, Лес Соколув, ул. Купентинская 17Б, тел. (25) 781 24 21, sokolowpodl@warszawa.lasy.gov.pl, <http://www.sokolow.warszawa.lasy.gov.pl/>
- 7 Тенисный корт, ул. Косовская, тел. сот. 727 613 864, <http://www.konkatedra.pl/index.php/kks-bonus/47-objekty-sportowe-kks-bonus>
- 8 Yunavi (Юнави), боулинг и сквош, ул. Ген. Вл. Андерса 7Ц, тел. сот. 519 395 227, www.yunavi.pl
- 9 Открытая развлекательная площадка для детей и взрослых, ул. Бульвар, возле закрытого бассейна
- 10 Тренажерный зал Центра спорта и отдыха, ул. Липовая 50
- 11 Стрельбище Клуба по спортивной стрельбе „Сокул”, ул. Липовая 84, тел. (25) 781 21 32, ksssokol@poczta.onet.pl, <http://ksssokol.republika.pl/>
- 12 Поле для пейнтбола. Attack Paintball, ул. Репковская 51Е, тел. сот. 505 143 145, attack.paintball@gmail.com, www.attack.info.pl
- 13 Плавательный бассейн, ул. Бульвар 1, тел. (25) 781 25 98, basensokolow@o2.pl, <http://osir.sokolowpodl.pl>,
- 14 Стадион на ул. Липовой, ул. Липовая 50, тел. (25) 781 26 67, <http://osir.sokolowpodl.pl>
- 15 Стадион на ул. Окренжней, ул. Окренжная
- 16 Искусственная стена для скалолазания, Салезиянская гимназия, ул. Садовая 2, (25) 781 76 10, liceum@sdb.pl, <http://sdb.pl/aktualnosci,90.html>

12.3. Miejsca zabaw tanecznych, <http://www.kulikparty.pl/>

Klub 80, ul. Lipowa 82, tel. kom. 500 693 751

Klub AMNESIA, ul. Bulwar 1, tel. (25) 781 29 66

Places to dance, <http://www.kulikparty.pl/>

Club 80, Lipowa 82 Street, mobile phone 500 693 751

AMNESIA Club, Bulwar 1 Street, phone (25) 781 29 66

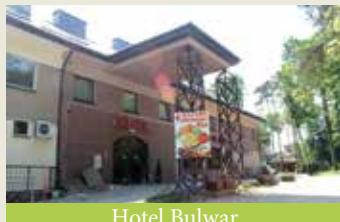
Места танцевальных развлечений, <http://www.kulikparty.pl/>

Клуб 80, ул. Липовая 82, тел. сот. 500 693 751

Клуб AMNESIA, ул. Бульвар 1, тел. (25) 781 29 66

13. Baza noclegowa w Sokółwie Podlaskim

- Hotel Bulwar, ul. Bulwar 1, tel. (25) 781 29 66
- Pokoje gościnne ZALEWSKI, ul. Spokojna 13, tel. (25) 781 25 64, tel. kom. 501 666 001
- Pokoje gościnne BAR „SOKÓŁ”, ul. Kupientyńska 1, tel. (25) 781 54 32, tel. kom. 693 385 428
- Pokoje gościnne Stara Drukarnia, ul. Lipowa 82, tel. (25) 781 70 06, tel. kom. 794 688 885
- Pokoje Transimpex Stacja paliw, ul. Lipowa 82, tel. (25) 781 51 02, tel. kom. 605 206 661

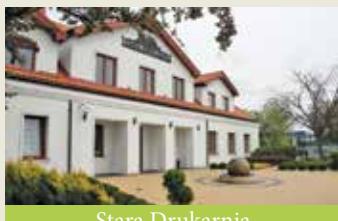
Hotel Bulwar

Pokoje Gościnne Zalewski

Pokoje Gościnne Bar Sokół

Stara Drukarnia

Stacja Paliw. Transimpex

Accommodation base in Sokolow Podlaski

- The Bulwar Hotel, Bulwar 1 Street, phone (25) 781 29 66
- ZALEWSKI Guest Rooms, Spokojna 13 Street, phone (25) 781 25 64, mobile phone 501 666 001
- BAR „SOKOL” Guest Rooms, Kupientynska 1 Street, phone (25) 781 54 32, mobile phone 693 385 428
- Stara Drukarnia Guest Rooms, Lipowa 82 Street, phone (25) 781 70 06, mobile phone 794 688 885
- Transimpex Rooms, the petrol station, Lipowa 82 Street, phone (25) 781 51 02, mobile phone 605 206 661

Ночлеги в Соколув-Подляском

- Гостиница Бульвар, ул. Бульвар 1, тел. (25) 781 29 66
- Гостиничные номера ЗАЛЕВСКИ , ул. Спокойная 13, тел. (25) 781 25 64, тел. сот. 501 666 001
- Гостиничные номера БАР „СОКУЛ”, ул. Купентинская 1, тел. (25) 781 54 32, тел. сот. 693 385 428
- Гостиничные номера Стара друкарня, ул. Липовая 82, тел. (25) 781 70 06, тел. сот. 794 688 885
- Номера Transimpex Sp.j. Заправочная станция, ул. Липовая 82, тел. (25) 781 51 02, тел. сот. 605 206 661

14. Baza noclegowa w okolicy miasta

- Gospodarstwo Agroturystyczne „Agrochmielnik”, 08-300 Sokołów Podlaski, Chmielew 35, Tel. (25) 781 58 41
- Pokoje Gościnne i Restauracja AXAN, 08-311 Bielany, ul. Siedlecka 12A, tel. (25) 787 88 55
- Zajazd Forest, 08-300 Sokołów Podlaski, Brzozów 35, tel. (25) 741 04 22, tel. kom. 608 335 301
- Retro Skibniew, 08-300 Skibniew Podawce, ul. Szkolna 13, tel. (25) 787 66 55
- Gródek nad Bugiem, Jabłonna Lacka, Gródek Dwór 50, tel. (25) 781 40 50, tel. kom. 696 824 678

Accommodation base around the city

- „Agrochmielnik” Agrotourism, 08-300 Sokolow Podlaski, Chmielew 35, phone (25) 781 58 41
- AXAN Guest Rooms and Restaurant, 08-311 Bielany, Siedlecka 12A Street, phone (25) 787 88 55
- Forest Inn, 08-300 Sokolow Podlaski, Brzozow 35, phone (25) 741 04 22, mobile phone 608 335 301
- Retro Skibniew, 08-300 Skibniew Podawce, Szkolna 13 Street, phone (25) 787 66 55
- Grodek on the Bug River, 08-304 Jablonna Lacka, Grodek Dwor 50, phone (25) 781 40 50, mobile phone 696 824 678

Ночлеги в окрестностях города

- Агротуристическое хозяйство „Агрохмельник”, 08-300 Соколув-Подляский, Хмелев 35, тел. (25) 781 58 41
- Гостиничные номера и Ресторан АКСАН, 08-311 Беляны, ул. Седлецкая 12А, тел. (25) 787 88 55
- Гостиница Форест, 08-300 Соколув-Подляский, Бжозув 35, тел. (25) 741 04 22, тел. сот. 608 335 301
- Петро-Скибнев, 08-300 Скибнев Подавце, ул. Школьная 13, тел. (25) 787 66 55
- Грудек-над-Бугом, 08-304 Яблонна-Ляцка, Грудек Двур 50, тел. (25) 781 40 50, тел. сот. 696 824 678

15. Baza gastronomiczna w Sokołowie Podlaskim

- 1 Bar Bi Bi Kuchnia Azjatycka, ul. Wolności 46A, tel. 733 905 209, 797 455 358
- 2 Bar gastronomiczny „Sokół”, ul. Kupientyńska 1, tel. kom. 693 385 428
- 3 Da Grasso Pizzeria, ul. Wolności 18A, tel. kom. 607 050 607
- 4 Dar-Gaz Moto Bar, ul. Węgrowska 12, tel. (25) 787 73 23
- 5 Heveliusz Bar, ul. Orzeszkowej 9, tel. (25) 781 56 00
- 6 Istanbul Kebab, ul. Wolności 54, tel. kom. 606 756 947
- 7 Kebab Boss Grill Restaurant, ul. Ks. Bosco 1, tel. 505 634 905
- 8 Kuźnia Smaków, ul. Piękna 2, tel. (25) 741 03 74
- 9 Manhattan Pizza, ul. Wokulskiego 33A, tel. (25) 787 30 23
- 10 Pod Budą. Bar piwny, ul. Kolejowa 28, tel. (25) 781 53 58
- 11 Pod Jaworem. Piwiarnia, ul. Wolności 61H, tel. (25) 787 79 97
- 12 Ramzes Bar, ul. Skłodowskiej-Curie 20, tel. kom. 609 821 576
- 13 Restauracja Bulwar, ul. Bulwar 1, tel. (25) 781 29 66
- 14 Restauracja Cegielnia, ul. Zalewskiego 2, tel. (25) 787 22 20
- 15 Restauracja GAMA, ul. Piłsudskiego 5, tel. kom. 602 558 010
- 16 Restauracja Odeon, ul. Lipowa 82, tel. kom. 500 693 751
- 17 Retro Pizzeria, ul. Wolności 12, tel. (25) 781 26 62
- 18 Restauracja Stara Drukarnia, ul. Lipowa 82, tel. (25) 781 70 06
- 19 Stop Cafe, Stacja Paliw PKN Orlen, ul. Węgrowska 6, tel. (25) 781 50 61
- 20 Top Drive Pizza&Kebab, ul. Kolejowa 3, tel. (25) 640 02 19
- 21 Zdrój. Pijalnia piwa, ul. Wolności 51, tel. (25) 787 77 89

Catering service

- 1 Bi Bi Asian Cuisine Bar, Wolnosci 46A Street, phone 733 905 209, 797 455 358
- 2 „Sokol” Refreshments Bar, Kupientynska 1 Street, mobile phone 693 385 428
- 3 Da Grasso Pizzeria, Wolnosci 18A Street, mobile phone 607 050 607
- 4 Dar-Gaz Moto Bar, Wegrowska 12 Street, phone (25) 787 73 23
- 5 Heveliusz Bar, Orzeszkowej 9 Street, phone (25) 781 56 00
- 6 Istanbul Kebab, Wolnosci 54 Street, mobile phone 606 756 947
- 7 Kebab Boss Grill Restaurant, Fr. Bosco 1 Street, phone 505 634 905
- 8 Kuznia Smakow, Piekna 2 Street, phone (25) 741 03 74
- 9 Manhattan Pizza, Wokulskiego 33A, phone (25) 787 30 23
- 10 Pod Buda. Beer Bar, Kolejowa 28 Street, phone (25) 781 53 58
- 11 Pod Jaworem Pub, Wolnosci 61H Street, phone (25) 787 79 97
- 12 Ramzes Bar, Sklodowskiej-Curie 20 Street, mobile phone 609 821 576
- 13 The Bulwar Restaurant, Bulwar 1 Street, phone (25) 781 29 66
- 14 The Cegielnia Restaurant, Zalewskiego 2 Street, phone (25) 787 22 20
- 15 The Gama Restaurant, Pilsudskiego 5 Street, mobile phone 602 558 010
- 16 The Odeon Restaurant, Lipowa 82 Street, mobile phone 500 693 751
- 17 Retro Pizzeria, Wolnosci 12 Street, phone (25) 781 26 62
- 18 The Stara Drukarnia Restaurant, Lipowa 82 Street, phone (25) 781 70 06
- 19 Stop Cafe, PKN Orlen Petrol Station, Wegrowska 6 Street, phone (25) 781 50 61
- 20 Top Drive Pizza & Kebab, Kolejowa 3 Street, phone (25) 640 02 19
- 21 Zdroj Pub, Wolnosci 51 Street, phone (25) 787 77 89

Гастрономическая база

- 1 Бар Би Би Азиатская кухня, ул. Вольности 46А, тел. 733 905 209, 797 455 358
- 2 Гастрономический бар „Сокул”, ул. Купентинская 1, тел. сот. 693 385 428
- 3 Пиццерия Да Грассо, ул. Вольности 18А, тел. сот. 607 050 607
- 4 Бар Дар-газ Мото, ул. Венгровская 12, тел. (25) 787 73 23
- 5 Бар Хевелиуш, ул. Ожешковой 9, тел. (25) 781 56 00
- 6 Кебаб Истанбул, ул. Вольности 54, тел. сот. 606 756 947
- 7 Кебаб Босс Гриль Ресторан, ул. Кс. Боско 1, тел. сот. 505 634 905
- 8 Кузня смакув, ул. Пенкна 2, тел. (25) 741 03 74
- 9 Манхатан Пицца, ул. Вокульского 33А, тел. (25) 787 30 23
- 10 Под Будом. Пивной бар, ул. Колейовая 28, тел. (25) 781 53 58
- 11 Под Яворем. Пивная, ул. Вольности 61Х, тел. (25) 787 79 97
- 12 Рамзес Бар, ул. Склодовской-Кюри 20, тел. сот. 609 821 576
- 13 Ресторан Бульвар, ул. Бульвар 1, тел. (25) 781 29 66
- 14 Ресторан Цегельня, ул. Залевского 2, тел. (25) 787 22 20
- 15 Ресторан ГАМА, ул. Пилсудского 5, тел. сот. 602 558 010
- 16 Ресторан Одеон, ул. Липовая 82, тел. сот. 500 693 751
- 17 Пиццерия Ретро, ул. Вольности 12, тел. (25) 781 26 62
- 18 Ресторан Старая Друкарня, ул. Липовая 82, тел. (25) 781 70 06
- 19 Стоп Кафе, Заправочная станция ПКН Орлен, ул. Венгровская 6, тел. (25) 781 50 61
- 20 Топ Драйв Пицца и Кебаб, ул. Колейовая 3, тел. (25) 640 02 19
- 21 Здруй. Пивная лавка, ул. Вольности 51, тел. (25) 787 77 89

SOKOŁOWSKI SZLAK HISTORYCZNY

LEGENDA

1. Tu jesteś
2. Sokół Podlaski - najstarsze miasto na Podlasiu
3. Kościół Św. Jana Bosko
4. Dawny cmentarz unicko-prawosławny
5. Cerkiew w Sokolowie
6. Sokolowscy Żydzi
7. Getto w Sokolowie w latach 1940-42
8. Pomnik Księcia Brzośki
9. Kościół p.w. Niepokalanego Serca NMP - konkatedra
10. Kościół p.w. Św. Rocha
11. Dawny dworzec kolejowy
12. Pałac i park w Przeździałce
13. Sanktuarium Miłosierdzia Bożego
14. „Elzbietów” Sugar Factory
15. Cmentarz katolicki
1. You are here
2. Sokół Podlaski - the oldest city in Podlasie
3. Church of St. Jan Bosko
4. Former Uniate - Orthodox Cemetery
5. Orthodox Church in Sokolow
6. Jews from Sokolow
7. Sokolow Ghetto 1940-1942
8. Monument of priest Stanisław Brzoska
9. Church of Immaculate Heart of Virgin Mary - concathedral
10. Church of St. Roch
11. The railway station complex
12. Palace and Park in Przeździałka
13. Sanctuary of Mercy
14. „Elzbietów” Sugar Factory
15. Catholic cemetery

Burmistrz Miasta Sokołów Podlaski
Bogusław Karakula

Wydawca: Miasto Sokołów Podlaski

Zdjęcia ze zbiorów Urzędu Miasta Sokołów Podlaski
oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sokołowie Podlaskim

Opracowanie historyczne: dr Grzegorz Ryżewski, mgr Jacek Odziedczyk

Redakcja: Agnieszka Hardej

Koordynator wydania: Maria Truszkowska

Druk: EFEKT STUDIO Sp. z o. o.

PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ

ul. Wolności 21
08 – 300 Sokołów Podlaski
tel. (25) 781 75 79
Copyright by Miasto Sokołów Podlaski
www.turystyka.sokolowpodi.pl

„Bulwar nad rzeką Cetynią”

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
oraz budżetu województwa mazowieckiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007–2013